

Oktober Devrimi'nin sönmez ışığı

Todor Jivkov

*Bulgaristan Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri,
Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başkanı*

Büyük Oktober Sosyalist Devrimi'nden, eski dünyaya karşı bu ilk utkan taarruzdan bu yana hemen hemen 60 yıl geçmiştir. Oktober Devrimi, insanlık yaşamında yeni bir çağ açmış ve tarihteki en derin ekonomik, sosyal ve politik dönüşümleri başlatmıştır. Bütün ilerici insanlık bu önemli olayın yıldönümünü kutlamaya hazırlanıyor. Bu kutlamalar, hiç kuşkusuz, yılın en önemli politik ve ideolojik olayı olacaktır.

Bu şanlı jübile, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'ndeki yaşama egemendir. Çünkü, Oktober'un fikirleri ve eylemleri, bu 60 yıl içinde, Bulgar halkının tarihsel yazgısının ve toplumumuzun dokusunun esas kısmı haline gelmiştir. Biz, bu fikirlerin ve eylemlerin bayrağı altında, 9 Eylül 1944'de sosyalist devrimimizi yaptık ve şimdi de, gelişmiş bir sosyalist toplum kuruyoruz.

Partimiz, Büyük Oktober Sosyalist Devrimi'nin jübilesini yalnızca bir tören vesilesi olarak değil, aynı zamanda, onun idealleri, başarıları ve deneyiminin ışığı altında, geçtiğimiz yolu yeniden değerlendirmek ve Bulgar halkına, öteki ülkeler halklarına ve uluslararası komünist ve işçi hareketine faaliyetlerimizin hesabını vermek için iyi bir olanak olarak da kabul ediyor. Marks, Engels ve Lenin'in yönergelerinin Dimitrov'un ülkesinde nasıl gerçekleştirildiğini, 1917'de Rusya işçi ve köylülerince yürütülen bu devrimin deneyiminden nasıl dersler çıkarmış olduğumuzu, devrimi esinlendiren, örgütleyen ve yöneten Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nden nasıl yararlandığımızı rapor etmek istiyoruz. Dünyanın ilk sosyalist devletiyle, öteki sosyalist ülkelerle, komünist ve işçi partileriyle ve

günümüzün tüm devrimci güçleriyle ilişkilerimizde enternasyonalizm ilkelere nasıl uyulmuş olduğumuzu değerlendirmemiz gerekiyor.

Dünya tarihi açısından 60 yıl uzun bir dönem değildir, ama Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin sonucunda ve bunun etkisiyle dünyada oluşan değişikliklerin içeriği, hızı, alanı ve derinliği bakımından, bu 60 yıl yüzyıllara bedeldir. 20. yüzyılın başlıca olayı olan Ekim Devrimi, insanlığın tarih-öncesi ile gerçek tarihi arasındaki bir seti belirleyen yeni, sosyalist bir evre'nin şafağıydı.

Ekim Devrimi, dünya kapitalizminin kalesinde ilk yarıktı. Sosyalist bir devlet yarattı ve yalnızca Sovyet Rusya'da değil, dünya çapında kapitalizmden sosyalizme geçişin başlangıcını muştuladı. Onun, dünya tarihindeki çığır açıcı kalıcı önemi burada yatar. Ekim Devrimi yalnızca geçmişte kalmış bir olay değildir, çünkü o, günümüzdeki uluslararası gelişime, günümüz sosyal yaşamının her alanına (ideoloji, politika, ekonomi, uluslararası ilişkiler ve ahlâk) en derin etkiyi yapmaya devam ediyor. Gelecekte, komünizmin yüce fikirlerinin utkularının tümünün Ekim Devrimi'nin utkan bayrağı altında kazanılacağı kuşkusuzdur.

Sovyet ülkesi, özverili savaşla, kahramanca emek başarılarıyla, savaş yıllarındaki acılı sınavlar ve eşi görülmedik yığılıklarla damgalanmış çetin, ama şanlı bir yol, insanlığın yazgısı bakımından canalıcı önem taşıyan büyük utkularla dolu bir yol katetmiştir. Sovyet halkı, Lenin'in kurduğu Partisinin önderliğinde, yeni, sosyalist bir toplum kurarak sosyalist devrimin ana görevini başarıyla yerine getirmiştir.

Bugün, Rusya işçi, köylü ve denizcilerinin giriştiği utkan taarruzdan 60 yıl sonra, Ekim Devrimi Sovyet halkının görkemli başarılarında, engin Sovyetler Birliği'nde yaratılan olgun sosyalizmin büyük maddi ve manevi kültüründe yaşamakta ve gelişmektedir. Ekim Devrimi, giderek (tedricen) komünizme geçişin görevlerini başaran Lenin'in partisinin ve Sovyet devletinin öncü faaliyetinde, SBKP XXV. Kongresi'nin tarihsel kararlarında yaşıyor. Daha önce de belirttiğim gibi, SBKP'nin ve Sovyet devletinin Lenin'in yüce dâvasını yürütmeye devam eden, günümüzün seçkin bir önderi, sıcak yürekli ve cana yakın bir insan olan Leonid İliç Brejnev tarafından yönetilmesi Sovyet halkı, Sovyet komünistleri ve uluslararası komünist ve işçi hareketi için gerçek bir mutluluk kaynağıdır.

Büyük Ekim Devrimi, yeryüzünün her kesiminde dünya devrim sürecine eşi görülmedik bir boyut kazandırarak, onu yeni ve zengin bir içerikle doldurmuş ve hızlandırmıştır. Devrimin ateşleri arasından doğmuş olan ilk sosyalist devlet, kurtuluş hareketleri için güvenilir bir dayanak, umut ve model haline gelmiş ve bazı Avrupa, Asya ve Latin Amerika (Küba) ülkelerindeki sosyalist devrimlerin utkusunda belirleyici bir unsur olmuştur. Ekim Devrimi, sömürgeci sistemin çözülmesine katkı yapmış ve

yeni kurtulmuş ülkeler halklarının barış, demokrasi, sosyal ilerleme ve sosyalizm savaşımını genişletmeye yardım etmiştir.

Büyük Oktobr Devrimi, dünya çapındaki tarihsel sürecin ve geçen 60 yıllık sınıf savaşımının ana, en esaslı ve toplu sonucu olan reel sosyalizmde yaşamaktadır. Günümüzde, reel sosyalizm, güçlü etkisi sosyal ilerlemeyi sürekli hızlandırmış ve halkların kurtuluş savaşımın, sosyalizme yönelik gelişimlerini tersinmez ve utkan bir tarihsel süreç haline getirmeye yardım etmiş olan dünya sosyalist topluluğudur.

Dünya sosyalist sistemi; en başta, ortaya koyduğu örneğin gücüyle ve sosyalist ülkelerin sosyal yaşamın her alanındaki ve insan varlığının dirmisel sorunlarının çözümündeki, birincil olarak da, emekçi halkın maddi ve kültürel düzeylerinde sürekli bir artışın sağlanmasındaki etkileyici başarılarıyla, tarihin akışı üzerinde devrimci bir etki yapmıştır. SBKP'nin XXIV. ve XXV. Kongrelerince, Bulgaristan Komünist Partisi'nin X. (1971) ve XI. (1976) Kongrelerince ve öteki yönetici partilerin kongrelerince formüle edilen sosyal gelişim stratejisi insana duyulan kaygıdan ve sosyalizmin yüce amacının (bireyin çok yönlü gelişimi) daha tam bir şekilde gerçekleştirilmesi için toplumun tüm potansiyel ve kaynaklarının bir araya getirilmesinden hareket etmektedir.

Şimdi bütün dünya, varolan sosyalizmi, kardeşçe dostluk ve çok yönlü ve adil işbirliği bağlarıyla, böylesine kopmaz bağlarla birleşmiş bir devletler topluluğu olarak; ilerici insanlığı yüzyıllardır esinlendirmiş olan idealleri, sosyal eşitlik, adalet, özgürlük ve demokrasi ideallerini gerçekleştirmiş olan bir ülkeler topluluğu olarak; insanlığın pratik somutlaşması ve en yüksek ahlâki standartlar bakımından temelden yeni, sosyalist bir yaşam tarzını bünyesinde kurmakta olan bir toplum olarak görmektedir. Reel sosyalizm; Lenin'in, «Rusya'daki sosyalist bir Sovyet Cumhuriyeti'nin tüm ülkeler halkları için canlı bir örnek olarak duracağı ve bu örneğin devrimcileştirici etki ve propagandasının muazzam olacağı» (1) ve, sosyalist ülkelerin bizzat varlığının ve onların ekonomik başarılarının «devasa bir güç ve bir devrim unsuru» (2) olduğu şeklindeki öngörüsünün gerçekleşmesidir.

Büyük Oktobr Devrimi, geçen 60 yıl içinde dünya devrim sürecinin öncü gücü ve çağın en etkin politik unsuru olarak gelişmiş olan uluslararası komünist ve işçi hareketinde yaşamaktadır. Kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketinin yükselişini hızlandırmaktadır.

Büyük Oktobr Devrimi, ulusal kurtuluş hareketinin kazandığı utkular da yaşıyor. Çin-Hindi ülkelerindeki devrimci değişiklikler, eski Portekiz sömürgelerindeki sömürgeci rejimlerin yıkılışı, Güney Afrika'da ırkçılığa

(1) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 35, s. 250.

(2) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 42, s. 120.

karşı hareketlerin verdiği savaşımın yükselmesi, çeşitli Latin Amerika ülkelerindeki neo-faşist ve faşist rejimleri yalıtılma ve yıkma için potansiyellerin artması gibi, yakın zamanlardaki olaylar, Ekim Devrimi'nin emperyalizme ve sosyal ezgiye karşı savaşıma yaptığı büyüyen katkının çarpıcı kanıtlarıdır. Ayrıca, sömürgeci boyunduruğu atmış ülkelerin birçoğunda sosyalist fikirlerin sağlam kökler salmasıyla birlikte, buralarda, derin sosyal-ekonomik, politik ve ideolojik dönüşümler uygulayarak kurulan devrimci demokratik rejimlerin sosyalist bir perspektife doğru yönelmesi gerçeği de bunun kanıtıdır. Bloksuz ülkelerin uluslararası arenada izlediği politikaların ve ayrıca, eşitlik ve adalet ilkeleri üzerinde uluslararası ekonomik ilişkileri yeniden-kurma savaşımının ilerici, anti-emperyalist içeriği pekiştirilmektedir. Bu süreçler, Lenin'in Ekim Devrimi'nin etkisi altında halkların ulusal kurtuluş savaşımının kaçınılmaz olarak «kapitalizme ve emperyalizme karşı yöneleceği»⁽³⁾ ve dünya sosyalizmi ile ulusal kurtuluş hareketinin bağlaşıklığı güçlendikçe, bu savaşımın daha etkin olacağı şeklindeki derin bilimsel öngörüsünü doğrulamaktadırlar.

Eski Rus imparatorluğu halklarının işçi sınıfının ve onun devrimci politik öncüsünün, Lenin'in partisinin önderliği altında, kendi sosyalist devrimlerini başarıya ulaştırdıkları günden bu yana geçen dönem uzadıkça, bu çığır açıcı olayın ışığı daha da güçleniyor. Ekim Devrimi'nin onda somutlaşan temel ilke ve benzerliklerin, onun örneklerinin ve derslerinin önemi de, bu devrimi esinlendiren fikirlerin önemi kadar kalıcıdır. Bütün dünya komünistleri açısından, Ekim Devrimi, bitmez tükenmez bir tarihsel iyimserlik, dirayet, deneyim, esin ve sürekli ileri gitmek konusunda sağlam azim kaynağı olmuştur ve olacaktır.

Büyük Ekim Devrimi ve bunu izleyen dönemin sosyal-tarihsel pratiği; Leninist tutumun benimsenmesinin, Lenin'in öğretisinin çeşitli ülke ve kıtaların somut koşullarında derin, yapıcı ve yeni bir şekilde anlaşılmasının ve yaratıcı bir şekilde uygulanmasının, komünist ve işçi partilerinin kendi tarihsel görevlerini yerine getirmeleri bakımından canalıcı bir koşul olduğunu inandırıcı bir şekilde göstermiştir. Tüm ülkelerin komünistleri, etkin stratejiler ve taktikler formüle etme, devrimci hareketin sorunlarına yaratıcı ve yapıcı bir yaklaşımda bulunma ve kendi çizgilerini başarıyla sürdürme bilim ve sanatını Lenin'den ve Ekim Devrimi'nden öğrenmişlerdir ve öğrenmeye devam ediyorlar. Kesinlikle bu nedenden ötürü, komünist partilerini, emekçi halkın yeni toplumun utkusunu verdiği savaşımında yolgösterici politik öncüler yapma bakımından Leninizmi tam anlamıyla öğrenip kavramanın belirleyici önem taşıdığı olduğu ve taşıdığı kanısındayız.

Bunun inandırıcı bir kanıtı, özellikle, Bulgaristan Komünist Partisi'nin

(3) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 44, s. 38.

tarihinde ve deneyiminde bulunmaktadır; BKP açısından Leninizm'in benimsenmesi, nihai utkuya ulaşmanın en doğru yolunu arama sırasında ve savaşım sırasında acılı bir şekilde gerçekleşen bir zorunluluktur.

Lenin'in «eylemde enternasyonalistler» diye nitelediği Dar Sosyalistler (4), Oktobr Devrimi'ni, uluslararası proletarya ve dünya çapındaki ilerleme açısından büyük bir kazanım olarak alkışladılar. Kararlı bir şekilde Rusya devrimci güçlerinin safına geçtiler ve özverili bir biçimde, Bulgaristan'daki kitleleri devrimcileştirmeye ve Oktobr Devrimi'nin fikirlerini dürüst, canlı ve tam bir özveriyle, Bulgar işçi ve köylüleri arasında yaymaya çalıştılar. Ama partinin Leninizm fikirlerini benimsemesi ve sınıf savaşımıyla, devrimle, işçi sınıfının bağlaşıklarıyla, proletarya diktatörlüğüyle, vb. ilgili çeşitli temel konularda açık seçik Leninist bir tavır alması için daha bir süre geçecekti. Bu nedenle, somut durumların gerektirdiği doğru kararları her zaman alamayabiliyor ve emekçi halkın devrimci savaşımına, onu doğal bir utkan sonuca doğru götürecektir şekilde yol gösteremeyebiliyordu.

Bununla birlikte, ülkede, işçi sınıfı hareketinde ve partinin kendisinde akıp giden süreçlerin mantığı kaçınılmaz bir şekilde Leninizm'e yol açtı ve partimiz, Lenin'in doktrininin zaman tarafından sınanmış fikirlerini, taktiklerini ve stratejisini kendi silâhı olarak benimseyip, faaliyetinin her alanında ve her doğrultusunda bu temel dönüşümü başarıyla gerçekleştirdi.

Birincisi, Oktobr Devrimi'nin etkisi altında Partimiz, proleter devriminin ve iktidarın alınmasının öyle uzak bir gelecek konusu değil, ivedi bir tarihsel görev olduğunu tam olarak anlamaya başladı. Bir süre, sonra da, dünyanın ilk anti-faşist işçi ve köylü ayaklanmasını, destansı 1923 Eylül ayaklanmasını örgütledi ve yönetti; bu, özellikle, Bolşeviklerden ders alan partinin, köylülüğün işçi sınıfının bir bağlaştığı olduğu fikrini giderek kabul etmiş olduğunu gösteriyordu.

İkincisi, Oktobr Devrimi'nin deneyimini kılavuz edinen BKP, demokrasi ve sosyalizm savaşımını tek bir dalga halinde birleştirme Leninist taktiğini yaratıcı bir şekilde uyguladı. Yavaş yavaş, sekter «bağımsız eylem» taktiğinin üstesinden gelerek, Bulgaristan'da, halkın genel demokratik anti-faşist cephesinin temeli olarak birleşik bir işçi sınıfı cephesi kurma konusunda pratik çalışmalara girişti. Komintern'in VII. Kongresi'ni takiben, BKP, geniş demokratik ve ilerici güçlerin bir halk cephesinde bağlaşmasını sağladı ve birleşik anti-faşist halk cephesi taktiğini geliştirerek, kapitalizme ve faşizme karşı silâhlı savaşım sırasında geniş bir Vatan

(4) 1910'a dek, Bulgar işçilerinin devrimci partisinin adı Bulgaristan Sosyal-Demokrat İşçi Partisi (Dar Sosyalistler) ve 1919'dan sonra da, Bulgaristan Komünist Partisi (Dar Sosyalistler) idi.

Cephesi kurdu. Sonuç olarak, deneyimimiz, Leninist tavrın benimsenmesinin Lenin'in teori ve taktiklerinin yaratıcı bir şekilde kavranması, uygulanması ve daha da geliştirilmesi ve devrimci hareketin ivedi sorunlarının çözümü anlamına geldiğini doğrulamaktadır.

Üçüncüsü, kapitalizme ve faşizme karşı savaşta BKP'nin strateji ve taktikleri, sınıf savaşımının her biçimini kaynaştırmak bakımından Leninist ilke ve yöntemlere dayanıyordu. BKP, çeşitli «sol» sapmaların ve hataların üstesinden gelerek, esnek, ama tutarlı bir devrimci çizgi, legal ve illegal çalışma ve savaşımı, parlamenter faaliyet ve silâhli eylemi kaynaştırma çizgisini izledi. Komünistlerin parlamentodaki ve seçim kampanyaları sırasındaki ustaca faaliyetleri seçimi kazandıkları belediyelerde (Sofya da bunların içindeydi) kır ve kent komünleri örgütlemeleri, kitleleri birleştirmeye ve onların işçi sınıfına ve Komünist Partisi'ne güvenlerini artırmaya yardım etti. Yüksek bir ilke anlayışı gösteren Parti, kısa erimli ya da geçici yorumları rehber edinmedi ve işçi sınıfının ve bütün halkın dirimsel, uzun erimli çıkarlarına zararlı, ilkesiz uzlaşmalara girmedi. Sonuç olarak, Leninist yaklaşımı benimsemesi sonucunda, Parti, geniş bir cepheye çalışma yürütme, çeşitli biçimler kullanma ve silâhli ayaklanma dönemi de içinde olmak üzere halkın savaşımına güvenle yol gösterme yeteneğini kazandı.

Dördüncüsü, Leninizm'in üstünlüğü, BKP'nin örgütsel sağlamlaşması açısından da ölçülemez değerinde bir önem taşıyordu. Bizim koşullarımızda bunun canlı bir kanıtını şu olgu sağladı: Yeni tip parti, kemikleşmiş bir şey değil, yaşayan, Leninizm'in politik, örgütsel ve ideolojik ilkeleri üzerinde sürekli gelişen bir organizmadır.

Kuşkusuz, BKP'nin Leninist konumlara geçişi ne hızlı, ne de kolay oldu; çelişkilerle ve geçici gerilemelerle atbaşı gitti. Parti, bunların üstesinden geldikçe, tutarlı bir şekilde bu yolda ilerledi. Bu, onun gelecekteki başarılarında dirimsel bir rol oynadı. BKP'nin Leninizm'i benimsemesi, ülkemiz emekçi halkının devrimci savaşımı bakımından muazzam sonuçlarla birlikte, büyük bir tarihsel önem de taşıyordu. Partimizin deneyimi, Leninizm'in ne «Rusya'ya özgü» bir görüngü, ne de başka ülkelerde uygulanamayacak «bölgesel bir anlayış» olmayıp, evrensel önem taşıyan bir öğreti ve Marksizm'in gelişiminde yeni bir aşama, çağımızın Marksizm'i olduğunu doğrulamıştır.

Deneyimimiz, ayrıca, Leninist tavrın benimsenmesinin, yeni sorunların yaratıcı bir şekilde ele alınması ve başta SBKP olmak üzere, kardeş partilerin deneyiminin kullanılmasıyla uyumlu bir bileşim içinde Lenin'in fikirlerinin uygulanması demek olduğunu da göstermiştir. Bulgar komünistleri, öteki komünist partilerin deneyimlerinden asla uzak kalmamışlardır. Sonuçta, BKP, bir şey yitirmek şöyle dursun, uluslararası komünist ve

işçi hareketinde ve ülke içinde saygınlığı artarak, daha bilge, daha güvenilir bir duruma gelmiştir.

Hem utkan sosyalist devrimlerin, hem de günümüzün sosyal-tarihsel pratiğinin deneyimi, devrimci hareketin Marksizm-Leninizm tarafından bulunan yasalara uygun olarak geliştiğini doğrulamaktadır. Elbette, ister kapitalist, isterse sosyalist olsun, tüm ülkelerin komünistleri şimdi, yaratıcı bir çözümlenme ve yaklaşım gerektiren yeni görev ve sorunlarla karşı karşıyadırlar. Günümüz gerçekliğindeki hangi sorunu alırsak alalım, bunun doğru çözümü, ancak Leninizm'in kapsamlı ve yaratıcı bir şekilde uygulanmasıyla, gelişim ve zenginleştirilmesiyle mümkündür.

Leninizm'e bağlılık ve Büyük Ekim Devrimi'nin deneyiminin yaratıcı bir şekilde kullanılması, ortak amaçlarımızın başarısı için zorunlu bir koşuldur. Bu, Bulgar komünistlerinin bildiği bir derstir. İnancımız odur ki, bu deneyimin bugün de anlamı vardır ve gelecekte de olacaktır.

Komünist partilerin kendi görevlerini yerine getirmelerindeki belirleyici unsurlardan biri de, onların, sosyalist devrimde ve yeni toplum kuruculuğunda ulusal ile enternasyonal olanı, genel ile özel'i kaynaştırma yetenekleridir. Bu ana teorik, politik ve ideolojik sorun Marksist-Leninist ideoloji ile sağ ve «sol» oportünizm arasındaki savaşımın ön planında yer almaktadır.

Marksist-Leninistler, bu sorunu çözümler ve çözerlerken, en başta, Ekim Devrimi'nin, Sovyetler Birliği'nde sosyalizm ve komünizm kuruculuğunun deneyimine dayanıyorlar. Bu tümüyle doğaldır, çünkü Ekim Devrimi ilk sosyalist toplumun gerçekten kurulmasına yol açmıştır. Özgüllükleri ne olursa olsun, herhangi bir sosyalist devrimde yatan genel benzerlikler, zorunlu bir şekilde, bu devrimde ifadesini bulmuşlardır. Bundan, Ekim Devrimi deneyiminin uluslararası önemi ve Lenin'e göre, Ekim Devrimi'nin temel özelliklerinden bazılarının uluslararası çapta yinelenmesinin tarihsel kaçınılmazlığı⁽³⁾ ortaya çıkar. Bu deneyim, bütün komünist hareket için ölçsüz değer taşıyan bir kazançtır ve hiçbir şey bunun çığır açıcı önemini azaltamaz.

İnanıyoruz ki, Ekim Devrimi'nin uluslararası önemini yadsımak ya da toplumu sosyalist çizgiler üzerinde yeniden kurmanın genel benzerlikleriyle ilgili sonuca kuşku düşürmek, isteyerek ya da istemeyerek, Marks, Engels ve Lenin'in devrimci teorisinden ayrılmaktır. Başka herhangi bir sosyal sistem gibi sosyalizm de, hangi ülkede kurulursa kurulsun, nesnel olarak, belirli genel özelliklere ve benzerliklere sahiptir. Bunu görmezlikten gelenler ya da yadsıyanlar, sosyal, canlı pratiğin deneği olan gerçeğin yüce sınavı karşısında durmazlar ve duramazlar, Deneyimimiz, başındaki Marksist-Leninist öncüsüyle birlikte işçi sınıfının önder rolü olmak-

(3) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 3.

sızın; politik iktidar ele geçirilmeksizin ve sosyalist gelişimin ilk aşamalarında bir proletarya diktatörlüğü şeklini alan sosyalist bir devlet kurulmaksızın; üretim araçlarında sosyal mülkiyetin kurulması ve insanın insan tarafından sömürülmesinin ortadan kaldırılması sonucunu verecek şekilde ekonominin yeniden oluşturulması sağlanmaksızın; bir kültür devrimi yapılmaksızın; vb. eski toplumdan yeni topluma geçmenin olanaksız olduğunu göstermektedir.

9 Eylül 1944 sosyalist devrimi, Bulgaristan'da, Ekim Devrimi dâvasının devamcısı, onun temel özelliklerinin yinelenmesi, dünya çapındaki kapitalizmden sosyalizme devrimci geçişin bir belirtisi ve bileşik bir parçası oldu. Bulgaristan'a Sovyet askerlerinin (Ekim Devrimi kahramanlarının ve onların oğullarının) girmesiyle (ve onların özverili yardımıyla) birlikte, silâhlı halk ayaklanmasının hazırlanması ve yürütülmesi, yalnızca, ülkemizde sosyalist devrimin utkusunu sağlamakta kalmadı, aynı zamanda ona geniş bir alan ve muazzam bir yaratıcı güç de verdi.

Kurtuluştan bu yana geçen 33 yıldan fazla bir dönemdeki sosyal gelişimimizin çözümlenmesi; işçi sınıfının ve tüm emekçi halkın iktidar için verdiği savaşımın biçimlerindeki, devrimci sürecin hızındaki farklılıklara, vb. karşın, Ekim Devrimi'nin akışında ve Sovyetler Birliği'nde tarihsel bir sınav vermiş olan sosyalist toplumun ve yeni toplum kuruculuğunun temel ilke ve benzerliklerinin Bulgaristan'ın koşullarında da dîrimsel bir önem taşıdığını ve hâlâ taşımakta olduğunu çok iyi göstermektedir. Bu, tarihimizin bir dersidir, Bulgar halkının gerçek kazanımlarının doğruladığı ve ortaya koyduğu bir derstir.

Aynı zamanda, devrimci sürecin sorunlarına yaklaşımda klişeler, uyumsuzluk ve tekdüzenlik yapıldığında ve sözkonusu ülkenin somut ulusal özgüllükleri dikkate alınmadığında da, devrimci süreci doğru bir şekilde kavramak ve ona yol göstermek olanaksızdır. Tarihin akışı, Lenin'in, daha çok sayıda ülke devrimci sürece girdikçe ve onun alanı genişledikçe, durumun ve sonuç olarak, onun gerçekleşme biçimlerinin daha çeşitli olduğu konusundaki öngörüsünü doğrulamıştır.

Bulgar komünistlerinin bu konuda daima benimsemiş olduğu yaklaşım kesinlikle budur. BKP, sosyalist devrim ve yeni toplum kuruculuğu sürecinde, dogmaları ve yapay şemaları asla rehber edinmemiş, daima, ülkemizin somut koşullarına, geleneklerine ve ulusal özelliklerine uygun strateji ve taktikler kullanmıştır ve kullanmaktadır. Parti, nerede kurulursa kurulsun sosyalizm açısından bize göre, temel önem taşıyan genel benzerlikleri yaratıcı bir şekilde rehber edinmiştir.

BKP'nin, ülkemizde bu genel benzerlikleri yaratıcı bir şekilde uygulamasını ele alırken, belirtilmesi gereken bir şey de, partimizin, sosyalist devrimin temel sorununu, iktidar sorununu çözümlenmiştir. Ülkemizde, dev-

rimci süreç, somut tarihsel durumdan kaynaklanan bir dizi belirgin özelliklere sahipti. Bu yüzden, sosyalizm savaşımı emekçi halkın monarşiye ve faşizme karşı, nazizme ve savaşa karşı savaşımıyla ve geniş bir genel demokratik sorunlar silsilesinin çözümüyle sıkıca çitişmişti. Bundan dolayı, parti, anti-faşist demokratik görevleri ön plana getirdi ve bunların çözümüne yalnızca yoksul köylüleri değil, orta köylüleri, ilerici aydınları, ordunun yurtsever kesimini ve faşist olmayan burjuvazinin bazı demokratik zihniyetli üyelerini de çekti. Devrimci sürecin ilerlemesini, 9 Eylül 1944'den sonra bile bazı özgül özellikler belirliyordu; örneğin, bu sıralarda, eski devlet makinesinin bazı kurumları geçici olarak kullanılıyordu.

Bununla birlikte, bu özgünlüklerden hiçbiri, işçi sınıfı ve onun Marksist-Leninist öncüsü tarafından yönetilen emekçi halk için, politik iktidarı ele geçirme ve halk demokrasisi devletinin özgül biçimi içinde de olsa, bir proletarya diktatörlüğü kurma gereğini ortadan kaldırmadı. Partimiz, söylemiş olduğum gibi, derslerini Lenin'den almıştı ve kendisini geçmişle uzlaştırmak için değil, yeni, sosyalist özün üstün gelmesine yardım eden bir araç haline getirmek için bazı eski biçimleri geçici olarak kullandı.

BKP, ayrıca, ekonomideki temel benzerliklerin kullanılması için de yaratıcı bir yaklaşım yaptı. Bulgaristan'da sanayideki üretim araçları, kapitalist mülkiyetin zorlamı yoluyla değil, yavaş yavaş, aşama aşama, millileştirmeye zirvesine ulaşan bir kısıtlama yoluyla sosyalleştirildi. Geleneksel küçük köylü çiftliklerine sahip ve köylülüğün toprağa güçlü bir şekilde bağlı olduğu Bulgaristan'da Lenin'in kooperatif planını uygulayan parti, toprağı millileştirmeden kırsal alanın sosyalist yeniden-örgütlenmesini sağladı. Kırsal alan, köylülerin işbirliği ve onların kooperatif çiftliklerde gönüllü bir araya gelmesiyle sosyalleştirildi.

Devrimci sürecin ve sosyalist dönüşümlerin akışı boyunca, toplumu- muzun politik sistemi sorunu için, somut koşullara ve bütün halkın çıkarlarına uygun olarak demokrasinin geniş ölçüde gelişmesini sağlama gereğine uyan bir çözüm bulundu. Devrimin utkusundan sonraki ilk birkaç yıl içinde, çeşitli başka partiler de ülkenin yönetilmesinde BKP ile elele verdiler. 1948'de, bunlardan bazıları gönüllü olarak kendi faaliyetlerini durdurdular ve birçok partinin koalisyonu olan ve en büyük kitlesel sosyal-politik örgüt haline gelen Vatan Cephesi'ne girdiler. Sosyal-Demokrat Parti, BKP'nin ileri sürdüğü sosyalist kuruculuk programını benimsedi ve onunla birleşti. Bulgar Halk Çiftçi Birliği, yeni, sosyalist bir toplum kurma amacını benimseyerek, faaliyetlerini sürdürdü. Onun BKP ile ortak çalışması, şimdi, sosyalizm kuruculuğunun daha da ilerletilmesi bakımından önemli bir unsurdur.

Bulgar toplumunun dost sınıflardan ve sosyal gruplardan oluşması ve tam bir sosyal türdeşliğe doğru ilerlemesiyle, halkın moral ve politik birliğinin sağlanmasıyla birlikte, karşıt olmayı bir yana bırakıp, farklı politik

platformlara sahip olan partilerin varlık nedenleri de çoktandır ortadan kalkmıştır.

Önder ve yolgösterici rolü nesnel bir zorunluluk ve sosyalist toplumuzun gelişimi bakımından doğal bir gereksinim olan Bulgaristan Komünist Partisi, politik sistemimizin çekirdeğini oluşturmaktadır. Sosyalist dönemde halkın kazandığı herşey, BKP'nin çok yönlü yaratıcı faaliyetiyle bağlıdır.

Partimizin, çeşitli sorunlar için yaratıcı çözümler araştırma çabası, Leninist liderlik ilke ve ölçütlerini tümüyle canlandıran BKP Merkez Komitesi'nin Nisan 1956 Genel Toplantısı'nın kararlarında ve BKP X. Kongresi tarafından kabul edilen, gelişmiş sosyalist toplum kurma programımızın formülasyonunda canlı bir şekilde somutlaşmıştır. Lenin'in gelişmiş sosyalizm kavramından⁽⁶⁾ ve SBKP'nin deneyiminden hareket eden bu program, komünist toplumun ilk evresinin, sosyalizmin gelişimindeki bu daha yüksek aşamayı oluşturmanın somut yol ve biçimlerini belirlemektedir. Bu aşamada, bütün sosyal organizmanın yüksek bir düzeyde uyumlu işlev görmesi sağlanmakta ve sosyalist toplumun muazzam üstünlükleri daha tam bir şekilde gözler önüne serilmektedir. Aynı zamanda, 1976'daki BKP XI. Kongresi'nde konuşanların da işaret ettikleri gibi, gelişmiş sosyalizm kurulması, yavaş yavaş komünizme geçiş koşullarının yaratılması süreciyle eş zamanlı bir süreçtir.

Sonuç olarak, Bulgaristan'ın deneyimi bir kez daha göstermektedir ki, devrimci savaşımın ve yeni toplum kuruculuğunun akışı boyunca genel benzerliklerin özgül ifadesinin farkına varma yeteneği, Partinin esnek bir strateji ve taktikler ve pratik faaliyet için etkin bir program hazırlaması bakımından birincil önem taşımaktadır. Bununla birlikte, şu ya da bu ülkede ya da ülkeler grubunda varolan özgül özellikler, devrimci sürecin ve sosyalist kuruculuğun genel benzerliklerini asla ortadan kaldırmaz. Böylesi özellikler yaratma sevdası, gerçekte, yeni bir sosyal sistem olarak sosyalizm yasalarına sözümona uymayan bir gelişmeye sahip, bir tür özerk «bölgesel varlıklar»ın yapay olarak oluşturulması demektir.

Eğer Büyük Oktobr Devrimi'nin ülkemiz için gerçekten ne ifade ettiği bize sorulsaydı, şöyle derdik: «Yeşeren modern sosyalist Bulgaristan'a ve onun özgür ve gururlu insanlarına bir bakın. Bu Bulgaristan, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin fikirlerinin ve davasının bir somutlaşmasıdır.»

Oktobr Devrimi örneğini izleyen ve Sovyetler Birliği'nin maddi ve manevi desteğine güvenen Bulgaristan, kendi görüntüsünü ve tarihsel yazgısını temelden değiştirmiştir. Bir zamanlar geri ve esas olarak tarım ülkesi iken, en yüksek ekonomik büyüme temposuna sahip devletler arasındaki sağlam yerini alarak, endüstriyel-tarım ülkesi olmuştur. Geçen 20 yılda,

(6) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 36, s. 136; c. 40, s. 104.

ulusal gelirimiz yılda ortalama yüzde 8,5, endüstriyel üretimimiz yüzde 11,5 ve tarımsal üretimimiz de yüzde 4,3 artmıştır. Sosyalist devrimden önce bir cenin halinde olan sanayi, şimdi, ulusal gelirin yüzde 55'inden fazlasını karşılamaktadır; bilimsel ve teknik ilerlemenin maddi temeli olan kesimlerde (elektrik enerjisi-atom enerjisi dahil, kimya ve petrol arıtma sanayileri, makine yapımı ve elektronik) gelişim oranı yüksektir. Modern bilimsel ve teknolojik kazanımların geniş olarak uygulandığı tarım, şimdi savaş öncesinde, 1939 yılında ürettiğinden 2,5 kat fazla üretmektedir, oysa şimdi tarımda çalışanların sayısı üç misli azalmıştır.

Toplumumuz, uzun zamandan beri, sömürüye son vermiş ve sosyal ezginin her biçimini ortadan kaldırmıştır. Ayırdedici özellikleri sosyal iyimserlik ve yarına güven olan sosyalist yaşam tarzının şekillenmesi ve daha da gelişmesi koşulları yaratılmıştır. Kültür devrimimiz, insanın tinsel bakımdan yeniden – yaratılmasına yol açmıştır; halkın eğitim düzeyi yükselmiştir; sosyalizm koşullarında halk arasında yeni bir tinsel gereksinimler ve gerekler sistemi şekillenmiştir.

Ülkemizin ekonomi, kültür ve eğitimdeki tarihsel başarıları, Balkanlar'da, Avrupa'da ve bütün dünyadaki canlı ve barışçı dış politikası Bulgaristan'ı, uluslararası işlerde etkin bir yer alan, belirli bir ağırlığı olan bir devlet haline getirmiştir. Bulgaristan, daha önce asla böylesine çok dosta sahip değildi, dünyada böylesine saygınlık ve saygı görmemişti.

Ekim Devrimi'nin bayrağı altında Sovyet halkının utkan ilerlemesi, şimdiki büyük çabaları ve komünizme geçiş konusundaki daha da büyük planları gelişmiş sosyalist toplumu kurma aşamasına giren ülkeler açısından ölçsüz derecede önem taşıyan, bitmez tükenmez bir pratik deneyim ve teorik geliştirme hazinesi sağlıyor.

Bu, Bulgaristan için de geçerlidir. Bütün partinin ve halkın çaba ve dikkatlerini yaşamın her alanında, özellikle de maddi üretim alanında, sosyalizmin üstünlüklerini bilimsel ve teknolojik devrimin kazanımlarıyla organik bir şekilde kaynaştırarak, niteliği ve etkinliği artırma üzerinde toplayan XI. Parti Kongresi ve 1976 Haziranındaki MK Genel Oturumu, olgun bir sosyalist toplumun kurulmasındaki önemli kilometre taşlarıdır.

Yedinci beş-yıllık planımız (1976–1980) başarıyla uygulanmaktadır. Bu plân, ekonominin daha büyük bir hızla güçlenmesini, sosyal emek üretkenliğinde hızlı bir artışı, üretim tesislerinin modernleştirilmesini ve yeniden modelize edilmesini, üretimin teknik ve teknolojik düzeylerinin ekonomik bakımdan en gelişmiş ülkelerin düzeyine çıkarılmasını sağlamaktadır. Partimiz, bütün ulusal ekonomi boyunca, toplulaştırma ve uzmanlaşmaya, üretimde tekleştirme ve standartlaştırmanın yaygın bir şekilde uygulanmasını, küçük ve büyük çaplı üretimin ustaca kaynaştırılmasını, ürün kalitesinin iyileştirilmesini ve malların hızla yenilenmesini gerektiren bir yaklaşım yaparak, bu karmaşık sorunlarla uğraşmaktadır.

Üretim ve emeğin örgütlenmesinde ve sosyalist dağılım ilkesine uygun olarak emeğin karşılığının verilmesinde önemli değişiklikler yapılmaktadır. Bilimsel olarak saptanmış normlar üzerinde halkın gereksinimlerinin daha tam bir şekilde karşılanmasını amaçlayan, halkın yaşam düzeyini yükselten programı başarıyla yürütülmektedir; bilim, eğitim ve tinsel kültür hızlı bir tempoda geliştirilmektedir.

Bulgaristan'da gelişmiş sosyalist toplumun kurulması kardeş sosyalist ülkelerle, en başta da, Büyük Oktobr Devrimi'nin ülkesiyle birlikte ve sıkı işbirliği içinde yürütülmektedir. Geleneksel Bulgar-Sovyet dostluğu, partilerimiz ve ülkelerimiz birbirlerine daha da yakınlaştıkça, daha yüksek derecede, daha olgun biçim ve araçlarla yürütülen çok yönlü bir işbirliğiyle belirlenen yeni bir aşamaya girmektedir.

Geçtiğimiz Mayıs ile Haziran başlarında (1977) bir Bulgar parti ve hükümet heyetinin SSCB'ne yaptığı gezi sırasında daha da geliştirilen bu çizgi, ülkelerimizin ve bütün sosyalist topluluğun dirimsel çıkarlarını koruyarak ve Lenin'in şu parlak öngörüsünü doğrulamaktadır: Dünya, «... bileşik bir bütün olarak ve ortak bir plana göre proletarya tarafından düzenlenen tek bir dünya ekonomisinin yaratılmasına doğru» gidecektir. «Bu eğilim, kendisini halihazırda kapitalizmde çok açık bir şekilde ortaya koymuştur ve sosyalizmde, daha da gelişmesi ve yetkinleşmesi kaçınılmazdır.» (7)

Partimiz, Sovyetler Birliği ile Bulgaristan'ın şimdiki ve gelecekteki ilişkilerini iki sosyalist devlet arasındaki ilişkilerin bir modeli ve eylemdeki sosyalist enternasyonalizmin bir örneği yapmaya çalışmaktadır. Dimitrov'un yönergelerine ve kendi gelenek ve ideallerine bağlı olan BKP, SBKP'ne ve Sovyetler Birliği'ne yönelik tutumun bugün de proleter, sosyalist enternasyonalizmin, gerçek devrimci ruhun ve Marksizm-Leninizm ilkelerine bağlılığın ölçüsü olmaya devam ettiği şeklindeki öncüden hareket etmektedir.

Günümüzde, her kıtadaki devrimci harekette güçlü bir kabarığa tanık olmaktadır. Bunun gelişimi ve derinleşmesi, çok doğal bir şekilde, yeni bir yaklaşım ve yeni teorik hazırlıklar ve önermeler gerektiren, temelden yeni sorunlar doğurmuştur. Ama inanıyoruz ki, yeni süreçler ve yeni görüngüler, reel sosyalizmin ve Sovyetler Birliği'nin rolünü azaltmak bir yana, gerçekte, onların rolünü daha bir vurgulamaya yardım etmektedir. Bütün bunlardan sonra, geçen 60 yıl boyunca, Sovyetler Birliği'nin, özgürlük, ulusal bağımsızlık, barış, daha iyi bir gelecek ve sosyalizm savaşımında halkların ve tüm devrimci güçlerin dayanağı olduğu bir gerçek değil midir? Gerçekten, SSCB'nin ve SBKP'nin Oktobr Devrimi'nin bay-

(7) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 164.

rağını, proleter enternasyonalizmi bayrağını yükseklerde tutmaya devam ettiği konusunda en ufak bir kuşkuya yer var mıdır?

Bugün de, tıpkı 60 yıl önceki gibi, Sovyetler Birliği, dünya sosyalizminin bir öncü-tabyası ve tüm anti-emperyalist, devrimci güçlerin, barış güçlerinin bir dayanağı olarak hizmet edip, modern sosyal ilerlemenin önünde yer alıyor. Bu nedenle bugün de, tıpkı 60 yıl önceki gibi, devrimci savaşımın pratiği, ısrarlı bir şekilde, tüm devrimci güçlerin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi bayrağı altında kaynaşmasını ve onların Sovyetler Birliği'yle ve Lenin'in partisiyle dayanışmasını gerektirmektedir; buna inanıyoruz ki, tek tek herbir partinin ulusal ve enternasyonal çıkarları da, uluslararası komünist hareketin ortak erekları de bunu gerektiriyor.

Bizim açımızdan, SSCB'ne, reel sosyalizme karşı saldırıların, tüm komünistleri birleştiren dirimsel amaçlar ve idealler için verilen savaşımın çıkarlarına uygun olmadığı son derece açıktır. Sınıf düşmanlarımız, komünist hareketin niçin güçlü olduğunu çok iyi biliyorlar ve bu nedenle de, bütün çabalarını, en başta komünistlerin birliğini yıkmaya yönlendiriyorlar. Gerçekten enternasyonalist bir çizginin izlenmesinin, bizlerin, tüm ülkeler komünistlerinin, hangi biçimden ve türden olursa olsun, anti-Sovyetizme karşı amaçlı bir savaşım vermesini gerektirdiğine eminiz.

★

Güçlü bir görev – verici ve tarafsız bir yargıç olan tarih, Ekim Devrimi'nin fikirlerinin Leninizm'in fikirlerinin doğruluğunu ve kalıcılığını onaylamıştır. Onun başlıca derslerinden biri de, Ekim Devrimi'nin fikirlerine bağlılığın, ulusal ve enternasyonal görevlerini yerine getirmek bakımından her Komünist Partisi için bir başarı güvencesi olduğudur.

BKP açısından, tarihin bu dersi, bağlı kalınan ve çok yönlü faaliyetlerinde rehber edinilen kutsal bir yönerge haline gelmiştir. Bizim açımızdan, Ekim Devrimi'nin davası bilgelik, deneyim, iyimserlik ve komünist geleceğimize doğru ilerlemek azmi için bitmez tükenmez bir kaynaktır.

Kendine güvenen bir toplum

Hose Soares

*Brezilya Komünist Partisi Merkez Komitesi Yürütme Komisyonu
aday üyesi, Brezilya Komünist Partisi'nin «Barış ve
Sosyalizm Problemleri» dergisindeki temsilcisi*

Rodni Öhman

*İsveç Sol Komünistler Partisi'nin «Barış ve Sosyalizm
Problemleri» dergisindeki temsilcisi*

Bu makale, SBKP Merkez Komitesi'nin çağrılısı olarak SSCB'ne yaptığımız bir inceleme gezisinin sonucudur. Amacı, Sovyet toplumundaki psikolojik ortamı anlatmaktır. Reel sosyalizmin tarihsel başarılarının sıradan vatandaşın olağan yaşamına nasıl yansıdığını anlatmak istedik. Sosyalizmin yeni, daha yüksek toplumsal yaşam biçimleri yaratacağı konusundaki Lenin'in öngörülerinin nasıl gerçekleşmiş olduğunu; Sovyetlerin iktidar olduğu 60 yıl boyunca kurulan sosyalist yuvada halkın ne tür bir yaşam sürdürdüğünü anlatmak istedik.

Bu sorunları araştırmak için Moskova'yı, Minsk'i ve genç Belorusya kenti Novopolotsk'u ziyaret ettik. Fabrikaları, okulları, yurtları, çocuk bakım evlerini ve piyoner evlerini, spor ve kültür merkezlerini, fabrikaların tatil yerlerini ve piyoner kamplarını gezdik. Tiyatroya gittik ve işçi evlerine davet edildik. SBKP Merkez Komitesi'nin ve Belorusya Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin, SSCB Sendikaları Merkez Konseyi'nin, Emek Sorunları ve Sosyal Sorunlar Devlet Komitesi'nin, Sovyet Kadınlar Komitesi'nin, SSCB Yüksek Mahkemesi'nin seçkin görevlileriyle, yerel parti liderleriyle, Sovyet vekilleriyle, ekonominin çeşitli kollarındaki yöneticilerle, sanayi ve büro işçileriyle, meslekten insanlarla ve öğrencilerle karşı karşıya geldik ve bu gezi sırasında zihnimizde doğan sorulara yanıtlar topladık. Sovyetler Birliği'ne daha önce de gelmiştik. Sosyalizm gerçekliğinin Sovyet halkına, kapitalist bir ülkede emekçi insanın sahip olmadığı ve olamayacağı şeyleri (üretim araçlarının sosyal mülkiyeti, bugününden ve yarından emin olmak, yapılan işe göre üleşim) vermiş olduğunu biliyorduk. Sosyalizm, asalak tüketimi ortadan kaldırmış, emekçi halkı sömürden ve işsiz-

likten kurtarmış ve yeni, gerçek bir demokrasi oluşturmuştur. Kadınları kurtarmış ve onlara eşitlik sağlamıştır. Bizim temsil ettiğimiz (artık pek genç olmayan) komünistler kuşağı, emekçi halkın beslediği özelemlerin SSCB'de nasıl bir gerçek haline geldiğini, Marksizm-Leninizm fikirlerinin nasıl uygulamaya konduğunu, yeni ahlâki standartların (SBKP Programı'nın bir kısmını oluşturan, komünizm kurucularının ahlâk kurallarında somutlaşan standartların) nasıl geliştiğini görmüştür.

Yaşam standardının daha da yükselmesini, çalışma koşullarının ve günlük yaşamın iyileştirilmesini, halkın artan gereksinimlerinin ve çeşitli beklentilerinin daha tam bir şekilde karşılanmasını öngören, SBKP XXV. Kongresinin onayladığı sosyal-ekonomik programı incelemiştik.

Aynı zamanda, üstlendiğimiz görevin ne büyük bir görev olduğunu, seçtiğimiz konunun tam bir dökümünü yapmanın ne ölçüde zor olacağını da anladık. Bütün bunlardan başka, coğrafi bir ortamdan farklı olarak, psikolojik bir ortam, hava sıcaklığı, yağış miktarı, güneşli gün sayısı, vb. gibi kesin, karşılaştırmalı sayılarla da ölçülemezdi. Geniş insani ilişkiler ve değerler silsilesini karakterize eden şeyler, ahlâk, kültür ve felsefe standart ve ilkeleri matematiksel biçimde karşılaştırılmazdı. Yine de, belirli bir toplumda egemen olan psikolojik ortamı belirleyen şeyler bunlardır.

Bu yüzden, bu makalede, daima, sayılara ve istatistiklere dayanamayacağız. Bazen, yalnızca, gördüğümüz ve hissettiğimiz şeyleri aktaracağız. Doğal olarak herbirimiz bu gezide farklı bazı şeyler görmüşüzdür, çünkü biz, kendi ülkelerimizdeki üretim güçlerinin, sosyal ilişkilerin ve emekçi halkın sosyal kazanımlarının eşit olmaktan hayli uzak olan gelişim düzeylerinden, farklı noktalardan hareket ediyorduk. Aynı zamanda, sosyalizmin tüm sosyal sorunları çözmüş olduğu, Sovyet toplumunda hiçbir olumsuz görüngü bulunmadığı, hiçbir hoşnut-olmayan ve homurdanan insanın olmadığı düşüncesiyle kendimizi de asla aldatmadık.

Ama kapitalist basın için çalışan birçok gazetecinin aksine biz, sosyal gelişimin merkezi eğilimleri hakkında pratik olarak hiçbir şey ifade etmeyen bazı olumsuz olgularla değil de, sosyal-psikolojik ortamın oluşumundaki eğilimler de dahil olmak üzere, bu eğilimleri belirleyen başlıca nesnel unsurlarla ilgilendik. Bu yüzden de, Brezilya, İsveç ve Sovyet Belorusya gibi böylesine farklı ülkelerde halkın dünya görüşündeki ve günlük yaşamındaki farklılıkları açıklayan, nesnel bakımdan karşılaştırılabilir başlıca unsurları ortaya koymaya çalıştık. Ve bu açıdan ele alındığında, egemen olan sosyal ilişkilerin karakterinin, devletin sosyal politikasının, ekonomik gelişimin dinamikliği ve istikrarlılığının özel bir uygunluk taşıdığını hissettik. Bundan böyle, bu makalede tartışacağımız şey, bu sosyal etmenlerin Sovyet toplumundaki psikolojik ortamı nasıl belirledikleridir.

YÜRÜRLÜKTÈKİ SOSYAL İLİŞKİLER

İster burjuva-demokratik, liberal İsvaç'i, isterse kanlı bir askeri faşist diktatoryaya sahip olan ve geniş halk yığınlarının insanlık dışı bir şekilde sömürüldüğü Brezilya'yı alalım, her iki ülkede de, toplumda halkın temel varoluş biçimi, tahakküm ve boyun eğmedir. Bu, zorunlu olarak, sömürücüler ile sömürülenler arasındaki uzlaşmaz ilişkilerde ifadesini bulur. Tahakküm ve boyun eğme, (halk bunların tümüyle farkında olmasa bile) sömürücüler sınıfının kendisi içinde bile egemen olan varoluş biçimleridir; bunlar orta tabakalar denilenleri de kucaklar ve hatta kitlelerin içine de nüfuz eder. Kapitalist üretim biçiminin mutlak yasası olarak kâr peşinde koşmak, yalnızca kapitalistler ile ücretli işçiler arasında şiddetli bir savaşıma ve kapitalistler arasındaki rekabete yol açmakla kalmaz. Bu, ne yazık ki, bazen, emek piyasasının eşğinde işçilerin kendi aralarındaki rekabete, varolmak, ayakta kalmak için verilen amansız bir savaşıma da yol açar. Kapitalizm bireyciliği yetiştirir, halkı birbirine karşı düşürür, kol işçilerini aydınlara, kentlileri köylülere, bir ulusun insanlarını başka bir ulusun insanlarına, vb. karşı düşürür. Bu ilişkiler, bağımlı ülkelerde, özellikle de terörcü diktatörlüklerce yönetilen ülkelerde bir kat daha şiddetli biçimler alır.

Bu, çarlık Rusyası için de geçerliydi; bunun tanıtılarını tarihte ve yazında görmek zor değildir.

Moskova, Minsk ve Novopolotsk'ta incelediğimiz toplum, sınıf savaşımının esinlendirdiği çatışmalardan ve kapitalist sistemi baştan aşağı sarmış olan kâr hırsından tümüyle kurtulmuştur. Sosyalizmde, üretim alanındaki ilişkilere özel kâr güdüsü egemen değildir. Bunları işbirliği ve kolektivizm ruhu karakterize eder. Sosyalizmin ortaya çıkardığı bu yeni sosyal-psikolojik unsur, giderek, sosyal gelişimin daha da hızlanması için güçlü kaldıraçlardan biri haline gelmiştir ve sosyalist yarışmanın engin alanında, emeğe komünist yaklaşım hareketinde ve politik, ekonomik, kültürel işlere ve devlet işlerine kitlelerin etkin katılımında ifadesini bulmaktadır.

Sovyet yaşam biçiminin karakteristik bir özelliği, «yukardan gelen» planlı rehberliğin milyonların, «aşağıdan gelen» güçlü yaratıcılık, etkinlik, girişkenlik ve emek coşkusu ile uyumlu bir şekilde kaynaşmasıdır. 1976–1980 arasında SSCB Ulusal Ekonomisinin Temel Gelişme Yönleri taslağının tartışılmasına 92 milyon kişi katıldı. Yeni kaynakları ve büyüme potansiyellerini gözler önüne seren bir milyondan fazla özgül öneri yapıldı. SSCB'nin yeni Anayasa tasarısının tartışılması da, bundan aşağı kalmayan inandırıcı bir örnektir. Yetişkin nüfusun büyük çoğunluğu bu tartışmalara katıldı. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 60. yıldönümü onuruna başlatılan sosyalist yarışmanın gerçek ulus çapındaki karakteri, kitlelerin

girişkenlik ve etkinliğini bir kez daha ortaya koyuyor. «Yukardan» ve «aşağıdan» yürütülen, ortak amaca ulaşma çabalarının bu kaynaşmışlığında reel sosyalizmin, olanaksız gibi görülene ulaşmaya izin veren ve böylelikle de, onun büyük dirimselliğini ve dinamik özelliklerini dünyaya gösteren «gizlerinden» birini buluyoruz.

Gezimiz sırasında, birçok yönetici, plancı, mühendis ve işçiyle bunun üzerinde konuştuk. Polimir Kimya Kompleksi'nde, bazı dikkat çekici sayılar derledik. Planın uygun bir şekilde işlenmesini sağlamak için gereken zamanı kısaltarak, işçiler Dokuzuncu Beşyillik Plan'ı (1971–1975) üç yılda tamamladılar. Ve bu süreç içinde, 1.100 işçiye gerek duymadıklarını gördüler. Ancak, kapitalist bir ülkede büyük bir olasılıkla olacağı gibi, bu işçiler işten çıkarılmadı: ek olarak işletmeye açılan yeni bandlarda ve atölyelerde, aynı beceri standardını gerektiren ve iyi bir ücret verilen (fabrikanın verdiği yeniden – yetiştirilme bedeli) işlere alındılar: Bu, üretimi genişletmeye ve beş yıllık dönem için üretimi yüzde 560 artırmaya olanak sağladı. Bize açıklanan böylesi oranlar, sosyalist yarışma, kitlesel girişkenlik ve işçilerin mesleki becerilerindeki ve genel yeteneklerindeki sürekli artış olmadan, sözkonusu olamazdı. Polimir'de, bütün personel bu yarışmaya katılmaktadır. Her 6 işçiden biri ya bir üretim rasyonalizatörü ya da bir yenilikçidir; her üç işçiden biri, ekonomi eğitimi görüyor. 2.000 genç işçiden yalnızca 30'u lise eğitimi görmemiştir; liseyi bitirmiş olan 560 kişi, akşam sınıflarında üniversite düzeyinde öğrenimlerini sürdürüyorlar, 170 kişi de teknik okullara devam ediyor. Gönüllü grupları, üretimin kalitesinden gözlerini ayırmıyorlar; çeşitli yaratıcı tasarımlarla uğraşan birkaç teknik – deney ekibi ve 37 işçi denetim grubu vardır. 65 takım, kesim ve ekip, kendilerine komünist çalışma grupları denilmesi hakkını kazanmışlardır. (!)

Bize öyle geliyor ki, Polimir, Sovyet devletinin – kimya ve tekstil sanayilerinde böylesine büyük ve geleneksel bir rol oynayan ve kendi çalışma gücünü üretimi yetkinleştirmek ve geliştirmek özlemiyle kaynaştıran kadınların çalışmasının kolaylaştırılması da içinde olmak üzere – güncel çalışma koşullarına nasıl bir kaygı gösterdiğinin bir örneğidir. Bu işletmede üretim süreçleri hemen tümüyle otomatikleştirilmiştir. Gürültü asgariye indirilmiştir, havalandırma ve sıcaklık mükemmeldir, işçilerin sağlığı konusunda sıkı bir denetleme yürütülmektedir. Bütün bunlar, patronların yalnızca bir tek şeyle – azami kârla-İlgilendikleri Brezilya'daki ve başka birçok kapitalist ülkedeki fabrikalarda insanın karşılaşacağı koşullardan köklü bir şekilde farklıdır.

(!) Bu ünvan; yüksek üretim oranlarına ulaşmanın yanı sıra, ayrıca, çalışmaya yaklaşımlarında yüksek düzeyde bir komünist uyanıklılık gösteren ve başka insanlarla ilişkilerini komünist ahlâk ilkeleri üzerinde kuran, kısacası, komünist tarzda yaşamayı ve çalışmayı bilen gruplara verilir.

Polimir'de, kapitalist bir fabrikada olanaksız, ama – bize öyle geliyor ki – sosyalist bir fabrikanın tipik bir özelliği olan başka birşey daha gördük. İşçiler komünist tarzda çalışma grupları aracılığıyla, sosyalist yarışma, çeşitli gönüllü denetim örgütleri, işyeri toplantıları ve daimi üretim konferanslar, sendikalar ve en başta da parti örgütleri aracılığıyla, üretimin yönetilmesine ve onun gelişiminin denetimine katılmaktadırlar. Fabrikanın ekonomik ve teknik gelişimiyle ilgili görevleri kendi öz sorunları olarak alıyorlar; bunları çözmek için, bir mülk – sahibinin yapacağı yaklaşımı yapıyorlar. Polimir'in başarıları doğal bir durumdur. Bunlar; işgücünün, üretimin geliştirilmesine gösterdiği ilgiden ve kendi girişkenliğiyle, iyi bilinen Şçekino yöntemini (?) benimseyerek ve yetkinleştirerek, yeni bir rasyonel donatım hizmet sistemine geçmesi gerçeğinden kaynaklanıyorlar. Bu yönetimin uygulanması, onların, beş – yıllık plan için sanayi en iyi gösterisini yapmalarına olanak sağlamıştır. Bu başarılar belirlenmeden geçilemezdi. Kompleks, Lenin Nişanı'yla ödüllendirildi, SBKP Merkez Komitesi ve SSCB Bakanlar Kurulu'nun Kızıl Bayrak nişanını aldı ve personelden 120 kişiye madalya verildi, Bütün işgücü, üretimin örgütlenmesini iyileştirmeye kendini vermiştir.

Ekonomik gelişimin itici güçlerinden biri, yalnızca, bu, çalışmaya sosyal bakımdan bilinçli yaklaşım değildir. Bu, aynı zamanda, insanların, kendi yetenek ve becerilerini göstermesine, toplumun takdir ve kabulünü kazanmasına yardım etmektedir.

Minsk Traktör Fabrikası'nın montaj atölyesinde, bir deneme sürücüsü olan Anatoli Patienok ile tanıştık. İşletmedeki 20 yılı boyunca o, yalnızca Belorusya'da değil, tüm sanayide iyi tanınan bir kişi haline gelmiştir. Sosyalist yarışmadaki faaliyetlerinden ötürü, SSCB Ulusal Ekonomik Başarılar Sergisi'nin altın madalyasını ve kendi mesleğindeki en iyi işçi ünvanını almıştı. Traktör ve Tarım Makineleri Sanayii Bakanlığı, hizmetlerinden ötürü ona bir otomobil hediye etmişti.

Minsk Traktör Fabrikası'ndaki binlerce işçi arasından Anatoli Patienok, 10. beş-yıllık planın ilk yılı için payına düşeni yerine getirmek bakımından birinci olmuştu ve yıl sonunda, varolan normlar altında denemesi gereken makine sayısının iki katını denemişti. Patienok'un denediği hiçbir traktör fabrikaya geri gönderilmemişti. Kusursuz bir rekorun sahibiydi.

«Anatoli Patienok gibi birkaç insanımız var», diyordu bize fabrika parti sekreteri Aleksandır Kozlov. «İşçilerimizin 3.000'den fazlası hükümetten

(?) İlk kez, Tula yakınındaki Şçekino Kimya Kompleksi'nde uygulanan ve işgücünün kendisinde bir azaltma yapmayı mümkün kılarak, üretimi ve üretkenliği hızlandırma çabasına bütün işgücünün katılmasına dayanan, optimal çalışmayı sağlama yöntemi. Böylece tasarruf edilen fonların çoğu, işgücünün emrine verilir ve ücretleri artırmak, sosyal ve kültürel hizmetleri iyileştirmek için kullanılır.

madalya almışlardır. Gerçekten, çalışmaya bilinçli, sorumlu bir yaklaşımın, işçilerin fabrikanın efendileri oldukları duygusunun büyüdüğünü görebiliyoruz. Halkımız, sosyalist sistemin kendi sistemi olduğunu, sosyalizmin kendisine her türlü çalışma ve yaratıcılık olanağını verdiğini ve biri (kötü bir iş yapmak hakkı) hariç tüm hakları sağladığını, kendi deneyimiyle öğrenmiştir.»

Minsk Traktör Fabrikası'nda, Polimer Kompleksi'nde, 2 Numaralı Novopolotsk Isı ve Enerji İstasyonu'nda, kısacası, gittiğimiz her yerde üretim ortamının ilk ve en fazla göze çarpan özelliği, çalışmaya bilinçli, sorumlu bir yaklaşım, daha fazlasını ve daha iyisini daha düşük bir maliyetle yapma isteğiydi. Ve göze çarpan başka birşey de, bütün bu işletmelerde işçiler ile yöneticiler arasındaki karşılıklı anlayıştı.

Bu, anlaşmazlıkların hiç ortaya çıkmadığı, genel bir halinden memnuniyet ortamı bulunduğu anlamına gelmez. Elbette çatışmalar vardır ve bunların bazıları da hayli serttir. Atölyelerde sık sık, belirgin bir şekilde sergilenmiş duvar gazeteleriyle ve fabrikanın sosyal örgütleri tarafından yayımlanan küçük yaprakçolarla ve bültenlerle karşılaştık. Bu gazeteler, dar boğazlara, kusurlu üretime ve israfa yol açan ve çalışmaya karşı kaytarıcı bir tutum takınan kişileri, isimlerini ve konumlarını vererek ve öyle bin dereden su getirmeksizin eleştiriyorlardı. Ayrıca bunlar, kabalığı ya da içkiye aşırı düşkünlüğü alışkanlık haline getiren insanları ve çocuklarının yetiştirilmesini ihmal eden aileleri de eleştiriyorlardı.

Sendika örgütlerince düzenli olarak yapılan işyeri toplantılarına katıldık. Bu toplantılarda yöneticiler, planın yerine getirilişi ve (işçilerle yönetim arasındaki) toplu sözleşmenin koşulları üzerine bilgi veriyor ve gelecekteki görevlerden söz ediyorlardı. İşçiler isteyerek söz alıyor, öneriler yapıyor ve yanlış gördükleri şeyleri eleştiriyorlardı. Ayrıca, yönetimin, daha önce yapılan öneriler ve eleştiriler konusunda gerçekleştirilen şeyler üzerine bilgi verdiği de oluyordu.

Örneğin, Novopolotsk Isı ve Enerji İstasyonu'ndaki elektrik atölyesi personelinin bir toplantısında, elektrikçi Grigori Belichenko ve Nikolay Sikor, elektrik mantaj işçisi Nikolay Bureiko, mühendis Yevgeni Traşkoviç ve Larisa Avdonina konuştular. Onlar, atölyede çalışmanın örgütlenme biçimini eleştirdiler ve Ekim Devrimi'nin 60. yıldönümü onuruna işçilerin vermiş olduğu vadelerin en iyi yerine getiriliş yolu olarak düşündükleri biçimi önerdiler. Ayrıca, çalışma koşullarının iyileştirilmesi için de bazı önerilerde bulundular. Yönetim bu önerilerden bazılarını kabul, bazılarını da reddetti ve bir tartışma oldu. Ama bu, karşıt konulardan konuşan insanlar arasındaki bir tartışma değildi. Kendi üretim sorunlarının en iyi çözümünü arayan, kafa-dengi insanlar arasındaki bir tartışmaydı.

Biz, teknoloji ve ekonomi uzmanları değiliz ve esas olarak, bu toplan-

tıldaki ortamın politik ve moral önemiyle ilgilendik. Çok etkileyici idi. Konuşanları dinledikçe, Lenin'in sözlerini bir kez daha anımsadık: «Sıradan işçiler, emek üretkenliğini artırmak, kişi olarak işçilere ya da onların 'yakın' hısım akrabasına değil de, bir bütün olarak topluma düşen her gram hububatı, kömürü, demiri ve diğer ürünleri idareli kullanmak konusundaki enerjik çabayla korkusuz bir hale gelen coşkun bir kaygı gösterdikleri ... zaman, komünizm başlar.»⁽³⁾

Gezi sırasında gördüklerimiz, sosyal-psikolojik ortam bakımından Sovyet toplumunun kapitalist toplumdaki temelden farklı olduğunu doğrulamıştır. Sosyalist toplumun ortamını kâr hırsı, zarara uğrayanları hiç düşünmeden kendi kesesini doldurma isteği değil, toplumun, ülkenin, çalışılan yerin gelişmesi konusunda içten bir kaygı, toplumun, üretim ekibinin ve bireyin çıkarlarını organik bir şekilde kaynaştıran SBKP'nin politikasının doğruluğuna sağlam bir inanç ve bu politikayı gerçekleştirmeye hazır oluş belirler.

Sovyet insanları arasında sofuca ya da ikiyüzlüce hiçbir şeyle karşılaşmadık. Onlar iyi bir ücret almak, iyi elbiseler giymek, rahat, iyi seçilmiş dairelerde yaşamak ve modern teknolojinin bütün nimetlerinden yararlanmak istiyorlar. Ama kapitalizmde büyük sayıda insanın düşündüğünden farklı olarak, onlar, genellikle, kendi kişisel gönençlerine giden yolu, başkalarının zararına kazanılan başarılarla değil, herkesin yararına uygun olarak ülke ekonomisinin ve toplum gönencinin genel düzeyini yükseltmek için yapabilecekleri kişisel katkıda görüyorlar.

PARTİNİN SOSYAL POLİTİKASI VE DEVLET

Birbirini izleyen Parti kongreleri ve beş-yıllık planların akışı boyunca, ekonomi ve kültürün gelişimini, SBKP'nin ve Sovyet devletinin yeni sosyal politikasını yeni yönlendirme yöntemleri ve ayrıca, bu politikayı gerçekleştirme yöntemleri geliştirilmiş ve SSCB'nin yaşamında yer almıştır.

Sovyet halkının kendi beş-yıllık planlarından ilkinin (1929–1933) yerine getirdiği günlerde, bu makalenin yazarlarından biri SSCB'ni ziyaret etmişti. Bu ilk ulusal ekonomik planın SBKP XXV. Kongresi tarafından çizilen ve 10. beş-yıllık plan (1976–1980) döneminde yerine getirilmesi gereken görkemli sosyal-ekonomik gelişim programıyla karşılaştırılması, yalnızca, gelişimin eşi görülmedik hızı üzerine değil, aynı zamanda, sosyalist kuruculuğun yeni aşamasında Parti'nin ilerî sürdüğü sosyal ereklere değişik çap ve karakteri üzerine de bir fikir vermektedir.

Birinci beş yıllık plan sırasında esas ve en ivedi olan şey, ülkenin en-

⁽³⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 39, s. 22.

düstriyel iskeletini kurmak, onun kapitalist kuşatmaya dayanma yeteneğini geliştirmek, teknik ve ekonomik geriliğin üstesinden gelmekti. Karakteristik bir erek, işsizliğin 1.500.000'den 511.000'e indirilmesiydi. Bu fazlasıyla yerine getirildi. Birinci beş yıllık plânın temel kültürel ereklerinden biri, cehaleti ortadan kaldırmak ve genel ilk öğrenime geçmekti. Emekçi halkı kuşaklar boyu bir okulu içinden görmemiş olan bir ülke için bu, muazzam bir sıçrama demektir. Aynı zamanda bu ilk plan, maddi gönenci, konut sorununu, sağlık hizmetlerinin gelişimini, vb. (bu alanları geliştirmek için mümkün herşeyi yapmakla birlikte) iyileştirmek için hiçbir özgül öneri getirmiyordu.

10. beş-yıllık planın ereklerini saptarken, Sovyet komünistleri, bunun ana amacının, «Komünist Partisi'nin, sosyal üretimin dinamik ve dengeli gelişimi, etkinliğinin artırılması, bilimsel ve teknolojik ilerlemenin hızlandırılması, emek üretkenliğinin büyümesi ve ulusal ekonominin her kesiminde çalışma kalitesinin azami iyileştirilmesi temelinde, halkın yaşam standartlarını ve kültürel düzeyini yükseltme politikasını tutarlı bir şekilde uygulamak»⁽⁴⁾ olduğunu yazmaktadırlar.

SBKP'nin ve Sovyet devletinin sosyal politikasının tutarlı bir şekilde uygulanmasıyla ulaşılan sonuçlar her yerde görülüyor.

1931'den bu yana işsizlik sözkonusu olmamıştır. Ülkelerimizde, bilindiği üzere, düşük üretkenlik nedeniyle SSCB'de işsizlik olmadığı sık sık söylenir. Eğer üretkenlik yüksek olsaydı, denir, Sovyetler Birliği'nde de işsizlik olacaktı. Ama herşeyden önce, SSCB'deki ortalama emek üretkenliği henüz ABD'dekinden ve başka bazı gelişmiş kapitalist ülkelerdekenden düşük olduğu halde, işsizliğin bulunduğu kapitalist dünyanın başka birçok ülkesindekinden kesinlikle daha düşük değildir. Ve ikinci olarak, SSCB'de üretkenlik sürekli artmaktadır. Örneğin, 9. beş yıllık planda, emek üretkenliğinin artırılmasından ileri gelen, sanayi üretimindeki artış yüzde 84 idi, oysa 10. beş yıllık plan yüzde 90'lık bir artış öngörmektedir. Ama bu artış, kapitalist ülkelerde genellikle olduğu gibi, işsizlik dalgasını başlatmamıştır. Eli altında böylesine çok geniş tasarımlara ve böylesine hızlı bir sanayi gelişim temposuna sahip olan bu ülke, gerçekten, emek kıtlığı çekiyor, diyordu SSCB Bakanlar Konseyi Emek Sorunları ve Sosyal Sorunlar Devlet Komitesi Başkan Vekili B. M. Sukarevski.

Halkın, ilk öğrenimin yaygınlaştırılmasından sözettği zamanlar epey geçmişte kaldı. Bugün SSCB'de lise öğrenimi genel ve zorunludur. Emek Sorunları ve Sosyal Sorunlar Devlet Komitesi'nden aşağıdaki sayıları sağladık. 1939'da, 1.000 işçinin ancak 84'ü lise ya da yüksek öğrenim sahibiydi. 1956'da bu sayı 365'e, 1976'da ise 715'e yükseldi. Hayli karakteristik

(4) A. N. Kosigin, SSCB Ulusal Ekonomisinin Gelişiminin Ana hatları, NPA Yayımevi, Moskova, 1976, s. 14.

bir şekilde, eğitim, yalnızca bir hak değil, aynı zamanda, SSCB'nin yeni Anayasa tasarısında da belirtildiği gibi, her Sovyet yurttaşının bir ödevi haline de gelmiştir.

10. beş-yıllık plan döneminde, 550 milyon metrekare yerleşim yeri sağlanacak, mavi ve beyaz yakalı işçilerin ortalama kazançları yüzde 16-18 artacak, sosyal tüketim fonlarından sağlanan ödenti ve hizmetler yükseltilecek (2) asgari emeklilik oranı daha yüksek bir düzeye getirilecektir. Maddi gönenci artırma, yaşam koşullarını iyileştirme, eğitim ve sağlık hizmetlerini geliştirme erekleri, devlet planlarının dirimsel bir kısmıdır.

Muazzam yıllık yatırımlara ve büyük bir kuruculuk hamlesine karşın, niçin hâlâ konut, çocuk bakımevi, spor merkezleri ve öteki tesisler bakımından bir yetersizlik olduğu sorulabilir.

Bu soruyu yanıtlamak için, sosyalizmin gelişiminin 60 yılının, ileri atılan her adımın bilinmeyene doğru atılan bir adım, büyük güçlükler ve bazen de gerçek bir savaş gerektiren bir adım olduğu yıllar olduğunu anımsamak gerekir. Sosyalist toplum, iyi döşenmiş bir asfalt boyunca kendi ereğine doğru ilerlemiş değildir. Örneğin konut sorununu alın. Bir konut yetersizliği vardır. Ama Sovyetler, yalnızca, iç savaşın yaptığı kırımı ve Hitler ordularının yol açtığı çok daha büyük yıkımı onarmak durumunda kalmadı. Üstelik, 100 milyondan fazla yeni vatandaşa – geçen 60 yılda Sovyet nüfusundaki artış böyledir – konut sağlamak da zorundaydı. Eski konutların yenilenmesi ve modernize edilmesi gerekiyordu. İşçi ailelerinin barakalardan doğru dürüst yerlere yerleştirilmesi zorunluuydu. İşçi olmak için kentlere akan milyonlarca köylünün yerleştirilmesi gerekiyordu ve köylerde kalanların da yeni, modern tip konutlara yerleştirilmesi (ve bu konutların yapılması) zorunluuydu. Yapı işçileri, teknisyenler, mühendisler, plancılar ve mimarlar yetiştirilmeliydi. İnşaat sanayii ve inşaat malzemeleri sanayii kurulmalıydı. Ve başka birçok şeyler bakımından da, herşeyin temelden başlatılması gerekiyordu. Karşılaştığımız Sovyet yoldaşlar bize, Lenin'in belirttiği gibi, iktidara gelirken burjuvazinin sağlam arabalar ve düzgün yollar elde etmesine karşın, iktidarı ele geçiren Sovyet işçi sınıfının ne arabalar, ne yollar, ne de önceden denenmiş herhangi birşey teslim almamış olduğunu anımsattılar. Onlar, bazen durumun gerektirdiği

(2) SSCB'deki sosyal tüketim fonları, ulusal gelirin, sosyalist toplumun üyelerinin ücretlere dahil olmayan gereksinimlerini karşılamak için ayrılan kısmıdır. Bu fon yardımıyla sosyalist devlet, tüketim yapısı üzerinde ve çeşitli sosyal gruplar, tabakalar ve sınıflar arasındaki ekonomik farklılıkların giderilmesi doğrultusunda plânlı bir etki yapar. Sosyal tüketim fonundan ödemeler ve hizmetler, hem devlet bütçesinden harcamalar biçiminde, hem de işletmenin kendi hesabına yapılır. Bunlar eğitim, sağlığın korunması, ana ve çocuk bakımı, sosyal güvenlik, vb. için kullanılır. (Not. red.)

kararlar almak zorunda kaldılar; bazen yanlışlıklar ve hatalar oldu. Kıscası, yol sorunu güç bir sorundu, ama ulaşılan sonuçlar son derece önemliydi.

Genç Novopolotsk kentinde Sovyet Komünist Partisi'nin sosyal politikasının gerçekleşmesinin çarpıcı bir örneğiyle karşılaştık. Novopolotsk'un genç bir kent olduğunu, on yıldan biraz fazla bir zaman önce bir kent haline geldiğini vurguluyoruz. Ama genç kentler de birbirinden farklıdır. Kurucularının mimari modernliğin somutlaşması olarak düşündükleri Brezilya'nın ışıltılı genç başkenti, birkaç yıl içinde, yoksulluk ve tikiş-tikişliğin yol gezdiği bir favellas (teneke barakalar) sahanlığı kazandı. Bazı kapitalist ülkelerde, Altına Hücum ve Vahşi Batı günlerini anımsatan başka genç kentler vardır: Geçici yerleşmeler, sosyal tesislerin olmayışı, herşeyin yalnızca, doğanın zenginliklerinden ve insan emeğinden yağlı bir kâr sızdırmak için tasarlanması. Bunlar tükendiğinde, bu yer terk edilebilirdi. Makine kentler denilebilecek bazı genç sanayi kentleri vardır. Buradaki insanlar, yalnızca, teknolojinin köleleri, üretim sürecindeki ruhsuz unsurlardır. Ve sonuç olarak, birçok en gelişmiş kapitalist ülkenin gerek genç, gerekse yaşlı kentlerindeki yoksul bölgelerde teneke barakalar, yetersiz beslenme, korkunç bir yığılma ve sıkıntılar, her türlü konfora sahip boş evlerle ve dairelerle yanyana yaşarlar. Konut fazlalığı olduğu için değil, kiralar ya da fiyatlar emekçi insanın kesesi için çok ağır olduğundan bunlar boş durur.

Novopolotsk, genç bir sosyalist kenttir. Görülen herşey, bu kenti bir halk kenti yapmak temel amacına bağlıdır. Batı Dvina kıyısı boyunca, iki sıra 5, 7, 9 katlı binalar dizili geniş, açık caddeler uzanır. Bugünkü 60.000 kişilik nüfus için, 15.000 iyi düzenlenmiş daire yapılmıştır ve buna, her yıl 70.000 metrekairelik bir yerleşim yeri daha eklenmektedir (yaklaşık 2.000 daire).

«Fabrikalar nerede?» diye sorduk. «Onları niye göremiyoruz? Halk nerede çalışıyor?» Bunun yanıtı olarak, bizi, bronz gövdeli çamlar, beyaz huş ağaçları ve geniş dallı köknarlar arasından kentin dışına çıkardılar. Ormanlık alanın ötesinde, yaklaşık 7 kilometre uzakta, hızlı çalışan bir tramvay aracılığıyla kente bağlanmış bir sanayi bölgesi vardı. Bir petrol rafinerisi, Polimir kimya fabrikası, ısı ve enerji istasyonu ve henüz yapım halinde olan sentetik protein-vitamin üretecek bir fabrika burada toplanmaktaydı. Burada kimse oturmuyor; insanlar buraya yalnızca çalışmak için geliyorlar. Kentte tek bir fabrika bacası yoktur ve akşam, otelinizin penceresini açık bırakırsanız, sabahleyin pencere pervazını mendilinizle silebilirsiniz, mendilin hâlâ tertemiz olduğunu göreceksiniz.

Sabahleyin, Novopolotsk caddeleri çocuklarla doludur; kentin yedi okulunda 10.000 öğrenci vardır.

Burada politeknik enstitüsüne (3.000 kişilik kontenjanı vardır), petrol sanayi elemanı yetiştirme okuluna ve başka endüstriyel elemanlar yetiştiren okullara koşuşturan öğrenciler görebilirsiniz.

Akşam üzeri insanlar kültür saraylarına, sinemalara ve kütüphanelere (100 tanedir) giderler. Novopolotsk'un iki spor merkezi ve sabah altıdan geceyarısına değin açık olan üç kapalı yüzme havuzu, bir spor stadyumu, bir piyoner sarayı, esaslı bir şekilde donatılmış bir belediye polikliniği ve iki de fabrika polikliniği vardır. Üç koruyucu tedavi merkezi ve ormanlarla, göllerle kuşatılmış, fabrikalara ait düzinelerce dinlenme evi vardır. (6) Her yıl kentte doğan 1.130 bebek için, 25 çocuk bakımevi ve kreşte daima oda bulunmaktadır. Ve son olarak, 31 mağaza (toplam personeli 507) ve 79 lokanta ve pastaneden oluşan modern bir mağazalar yöresi vardır.

Kentin bu hizmetleri herkese ulaşabiliyor mu?

Genç bir Novopolotsk ailesini ziyaret ettik.

Petrol rafinerisinde baş operatör olan Vladimir Podosetnikov, aynı fabrikada mühendis olan karısı Larisa ve altı aylık oğulları Andrey iyi düzenlenmiş bir blokta, iki odalı bir dairede yaşıyorlar. Evlendikleri zaman bu daireyi bedava almışlar ve ayda 12 rublelik (ayda 425 ruble olan toplam ücretlerinin yüzde 3'den daha azı) bir kira (ısıtma ve aydınlanma da içinde) ödüyorlar. Çocuklarının olmasından sonra, Larisa, ola-

(6) Burada, kapitalist dünyadaki okuyuculara yabancı gelebilecek ya da pek açık olmayan bazı deyimler kullandık. Bunların gerçekten ne anlama geldiğini kendimiz de öğrenmek durumunda kaldığımız için, aşağıdaki açıklamaları koyuyoruz.

Koruyucu tedavi merkezleri (profilaktika): Her çalışan kişinin, çalışmasını sürdürürken, gerekli tıbbi, psikoterapik ve beslenme açısından sanatoryum tarzı bir denetimden geçebileceği tıbbi kuruluşlar. Böylesi bir denetimin maliyetinin yüzde 80'i (yaklaşık ayda 100 ruble) fabrika ve sendika tarafından ve ancak yüzde 20'si, sözkonusu kişi tarafından karşılanır.

Kültür Sarayı: Emekçi halkın ve onların aile bireylerinin kendi kültürel ilgilerini ilerletebilecekleri, yaratıcı faaliyetlere girişebilecekleri, kendi yetenek ve becerilerini geliştirebilecekleri merkez. Örneğin, Novopolotsk'daki inşaat işçilerinin Kültür Sarayı'nda 600'den fazla insanın katıldığı, baleyle, dansla, şarkıyla, güzel sanatlarla, vb. uğraşan 24 ayrı amatör grup vardır.

Piyoner Sarayı: Kültür Sarayı gibi, ama çocuklar için ve onların ilgilerine özel bir dikkat ayrılarak kurulmuştur. Kentin bütün yetişkin nüfusu, şu ya da bu şekilde Novopolotsk Genç Piyoner Sarayı'nın yapımına katılmıştır. Şimdi çocukların, nehir kıyısında kurulmuş, mükemmel bir giriş salonuna, tiyatroya, stüdyolara, kış bahçesine ve içinde çeşitli grupların çalışması için 73 odaya sahip ışıltılı bir binası var.

Fabrika dinlenme evleri: Manzaralı bir yerde, ormanlık arazide, göl ya da nehir kıyısında fabrika ve sendika fonlarıyla kurulmuş, kent dışındaki merkezler. Genellikle, hafta sonlarında ya da aile tatilleri için kamp yapma olanaklarına sahip yerler. (Yazarlar.)

ğan ücretli analık iznini almış. Oğlu bir yaşına gelince, onu bir kreşe bırakabilecek. Bunun aileye getireceği masraf yılda yaklaşık 100 ruble olacak, geri kalan 500 rubleyi devlet ödeyecek.

Çift, yerel kütüphaneyi kullanıyor ve düzenli olarak kültür sarayına gidiyorlar. Vladimir, kentin voleybol takımında oynuyor ve akşam okulundaki bir teknik kursu bitirmek üzeredir. Bundan sonra da, yüksek öğrenim görmeyi düşünmektedir. Larisa burada onunla hemfikirdir, ancak bu, onun için ev işlerinin artması demek olacaktır. Kendisi, rafinerideki daimi üretim konferansının bir üyesidir. O bu işle uğraşırken, Vladimir evi çekip çevirmektedir. Aralarında bir görev bölümü yoktur. Zamanları olduğunda her ikisi de herşeyi yapıyorlar: Ev işleri, mutfak, vb. (Şunu belirtelim ki, genellikle, kentli genç çiftler geleneksel «erkek işi», «kadın işi» şeklindeki ayırımıdan uzak kalmış görünüyorlar, ancak bu, yaşlı kuşak ile kente yeni gelmiş genç insanlar arasında hâlâ yaşamaktadır.)

Polimir Kimya Kompleksi'ndeki yurtları da gezdik. Buralarda yaşayan insanların çoğu, yaşları 17–27 arası olan genç ve bekâr kişiler. Bir blok erkeklere, diğeri kadınlara ayrılmış. Odalar bir ya da iki kişilik ve kirası, çamaşır ve temizlik dahil, ayda 3 ruble. Kentin olağan sosyal ve kültürel hizmetlerinin yanısıra, bu gençlerin yurtlarda kendi klüpleri, çeşitli amatör grupları ve inceleme odaları vardır. Yurtta bir pastane bulunuyor. Burada kalanların yarısından çoğu teknik okullarda ya da yüksek öğrenim kuruluşlarında, akşam üniversitelerinde ders görüyor ya da kurslara katılıyorlar. SSCB'nin her yerinde olduğu gibi, öğrenim bedavadır. Yurttaki kızlardan bazıları bize, iyi bir öğrenim görmeyi, yalnızca, topluma yararlı olacak ilginç bir çalışma güvencesi olarak değil, aynı zamanda, gelecekteki aile yaşamlarındaki gerçek eşitliğin bir ön koşulu olarak da gördüklerini söylediler.

Kentin caddeleri, – Sovyet devletinin kurucusunun şerefine – Lenin, – Komsomol'un (Genç Komünistler Birliği) çağrısı üzerine Sovyetler Birliği'nin her kesiminden kenti kurmaya gelen yapı işçilerinin şerefine – Gençlik ve Komsomolskaya, – petrol rafinerisinin ilk müdürünün şerefine – Oleg Katarov, – bu yöredeki en iyi çalışma ekibinin önderlerinden birinin şerefine – Pyotr Blokhin, vb. gibi isimler taşıyor. İşçilerin, yöneticilerin, parti örgütleyicilerinin, Sovyet görevlilerinin ve öğretmenlerin yaşamları, tıpkı adları verilen caddeler gibi birbiriyle bağlantılı, kaynaşmış bir model oluşturmaktadır.

16 Nisan sabahı, Sovyetler Birliği Komünist Gönüllü Çalışma Günü (subbotnik) sabahı, başkanları Vladimir Baçinin başta olmak üzere Kent Sovyet Yürütme Komitesi görevlilerinin, bel ve tırmıklarla bir kamyonla atlayıp, ağaç dikmek, çiçek tarlalarını çapalamak ve inşaat molozlarından yolları temizlemek üzere inşaat yörelerine doğru gittiklerini gördük.

Öteki gönüllüler içinde politeknik enstitüsü öğrenci ve profesörleri, rafineriden ve kimya kompleksinden işçi ve mühendisler, kent polikliniğinden doktor ve hastabakıcılar yer alıyordu. Bunlar, kentin çeşitli kısımlarındaki benzeri apartman dairelerinde oturuyorlar. Bunların çocukları aynı kreşlere, çocuk bakımevlerine ve okullara ve piyoner sarayına gidiyorlar. Kent Sovyeti'nin oturumlarında, subbotnikler sırasında ve çeşitli tatil yerlerinde ve dinlenme evlerinde tatillerini geçirirler ya da dinlenirken karşılaşıyorlar. İsimleri Şeref Listesi'nde ve kentin Emek Kahramanı Müzesi'nde bir arada bulunmaktadır. Kısacası, bu kentte «üst tabaka», haksızlığa uğrayanlar, «toplumun kaymağı» ve «ayak takımı» diye birşey yok. (7)

Bu kentte bulamayacağınız bazı şeyleri de anmak isteriz.

Nüfus Belorusları, Rusları, Ukraynalıları, Tatarları, Lehleri, Yahudileri, toplam olarak 46 etnik grubu içermesine karşın, milliyet üzerinde temelnen hiçbir çatışma yoktur. Öğrenciler ile sanayi işçileri arasında hiçbir anlaşmazlık çatlağı yoktur. Dahası Polimir Kompleksi, Politeknik Enstitüsü'ne yurt binalarını armağan etmiştir. Ve gezimizde bize eşlik eden *Novoropolotsk Kent Parti Komitesi sekreteri Galina Frolenko, kimsenin, öğrenciler ve profesörler olmadan kentin sosyal ve kültürel yaşamını düşünemeyeceğini* anlattı.

Hiçbir teneke baraka, ağaçtan yapılmış kulübe, herhangi bir tür geçici yapı – bir tanesi hariç – yok.

Kent, 1958'de, kentin ilk yapı işçilerinin kurduğu ilk tek odalı yurt binasını ayakta bırakmıştır. Bugün burada kimse yaşamıyor. Kentin ilk evi, şimdi, bir emek kahramanı müzesi haline getirilmiştir.

Soygunculuk, sokak saldırısı sözkonusu değildir, bu yüzden gece dışarı çıkmaktan korkmayan insanlar parkta ya da ormanda gezinti yaparlar. Oldukça az sayıda bir milis kuvveti barışı korur; kentte geçirdiğimiz dört gün boyunca, yalnızca üç milis gördük (anti-Sovyetçilerin «polis devleti» dedikleri bu mu!). Bunların işlevlerinden birçoğunu gönüllü kamu düzeni

(7) Tipik olarak karşılaştığımız Parti ve Sovyet görevlileri, yönetici ve aydınların çoğu işçi sınıfından ya da köylü ailelerden gelmişlerdir. Minsk Kenti Emekçi Halk Vekilleri Sovyeti Yürütme Komitesi'nin şimdiki başkanı olan Gennadi Bartaşeviç, çalışma yaşamına 1950'de bir tornacı olarak başladı. Belorusya Komünist Partisi Minsk Kent Komitesi sekreteri Stepan Lukaşeviç bir inşaat işçisiydi. Novopolotsk Kent Yürütme Komitesi başkanı Vladimir Baçinin petrol rafinerisinde bir montördü; 94 Numaralı Teknik Okulun müdürü Aleksı Kutornoy bir tornacıydı. Yeri gelmişken belirtelim ki, işçileri makine-yapım sanayii için hazırlayan bu okuldan yetişenler, şimdi, Minsk Traktör Fabrikası'nda yönetim organlarındadırlar ve endüstriyel mesleklerde ilerlemeye karar veren birçok kişi arasında mühendislerin, doktorların, öğretmenlerin ve diğer beyaz-yakalı işçilerin pekçok çocuğu da vardır. (Yazarlar.)

ekipleri, yoldaş mahkemeleri ve fabrikalardaki, bürolardaki, vb. koruyucular kurumu yerine getiriyor. (8) Bu çalışma iyi sonuçlar vermektedir.

Son olarak, bu kentte okulu ya da üniversiteyi bitirip de iş bulmak için kapı aşındıran gençlere de raslanmaz. İnşaatlarda, fabrikalarda, okullarda, enstitülerde ve kültür merkezlerinde, mağazalarda ve hizmet tesislerinde, vb. bol bol iş var.

Kıscacası, Novopolotsk'a yaptığımız gezi sırasında, kapitalist dünyanın ve onun kentlerinin böylesine ayrılmaz bir niteliği olan hiçbir sosyal hastalığa rastlamadık. Tam tersine, Sovyet komünistlerinin geliştirdiği sosyalizmin sosyal politikasının, kişinin yaratıcı bir birey olarak her yönlü gelişimi için bütün koşulları yarattığına bir kez daha inandık.

SBKP'nin önderliği altında izlenen bu sosyal politika sosyal iyimserliği, SSCB'deki psikolojik ortamı bugün kapitalist dünyadaki atmosferden belirgin şekilde ayıran bir niteliği doğurmaktadır.

SOSYAL GÜVENLİĞİN KAYNAĞI

Kapitalist dünyadaki milyonlarca insan, şimdi ne olduğu ve yarın ne olacağı konusunda yaşam endişesi içindedirler.

Yaşlı işçiler, en önce kendilerinin işsiz kalacaklarından korkuyorlar. Okulu bırakan genç insanlar, asla bir meslek sahibi olamama ve işsiz kalma tehlikesiyle karşı karşıyadırlar. Ana babalar, çocuklarının geleceğinden endişelidirler ve çocuklarının da, ana babanın sosyal durumunun

(8) Açıklama gerektiren bazı deyimler var:

Kamu Düzeni Ekibi (narodnaya drujina): Kendi kent ya da köylerinde barışı koruma işini üstlenen gönüllü emekçi halk grupları. Bu ekipler fabrikalarda, bürolarda ve kuruluşlarda gönüllülük temelinde kurulur. Ancak en iyi, en disiplinli ve sosyal bakımdan en bilinçli işçiler, meslek sahipleri ve öğrenciler bunlara alınabilir; bunlar, caddelerde ve kamuya açık yerlerde devriye gezerek, her ay boş zamanlarından birkaç saat harcarlar (silâhli değillerdir ve yalnızca, kollarında tanıtma bandı taşırlar). Bu ekipler milisle işbirliği içinde çalışırlar ve Parti, sendika ve Komsomol örgütleri sürekli olarak bunların faaliyetlerini denetler.

Yoldaş mahkemesi: Sendika toplantılarında ve yöre sakinlerinin toplantılarında seçilen bir kurul. Gönüllü çalışır ve kamu düzenini ve disiplini küçük ölçüde çiğneme durumlarında kararlar alır. Duruşmalar herkese açıktır. Ceza ve önleyici önlemler, esas olarak, mânevîdir. Kamusal azarlamalar yapmak, örneğin topluma karşı davranışları herkesin önünde kınamak gibi.

Koruyucular: Bunlar, genç işçilerin yetiştirilmesine ve onların işçi sınıfının en iyi geleneklerine uygun olarak eğitilmesine yardım etme sorumluluğunu üstlenen deneyimli ve becerili işçilerdir. (Yazarlar.)

sağlamlığı konusunda güveni yoktur. Daimi bir endişe duygusu, kapitalist toplumun sosyal-psikolojik ortamının karakteristik bir özelliğidir.

Gördüğümüz gibi, Sovyet toplumunun sosyal-psikolojik ortamında bu duygu yoktur. Herkese çalışma, dinlenme ve eğlenme, eğitim ve sosyal güvenlik hakkının anayasal güvencelerini yalnızca sosyalizm sağlamış değil mi, bireyi bütün kötülüklerden ve haksızlıklardan koruyan ve ona medeni ve politik haklarını veren sosyalizm değil mi? Ekonominin, kültürün ve yaşam standartlarının sürekli gelişmesi sayesinde, şimdiye ve geleceğe güven ve iyimserlik güçleniyor. Bütün bunlar, sosyal-psikolojik ortamın ve özellikle sosyal güven duygusu gibi yeni bir unsurun oluşmasının maddi temelini sağlamaktadır.

SBKP Merkez Komitesi Propaganda Dairesi'ndeki, Emek Sorunları ve Sosyal Sorunlar Devlet Komitesi'ndeki ve Sendikalar Merkez Konseyi'ndeki görüşmeler sırasında, SSCB'nin büyüme ve gelişme dinamiklerini gösteren bazı sayılar aldık. 1971 ile 1975 arasında ülkenin toplam sanayi üretimi, 1961–1965 dönemine göre iki kattan fazla artmıştır. Yatırım, sabit değerlerin kullanımı, perakende ticaret ve parasal gelirler de yüzde 100'den fazla arttı. Sosyal tüketim fonlarından yapılan ödemeler ve hizmetler yüzde 125 arttı. Daha uzun bir dönemi alırsak, 20 yılı savaşlarla ve ulusal ekonominin uğradığı yıkımın onarılmasıyla geçen Sovyet iktidarının yaklaşık 60 yıllık varlığı boyunca, yaratılan ekonomik potansiyelin bugünkü anlamı şudur:

Sovyet sanayii, çarlık Rusyası'nın Birinci Dünya Savaşı'ndan önce bir yılda ürettiğini ikibuçuk günde üretmektedir;

– İki yılda, çarlık Rusyası kentlerinin hepsinin birarada sahip olduğundan daha fazla konut inşa edilmektedir;

– Emekçi halkın gerçek gelirleri her 15 yılda yaklaşık iki katına çıkmaktadır. Devrim-öncesi düzeye göre, işçilerin gerçek ücretleri 10 kat, köylülerinki 14 kat ve ülkenin bir bütün olarak ulusal geliri 65 kat artmıştır.

Sosyalist ekonominin gelişmesi ile Sovyet devletinin sosyal politikasının gerçekleşmesi arasındaki sıkı ilişki, Belorusya'nın gelişimi örneğinde canlı bir şekilde görülmektedir. Bu Cumhuriyetin Komünist Partisi Merkez Komitesi sekreteri olan V. S. Şeveluka ile yaptığımız bir görüşmede bunun üzerine konuştuk.

V. S. Şeveluka. Devrimden önce Belorusya, Rusya İmparatorluğu'nun en geri sınır bölgelerinden biri olarak kabul ediliyordu. Kişi başına sanayi çıktısı, bir bütün olarak Rusya'dakinden yaklaşık 5 kat, elektrik üretimi ise 15 kat azdı. Hiçbir yüksek öğrenim kurumu, hiçbir tiyatro yoktu ve pek az hastane ve okul vardı. 1.000 kişi başına yalnızca 2 doktor düşüyordu ve nüfusun beşte-dördünün okuma yazması yoktu. Köylüler özellikle çetin bir yaşam sürüyorlardı. Mahsul öylesine kötüydü ki, bir köylü ancak yılın

2-3 ayı için yetecek bir tahıl stoku yapabiliyordu. Devrimden önce, 1,5 milyondan fazla Belorusyalı yiyecek ve iş aramak için göç etmişti.

1917 Büyük Oktonbr Sosyalist Devrimi, 1919'da Belorusya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin kurulması ve 1922'de SSCB'ne katılması, Belorusya halkının yaşamında dönüm noktaları oldu. Daha ilk beş yıllık plan yıllarında Belorusya, gelişmiş bir sanayi ve kollektifleşmiş bir tarım cumhuriyeti haline geldi. Sanayi üretiminde ağır makine yapımı ve metal işleme baş yeri aldı ve 1940'da, toplam sanayi üretimi 1913'dekinin 8 katı oldu.

Bugün sanayi üretimi, 1940'dakinin 21 katıdır. Belorusya'nın ekonomisi 100 sanayi ve 1.700'den fazla büyük işletmeyi bünyesinde toplamaktadır.

Bütün bunları değerlendirirken, savaş sırasında Hitlercilerin Belorusya'nın ulusal zenginliğinin yarısından fazlasını yıktıklarını unutmamak gerek. Sanayi, 1913 düzeyine atılmıştı. Nüfusumuzun dörtte birini, 2.200.000 insanı yitirdik; Minsk de içinde olmak üzere 209 kent ve ilçe merkezi, 9.200 köy faşistler tarafından yıkıldı; 692 köy, sakinleriyle birlikte, yakıldı. Ancak sosyalist sistemin üstünlükleri, Sovyetler Birliği'nin tüm halklarının kardeşçe yardımı, Komünist Partisi'nin rehberlik ettiği ve yönettiği emekçi halkın yiğitçe çabaları sayesinde, görece kısa bir dönemde, yalnızca savaşın yaralarını sarmakla kalmayıp, aynı zamanda, öncekinden daha hızlı bir tempoya da ulaşabildik.

Soru. Şimdiye değin, üretim üzerine, ekonomi üzerine konuştuk. Piyasasının elverişli olduğu yıllarda bazı kapitalist ülkeler de hızlı bir ekonomik büyüme sağlamışlardır, ama onlar, emekçi halk kitlesinin çıkarına uygun sosyal politikalar öne sürmemişlerdir. Ekonominin gelişimini sosyal politikanın gelişimiyle nasıl bağlıyorsunuz?

V. S. Şeveluka. Sosyalizmin sosyal-ekonomik politikasının üstün amacı, özellikle, halka, maddi, kültürel ve düşünsel alanda istek ve gereksinimlerinden daha fazlasını vermek amacıyla, üretimi artırmaktır. Sovyet devletinin, emekçi halkların yaşamlarının tüm yönlerini kucaklayan geniş ve kapsamlı bir sosyal program yürütmesine olanak veren bu ekonomik gelişimdir.

Yalnızca bu tek olguyu alın. Sovyet iktidarı yıllarında, ortalama ömür önemli ölçüde uzadı. Oktonbr Devrimi'nden önce, Belorusya'da ortalama ömür ancak 37 yıldır, şimdiyse 72 yıldır. 60 yıl önce, nüfusun yüzde 80'i okuma yazma bilmiyordu, bugün 3,5 milyon insan eğitim görüyor. Genel lise öğrenimine geçilmiştir. 8.500 genel eğitim okulu, 187 politeknik okul ve 133 meslek lisesi vardır. 31 yüksek öğrenim kurumunun 165.000 öğrencilik bir kontenjanı bulunuyor.

Bilim gelişiyor. Belorusya Bilimler Akademisi'nin 180 bilimsel enstitüsü

sünün 32.000 bilim adamını bulan bir kadrosu var, bir bütün olarak bilim ve yüksek öğrenimde, 9.500 doktor ve bilim uzmanı da içinde olmak üzere, 60.000 kişi çalışıyor.

İçerik bakımından sosyalist, biçim bakımından ulusal olan Belorusya kültürü serpilip gelişmiştir. Cumhuriyetin 14 profesyonel ve 40'dan fazla amatör tiyatrosu bulunuyor. 500.000'den fazla sanayi işçisi, kolektif çiftçi ve aydın çeşitli amatör sanat faaliyetlerinde yer alıyor; 180 gazete, 179 dergi ve başka yayın organları çıkıyor; 1976'da, toplam 30 milyon nüsha olmak üzere 2.332 kitap basıldı.

Kuşkusuz, insan tek başına ekmekle yaşayamaz, ama onsuz da yaşayamaz. Emekçi halkın yaşam standartındaki sürekli artış, istikrarlı bir ekonomik büyümeye dayanıyor.

Yalnız 9. beşyillik plan döneminde, emekçi halkın gerçek geliri yaklaşık yüzde 30 arttı; mavi ve beyaz yakalı işçilerin ücretleri yüzde 18,4, kolektif çiftçilerin kendi kolektif çiftliklerinden sağladıkları gelirleri üçtebirden fazla arttı. Kişi başına sosyal tüketim fonları 1970'de 230 ruble iken 1975'de 320 rubleye çıktı. Bu, mavi ve beyaz yakalı işçi, kolektif çiftçi ve savaş emeklilerinin ya da iş göremeyenlerin asgari emekli aylıklarının artırılmasını sağladı; Anavatanın savunulmasında ölenlerin ailelerine yapılan hizmetler artırılmıştır; yüksek öğrenim kuruluşlarındaki ve meslek liselerindeki öğrencilerin bursları yükseltildi; kalabalık ailelerin durumları maddi bakımdan iyileştirildi ve toplumun, çocuk bakımına ve eğitimine yaptığı harcamalar arttı.

Geçen beş yılda, nüfusun yaklaşık beşte biri yeni bir yuvaya taşındı. Savaştan bu yana toplam yaklaşık 100 milyon metrekare yerleşim yeri yapılmıştır ve konut yapım oranı artıyor. Yalnız 1976'da toplam 4 milyon metrekarelik yerleşim yerine sahip apartman blokları dikildi. Bu, ortalama ölçülerle, yaklaşık 100.000 daireye eşittir.

Sağlığın korunması başka bir büyük faaliyet alanıdır. Cumhuriyetin 1.000 hastanesi ve 48 sağlık merkezi bulunuyor. Her 1.000 kişi için 31 doktor, lise eğitimi görmüş 93 sağlık personeli ve 118 hasta yatağı vardır.

«Elbette», diye konuşmasını bağladı Şeveluka yoldaş, «Belorusya, planları yürütürken büyük güçlüklerle karşılaşılıyor. Bu güçlükler, uzun zaman geçmesine karşın hâlâ etkileri (özellikle, nüfusun yaş yapısı üzerinde) hissedilen savaşla, hiç de mükümmel olmayan doğal koşullarla, bütün çabamızı iç gelişim üzerinde toplamamıza izin vermeyen uluslararası durumla ve bizim hata ve yanlışlarımızla bağlantılıdır. Ama Sovyet halkı, sosyal üretimin dinamik ve dengeli gelişimi, etkinliğinin artırılması, bilimsel ve eknik ilerlemenin hızlandırılması ve emek üretkenliğinin büyümesi üzerinde temellenen partinin sosyal-ekonomik gelişim programını gerçekleştirmek için hiçbir çabayı esirgemiyor.

«Bu programı gerçekleştirmekte kazandığımız başarılar, bizde geleceğe güven duygusu uyandırıyor, ve bu olmadan sosyal güven sözkonusu olmaz.»

Bu sonuçla tamamen aynı fikirdeyiz.

Ö Z E T

Gördüklerimizi özetlemeye başlarken, sosyalist toplumun karakteristiği olan sosyal-psikolojik ortamın bir dizi özelliğini alabileceğimizi biliyoruz. Herşeyi ortaya serdiğimizizi iddia ermeksizin, bu özellikleri kağıda dökmeye çalışacağız:

- SBKP çizgisinin doğruluğuna derin bir inanç, bunu uygulamaya hazıroluş, ülkenin, kentin, fabrikanın gelişimine ve gönencine ilgi durmak;
- Üretim ilişkilerine egemen olan işbirliği ve kolektivizm ruhu; günlük yaşamda ve aile içinde işbirliği ve eşitlik ilkeleri;
- İnsanın her yönlü gelişimine toplumun ilgi duyması ve halkın, tinsel ve fiziksel yetkinleşme için hissettiği güçlü istek;
- Sosyal iyimserlik ve sosyal güven.

Yurtseverlik ve enternasyonalizm gibi, Sovyet halkının böylesine organik, temel önem taşıyan özelliklerini özellikle vurgulamak istiyoruz.

SSCB'den döndükten sonra notlarımız üzerinde çalışırken, Çekoslovak televizyonu Avusturya ve FAC'deki Landsmanschaften ve neo-Nazilerin toplantılarının görüntülerini verdi. Sanki ekrandan bizlere geçmiş bakıyordu. Uzun yıllar önce ölüp gitmiş olması gereken marşlar hoparlörlerden çalıyor, gamalı haçlarla ve madalyalarla süslenmiş olan Hitler kampanyasının emektarları illetli bacakları üzerinde kaz adımlarıyla geçiyorlardı.

Ama daha da uyarıcı olanı, yaşlıların ardından bazı genç insanların da kaz adımlarıyla yürümesiydi.

Bu anda, sanki dünmüş gibi, Katın köyünü anımsadık.

Belorusya'da bu isimde bir köy vardı. Yuvarlak tepelerin, çavdar ve arpa tarlalarının ortasında tertemiz sokaklarıyla, sabahleyin küçük evlerin bacalarından tüten fırında pişmiş ekmek kokusuyla, çocuk seslerinin gürültüleriyle ve çayırdan gelen inek çanlarının şıkırtısıyla alışılmış bir köy.

1943'de Hitlerciler, sakinlerini – kadınları, çocukları, yaşlıları boş bir ahıra kapatıp onlarla birlikte Katın'i yaktılar. 189 insan yandı. Bir mucize olarak, köyün nalbantı kurtulabildi. 12 yaşındaki çocuğunu alevlerden kurtardı, ama oğlan öldü.

Bugün, kollarında ölmek üzere olan çocuğunu taşıyan bu babayı gösteren bir anıt Katın'e gelenleri karşılar. Ve köylülerin evlerinin bulunduğu yerde, kurbanların isimlerini taşıyan, ev fırınlarına benzeyen taşlar vardır. Her yarım dakikada bir çanlar çalar ve bunların matemli sesi Katın tepeleri üzerinde, fırın biçimindeki anıtlar üzerinde, Hitlercilerin yaktığı Sovyet kentlerinin ve köylerin küllerini de örten bu eşi görülmemiş kitle mezarı üzerinde, ölüm kamplarında ölenleri bize anımsatan bir duvar üzerinde yankılanır. Bu çanlar sanki şöyle demektedir: «İnsanlar, uyanık olun!»

Kapitalist ülkeler nüfusunun çoğu doğal olarak, barış içinde yaşamak istiyor. Ama insan, belirli emperyalist çevrelerin (ve ayrıca, ne yazık ki, işçi sınıfı hareketindeki reformistlerin, solcuların) sosyal-politik ortamı aşırı bir milliyetçilik, öc alma duygusuyla, başka ülkelere ve özellikle SSCB'ne ve sosyalist topluluk ülkelerine karşı savaşçı bir nefret duygusuyla zehirlemeye çalıştığını görmemezlik edemez. Katın'de gördüklerimizi tekrar tekrar anımsadıkça, ülkelerimizde ve bir bütün olarak kapitalist dünyada, onların, yalnızca, Sovyetler Birliği'nin Hitlerciler karşısındaki utkuya yaptığı belirleyici katkıyı değil, aynı zamanda, Sovyet halkının yaptığı özverileri de karartmaya ya da küçümsemeye çabalamaları karşısında şiddetli bir üzüntü ve öfke duymadan edemiyoruz. Çoğu kez, Buhenvald ve Dahau'yu bilen insanların, örneğin, yalnızca Belorusya'da 260'dan fazla faşist ölüm kampı olduğu konusunda hiçbir fikirleri yok.

Fakat bu şeyler konusundaki gerçeği bilmek zorunludur. Bu gerçek, bize yalnızca faşizmin hortlatılması tehlikesini göstermekle ve buna karşı savaşmamıza yardım etmekle kalmıyor. Aynı zamanda da, Sovyet halkının moral gücünü, onların sınıfsal ve enternasyonalist dünya görüşünün gücünü, emekçi halkın sınıfsal kardeşlik, uluslararası dayanışma ve dostluk duygusunun gücünü daha iyi anlamamızı sağlıyor.

Savaşta karşılaştığı bu inanılmaz dehşetten sonra Sovyet halkı, özgürlüğünün, başarılarının, barışçıl yaşamının ve yeryüzündeki herkes için barışın değerini özellikle biliyor. SSCB'de, hiçbir şovenizm ya da savaşçı propaganda belirtisiyle karşılaşmadık. Tam tersine, her yerde uluslararası dostluğun tanıtılarını bulduk. Novopolotsk'daki 4 Numaralı Lisede, oğlanlar ve kızlar Macaristan'daki, ADC'deki, Polonya'daki Çekoslovakya'daki ve Küba'daki mektup arkadaşlıklarından, başka ülkelerden gelen çocukları nasıl karşıladıklarından ve kendilerinin Polonya ve ADC'ne yaptıkları gezilerden söz ediyorlardı. Polimir Kimya Kompleksi'nde, kardeş ülkelerden gelen uzman ve işçilerle birlikte yeni bir makinenin nasıl tasarlandığını ve yerleştirildiğini bize anlattılar. Minsk Traktör Fabrikası'nda, fabrikanın dünyanın başka kısımlarındaki çeşitli fabrikalarla ticari bağlantıları ve bu bağlantılardan kaynaklanan dostça ilişkileri konusunda bize bilgi verdiler. Tüm Birlik Sendikalar Konseyi'nde ve Sovyet Kadınlar Komitesi'nde, Sovyet emekçileri ile yeryüzünün bütün kıtalarındaki emek-

çiler ve onların örgütleri arasında güçlenen ilişkiler konusunda çok şey dinledik.

Farklı ülkelerdeki emekçilerin ortak çıkarlara sahip olduğuna ve bunları ortaklaşa savunmaya hazır bulunduğuna, işçi sınıfının, tüm emekçi halkın, tüm ezilenlerin, tüm ilerici ve demokratik güçlerin uluslararası birliğinin insanlık için mutlu, özgür ve barışçı bir yaşam kurabileceğine derin bir inanç; Sovyet halkının sosyal güveninin ve sosyal iyimserliğinin başka bir kaynağı da işte budur.

★

Gezimiz sırasında SSCB'de gördüğümüz şeyler bizi esinlendirdi. Bu duyguyu aktarmayı başarıp başaramadığımızı bilmiyoruz, ama komünist olarak, büyük bir uluslararası kardeşler topluluğunun üyeleri olarak, gurur ve memnuniyetle bunları yazdığımızı açıkça ifade edebiliriz. Halkın tüm alanlardaki artan gönenci, bedava eğitim ve tıbbi bakım, düşük kiralar, düşük ulaşım masrafları, tüm emekçilerin tatil için ucuz gezintiler yapma ve sağlık evlerine gitme hakkına sahip olması bizde derin izlenimler bıraktı. Toplumun çocuklar, gençler ve annelere karşı ilgisi bizi özellikle etkiledi. Sovyet toplumu, komünizme giden yolu üzerinde, yalnızca sosyalizm ve komünizmin emekçi halka maddi ve tinsel gönenc, sosyal güven ve geniş çevrenler – kapitalizmin onlara asla vermeyeceği birşeydir bu – sağlayabileceğini bütün dünya emekçilerine göstermeye devam ediyor.

Sosyalist parlamento, halk egemenliğinin bir aracıdır

Alois Indra

*Çekoslovakya Komünist Partisi MK Prezidyumu üyesi
ve ÇSSC Federal Meclis Başkanı*

Kardeş sosyalist ülkeler komünist ve işçi partilerinin, demokratik yöntem ve kurumların geliştirilmesiyle ilgili sorunlara verdiği büyük önemin, günümüzde reel sosyalizmin politik yaşamındaki en parlak belirti olduğunu söylemekle, bir abartma yapmış olmayız. Bu önem yeni düzenin özünden kaynaklandığı için, değişmez bir karaktere sahiptir. Çünkü, en büyük amacı kişinin her yönlü gelişmesini sağlamak olan sosyalist toplumun başlıca gelişme koşullarından biri, demokrasiyi sürekli derinleştirmektir. Halk ekonomisi boyutlarının genişlemesiyle, bu alandaki yönetim işlerinin karmaşık bir nitelik alması, sosyal ve ekonomik politika arasındaki bağların pekişmesi, halkın eğitim ve kültür düzeyinin yükseltilmesi ve politik aktifliğinin artması, emekçi yığınları üretimi yönetme işlerine çekme alanında biriken deneyler, sosyalist demokrasiyi geliştirmenin yaşamsal önemini belirleyen başlıca etkenlerden birkaçıdır.

Ayrıca, sosyalist demokrasiyle ilgili sorunlar, son zamanlarda dünya çapındaki ideolojik savaşın merkezinde yer alıyor. Bu savaş, sosyalist toplumun, kişi hak ve özgürlüklerinden en önemli politik kurumlarına kadar, sosyalist demokrasi sorununun bütün yönlerini kapsıyor. Marksizm-Leninizmin düşmanları, anti-komünistler, biz komünistleri sosyalizme giden tek yolu, silâhlı zor kullanmakta gördüğümüzü ve parlamento gibi başta gelen bir demokrasi kurumunu «hiçe saydığımızı» öyliyerek demokrasiyi reddetmekle suçluyorlar. Güya, sosyalist devrimin etkisundan sonra da parlamentoyu önemsememe tutumu sürdürülüyor, hattâ komünistlerin erki ele geçmesiyle, aslında parlamentarizm ortadan kaldırılıyormuş.

Bu tür suçlamalar tutarsız olduğu gibi, Marksizm-Leninizm öğretisine ve sosyalist ülkelerdeki politik uygulamalara da zıttır. Bilimsel komünizm klasiklerinin eserlerini ve ülkelerinde sosyalizm ve komünizm kuruculuğunu yöneten komünist ve işçi partilerinin yeryüzünün sosyalist olmayan bölümlündeki komünist partilerinin, dünya komünist hareketinin belgelerini incelemek, bu kanıyı doğrulamaya yeterlidir. Gerçek demokrasi ilkelerinin, üretim ilişkileri başta olmak üzere, toplumsal yaşamın tüm alanlarında uygulanan Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerin canlı politik gelişme deneyleri de bu kanıyı doğruluyor. Sosyalizm koşullarında önemi azalmak şöyle dursun, büyük ölçüde artan parlamentarizm de, bu ülkelerde, nitel bakımdan yepyeni bir rol olan, halk egemenliğinin bir aracı

rolünü oynuyor. Bu yazımızda, sosyalist devrimin hazırlık ve gerçekleşme dönemlerinde ÇKP'nin parlamento konusundaki tutumu; sosyalizmin politik sistemi içinde parlamentonun yeri ve rolü gibi sorunlara ağırlık vererek, toplumsal gelişmenin değişik dönemlerinde parlamentonun çalışma deneyleri üzerinde durmak istiyoruz.

1.

Ülkemizde, sosyalist devrim, işçi sınıfının ve öncü örgütünün rolü, devrimci partinin burjuva parlamentosuna karşı tutumu, sosyalist devlet ve halk egemenliği kurumlarına ilişkin Marksizm-Leninizm ilkelerinin canlılığını ve evrenselliğini doğrulayan bir hayli deney birikimi vardır. Bu arada biz, bu genel ilkeleri, ülkemize özgü somut koşulları ve iç politik ve uluslararası durumu gözönünde tutarak uyguladığımızı belirtmekten geri durmuyoruz.

Birinci ve İkinci Dünya Savaşları arasındaki dönemde hüküm süren burjuva demokrasisi koşullarında ÇKP'ne karşı baskı uygulandığını ve sık sık yarılegal durumda çalışmak zorunda bırakıldığını herkes biliyor. Buna karşın parti o zamanki parlamentodan elden geldiği kadar yararlanmaya, onu sınıf savaşının alanlarından biri haline getirmeye çalışıyordu.

Komünist halk vekilleri ve senatörler parlamento sınıf savaşının başta gelen, hele hele biricik alanı saymıyorlar ve o zamanki durumu gözönünde tutarak, parlamentoda yapılan tartışmaların, iktidarın karakterini köklü bir şekilde değiştirebileceğini iddia eden hayalci reformistlerin görüşlerini paylaşmıyorlardı. Ama parlamento, devrimciler için dikkate değer bir «lâkırı yeri» de saymıyorlardı. Savaş öncesi Çekoslovakyasında, parlamento demokrasi görünümünü vermeye yarayan ve burjuvazinin egemenliğini örtbas eden bir tiyatro dekorü gözyle bakanların komünistler değil, bizzat hükümet ortaklığı ve sağcı muhalefet olduğu apaçıktı. Parlamentoda ateşli tartışmalar yapılsa da, ülkenin yazgısı başka bir yerde; bankerlerden, fabrikatörlerden, büyük toprak sahiplerinden ve bunların politik uşaklarından oluşan dar bir çevrede belirleniyordu.

Ülkemiz için acı anılarla dolu olan 1938'in sonbahar günlerinde, erki elinde tutan burjuvazi, parlamentoya karşı gerçek tutumunu sergiledi. Parlamento ülke için çok önemli bir zamanda kendi sınıfsal amaçlarına ulaşma yolunda bir engel saydı. Kendi parlamentosunun bile görüşünü almaya gerek görmeyen o zamanki cumhurbaşkanı ve hükümet, Münih oturumunda, Anayasaya karşı açık bir saygısızlık örneği göstermiş, yasal yetki sınırlarını alabildiğine aşmışlardı. Cumhuriyet topraklarının bölünmesi ve devlet egemenliğinin zedelenmesi gibi önemli konularda, parlamento üyelerine görüşlerini açıklama olanağı vermediler. Zaten Çekoslovakya'nın demokrasi üzerine tumturaklı laflar etmesini öylesine bilen o

zamanki batılı bağlaşıklarını Çekoslovakya Ulusal Meclisi'nin tutumu ilgilendirmiyordu.

Ama yineliyoruz ki, büyük burjuvazinin ve politik temsilcilerinin ülkenin yüksek yasama kurumunu hor görmesi, komünistler arasında parlamento küçümseyici eğilimlere yolaçmıyordu. Komünistler parlamento kürsüsünü, ÇKP'nin politikasını ilkesel biçimde açıklamak, halk düşmanı politik partilerin içyüzlerini açığa vurmak, emekçilerin çıkarlarını savunmak için, kapitalist toplumun hastalıklarına karşı savaş uğrunda kullanıyorlardı. Kuşkusuz, küçük bir parlamento grubu oluşturan komünistler, sözlerini yalnız parlamento «arkadaşlarına» ve steno memuruna yöneltmiş olsalardı, en ateşli söylevler ve en inandırıcı gerekçelerle bile deneyli burjuva parlamento «kurtları»nın rahatını kaçıramazdı. Ama komünist halk vekilleri ve senatörler yalnız hesap vermek için ve kendi adına değil, aynı zamanda partisi ve seçmenleri adına, tüm emekçilere hitap ederek konuşuyorlardı. Onların sesi, halkın sesi olduğundan, burjuva parlamenterleri arasında endişe yaratıyordu. Komünist parlamenterler konuşmalarında, yüzbinlerce işsiz çıkarlarını savunuyor, işçi, fakir köylü ve küçük mülk sahiplerinin hakları için savaşı dile getiriyorlar, aydınlarımızın ilerici kolunun desteğini görüyorlardı. Bu söylevleri duymazlıktan gelmek olanaksızdı. Çünkü bunlar gösterilerle, yığinsal toplantılarla, birçok büyük sosyal ve politik çıkışlarla destekleniyordu. Halk, komünist halk vekili ve senatörleri, emekçilerin çıkarları için kararlı savaşçılar olarak biliyor ve sayıyordu. Çünkü bunlar parlamentodaki çalışmalarıyla yanyana, yığınlar arasında da çalışıyor, onların savaşına önderlik ediyorlardı. Bunun içindir ki, parlamenterlerin dokunulmazlığı, hiç bir komünist halk vekilini «demokratik» cumhuriyetin hapis koşullarından ve polis copundan koruyamadı. Parlamentoiçi ve parlamentodışı yığinsal eylemleri birleştirme deneyi, partinin daha sonraki çalışmalarını etkiledi, savaştan sonraki parlamento karşısında doğru bir politika izlemesine, işçi egemenliğinin kurulması uğrunda savaşımda, bu parlamentodan yararlanmasına yardım etti.

İşgalci nazilere ve hain burjuvaziye karşı yürütülen ulusal kurtuluş savaş döneminde partimiz, halkın, savaş öncesi rejimin hortlatılmasına izin vermeme kararıyla kararlılığını dile getiren bir strateji ve taktik uyguladı. Söz konusu olan, kurtuluşuna kavuşan cumhuriyetin, sosyal, sınıfsal ve ulusal adalet ilkeleri üzerinde kurulması, emekçi halkın yeni devletin sahibi olmasıydı. Ülkede faşizm üzerindeki utkudan sonra oluşan elverişli koşullar karşısında bile, partimiz sosyalist devrimi gerçekleştirme sorununu gündeme getirmede. ÇKP, bazı halk katmanlarının ulusal burjuvazinin açık işbirlikçilikle itibarını yitirmemiş kesimi hakkında hayaller beslediğini hesaba katıyordu. Kuşkusuz bu burjuvazi «sınıfsal çıkarlarından» vazgeçmiyordu; devrimci tutum ve çıkışların azalacağını ümit ediyor, sınıfsal egemenliğini tekrar kurmak için elverişli an bekliyordu. Ödev, o zamanki

Ulusal Cephe'de yer alan burjuva kesiminin gerçek niyetini açığa vurmaktı. Parti, yığınlar arasındaki politik çalışmalarını buna yöneltmiş, Geçici Meclis'te ve daha sonra Kurucu Ulusal Meclis'teki komünistlerin konumları, buna göre ayarlanmıştı.

Bize göre, Çekoslovakya'da 1945–1948 dönemindeki politik gelişmeler, ulusal-demokratik devrimin barışçı yoldan (yani silâhlı zor kullanmadan) sosyalist devrime dönüştürülmesinin açık bir örneğidir. Partimiz bu arada, eşit, dolaysız ve gizli oylamayla seçilen parlamentodan da yararlanıyordu. Bilindiği gibi, 1946 seçimlerinde ÇKP oyların % 38'ini kazanmış, en büyük gruba Meclise girmiş ve parti başkanına hükümeti kurma görevi verilmişti. Ama, Ulusal Cephe ilkelerine karşı Kurucu Ulusal Meclis'te komünistlere karşı burjuva partilerinin ve sağcı sosyal-demokratların sayımlarını içeren bir muhalefet oluştu. Ama yine de ilk bakışta elverişsiz görünen güçler dengesine karşı komünistler, ardarda politik başarılar kazanıyordu. Bu başarılar Çekoslovakya komünistlerinin (Kosic hükümet programı denen) ulusal-demokratik devrim programını gerçekleştirme uğrundaki savaşı, parlamentonun tartışma salonları içinde hapsedemelerinden ileri geliyordu. Komünistler parlamento duvarları dışında yığınlarla olan bağlarını sürekli genişletip pekiştiriyor, yapılan bütün görüşmeler hakkında kamuoyuna geniş bilgi veriyor, demokratik gelişmeyi frenlemeye, sırası gelince de yoketmeye kimlerin çalıştığını açıklıyordu.

Kuşkusuz, burjuva temsilcilerinin sınırları bozuluyordu. Örneğin, komünistlerin önerdiği endüstriyi devletleştirme tempo ve boyutlarını bunlar nasıl destekleyebilirlerdi? Komünistlerin toprak reformunu «toprak işleyendir» ilkesi açısından ele almalarıyla nasıl razı olabilirlerdi? Ulusal Komitelerin yetkilerinin artırılması, dolayısıyla halk egemenliğinin güçlenmesi yolundaki istemleri nasıl onaylıyabilirlerdi? Bunlar, ulusal-demokratik devrimin tüm politik, ekonomik ve sosyal kazanımlarını Anayasaya yansıtması, Sovyetler Birliği'yle sağlam ve çok yönlü işbirliği ilkesinin, yeni devletin dış politikasının temelini oluşturması karşısında nasıl rahat edebilirlerdi? Sayıların gerici kesimi, efendileriyle birlikte ayaklarının altındaki toprağın nasıl kaydığını, ekonomik egemenliklerinin sınırlandırılmasıyla politik etkilerinin de eridiğini görüyorlardı.

Komünistler, halk çıkarlarının uyanık savunuculuğunu yaptıkları için, büyük bir önem taşısa da, değişik sorunların parlamentoda anılanmasıyla doğacak sonuçları, eli kolu bağlı biçimde bekleyemezlerdi. Ülke-
deki gelişmeler, işçi sınıfı başta olmak üzere, emekçilerin büyük çoğunluğunun, ÇKP'nce uygulanan, bu çoğunluğun çıkarları doğrultusundaki politikayı kesinlikle desteklediğini gösteriyordu. Bu durumda Ulusal Meclis'teki güçler dengesi aritmetiği artık toplumdaki gerçek güçler dengesini, parlamentoda temsil edilen partilerin gerçek politik gücünü, halkın istemini yansıtmıyordu. Burjuva politikacıları, seçimlerden önce destekle-

dikleri Ulusal Cephe programına ihanet ediyor, bu yüzden de seçmenlerin güvenini yitiriyorlardı. Gerçeğin kimden yana olduğunu anlıyarak gerici burjuvazinin sessiz uşaklığını yapmaktan vazgeçen, öteki politik partilerden birçok sayılab, kendi partilerinin üyesi olarak kalsalar da, komünistlerle birlikte hareket ettiler, halkın çıkarlarına karşı tutum almadılar.

Parlamento çalışmalarının, emekçilerin güçlü devrimci hareketini örgütleme işleriyle birleştirilmesi, sosyalist devrime geçmek için elverişli koşullar yaratıyordu. Çekoslovakya'daki çözümleyici sınıfsal çatışma, halkın istemine uygun olarak ve onun aktif desteğiyle olmuştur. Perde arkası dolaplara bel bağlayan gerici politikacılar, ordusuz generallere benzedi. Kendi seçmenlerinin ve parti üyelerinin çoğu, bu arada parti görevlileri, bunlara karşı çıktı. ÇKP, uyguladığı politika sonucunda, işçi sınıfından yana öylesine çok bağlaşıklar kazandı ki, bu sosyalist devrime barışçı yoldan geçilmesini, işçi sınıfının barışçı yoldan, silâha sarılmadan erkî eline almasını sağladı. Kurucu Ulusal Meclis (ki, burada komünistlerin aritmetik çoğunluğu olmadığını yineliyorum) K. Gottwald'ın önerdiği hükümet programını görüştü ve onayladı.

Görülüyor ki, bu savaşın içinde demokratik ilkelere saygı göstermeyen, «Anayasal duyarlılık» yetersizliği gösterenler hiç de komünistler değil, burjuvazi ve onun partileri arasında gerici darbeyi örgütleyenler olmuştur. Ülkemizde sosyalist devrime geçiş, o zamanlar yürürlükte olan parlamentarizm yasalarına tıpa tıp uyularak, Anayasal yoldan gerçekleşmiştir. Bu, Leninci öğretî ilkelerinin, ülkemiz koşullarında doğru biçimde uygulanması, ÇKP'nin işçi sınıfıyla ve emekçilerin çoğunluğuyla olan güçlü bağları, yığınların, politik aktifliği sayesinde mümkün olmuştur. Bunda Çekoslovakya'nın, emperyalist devletlerin doğrudan işçilerimize karışma denemelerine olanak vermeyen Sovyetler Birliği'yle bağları da önemli rol oynamıştır. Ayrıca dünya komünist ve işçi hareketinin uluslararası dayanışması, yeryüzündeki tüm ilerici güçlerin desteği de büyük rol oynamıştır. Kanımızca böylesi bir dayanışma, ülkesinin sosyalist geleceği uğrunda savaşan her komünist parti için büyük önem taşıyor ve taşıyacaktır.

Değişen politik ortamda Kurucu Ulusal Meclis görevini yerine getirdi. 9 Mayıs 1948 Anayasası tüm devrimci kazanımları perçinledi ve sosyalist toplumu kurmak için koşullar yarattı. Sınıflararası güçler dengesindeki değişiklikleri yansıtan, yeni seçilen Ulusal Meclis, devrimci kazanımların korunmasına büyük önem verdi. Ama onun başlıca çabaları, ta baştan yaratıcı, yapıcı çalışmalara, toplumsal yaşamı yönetmeye, ekonomi ve kültürün geliştirilmesine ve emekçilerin yararına yöneldi. Ülkemiz parlamentosu, sanayii ve ekonominin öteki kollarını devletleştirme işlerinin sürdürülmesine, dış ticaretin devlet tekeline alınmasına, sosyalist para sistemiyle sigorta sistemine, toprak reformunun ardıcıl olarak gerçekleş-

menine, sosyal yardım sistemine ve parasız genel sağlık hizmetlerine ilişkin önemli yasalar kabul etti. Zorunlu genel öğretim sistemiyle, orta meslek okulları ve yüksek okulların kurulmasına, Bilimler Akademisinin oluşturulmasına ilişkin yasalar, çok büyük rol oynadı. Kooperatifler ve toprağın işlenmesi üstüne yasaları da, tarım kooperatiflerinin gelişmesini sağladı. Kısacası, Ulusal Meclis emekçilerin hizmetinde olduğu cumhuriyetimizde tüm egemenliğin emekçi halkın elinde olduğunu kanıtlıyordu. Kanımızca, sosyalist demokrasinin amaç ve içeriğiyle, «temsili» burjuva demokrasisinin amaç ve içeriği arasındaki köklü fark da budur.

2.

İşte artık 30 yıldır parlamentomuzun sosyalist niteliği herşeyden önce onun çalışmalarının *pratik tarzda* oluşuyla belirleniyor. Burjuva parlamentolarının haftalarca, aylarca süren toplantılarının çoğu defa somut sonuçlar vermediğini belirtmek yerinde olur. Bizim halk vekillerimiz boşuna vakit kaybetmiyorlar, enerjilerini karşılıklı politik çatışmalara sarfetmiyorlar. Onlar tüm güç ve yeteneklerini komitelerde, parlamentonun genel toplantılarında yapıcı, yaratıcı çalışmalara ve seçmenler arasında politik eylemlere yöneltiyorlar.

Sosyalist parlamentonun belirtmek istediğimiz başka bir karakteristik çizgisi de onun *emekçilerle sağlam bağlarıdır*. Sosyalist toplumda bir halk vekilinin kendi seçmenlerine sadece seçim kampanyası sırasında dikkat çevirdiği, seçimlerden sonra onları unuttuğu bir durum düşünülemez. Halk vekili adaylarının seçim kampanyası sırasındaki konuşmalarında somut eylemlerle desteklenmeyen bol keseden vaatlere yol verilmez. Bizim adaylarımız seçimlere Çekoslovakya Komünist Partisi ve ÇSSC Ulusal Cephesi'nin politikasına dayanan gerçekçi programlarla başvurmaktadır. Bu programlar halk vekillerinin belirli dönemlerde düzenli olarak hesap verdiği geniş kamuoyunun denetiminde gerçekleşmektedir. Böylesi bir uygulama, seçimlerden önce verdikleri vaatleri seçimlerden sonra daha rüzgar seçim afişlerini yırtmadan unutan çoğu burjuva parlamentolarının eylem ve tutumundan ne kadar farklıdır. Halk vekillerimizin seçmenlerle sıkı ve dolaysız bağlarının güçlenmesine, diğerlerinin yanısıra, onların üretimsel ve toplumsal vb. görevlerini sürdürmeleri, tüm diğer vatandaşlar gibi yaşayıp çalışmalarını, onların sevinç ve dertlerini paylaşmaları da yardım etmektedir. Onlar beraber çalıştıkları arkadaşlarından daha fazla yükümlülük, daha büyük sorumluluk taşımalarıyla ayrılırlar. Halk vekilinin seçmenler önündeki sorumluluğu, toplumsal denetimin rolü bir de eğer halk vekili verdiği sözü tutmaz, yükümlerini yerine getirmez, yahutta sosyalist moral ilkelerini çiğnerse seçmenlerin bu halk vekilini her an geri çağırma hakkıyla açık biçimde belirlemektedir.

Sosyalist parlamentonun üçüncü karakteristik çizgisi halk vekillerinin

ilkesel politik birliğidir. ÇSSC'nde tarihsel gelişmeler öyle oldu ki, Ulusal Cephe çerçevesinde ÇKP'yle birlikte halkın çeşitli katmanlarının çıkarlarını savunan daha dört politik parti eylem göstermektedir. Bundan başka ÇSSC Federal Meclisi üyelerinden %20'si hiç bir partinin üyesi değildir. Fakat tüm halk vekillerini (komünist olanları ve komünist olmayanları) seçmenlere daha iyi hizmet etme, onların çıkarlarını daha iyi yanıtıma, iradelerini daha iyi yerine getirme eğilimi birleştirmektedir. ÇKP'nin politikası ve Ulusal Cephe'nin programı bu amaca hizmet ettiği için, doğal olarak halk vekilleri bunları destekliyorlar.

Halk vekillerinin politik birliği, onların sosyalizm ölkü ve davasına bağlılığının, vatanlarının gelişmesine yardımcı olma isteklerinin, SSCB ve diğer sosyalist ölkelerle bağlaşıklığın yaşamsal önemine inanmışlığın sonucudur. Halk vekillerimiz uluslararası komünist ve işçi hareketiyle, tüm anti-emperyalist, ilerici, barışsever güçlerle derin kök salmış enternasyonal dayanışma duygularına sahiptir.

Çok uluslu devletlerde işçi sınıfı erki eline aldıktan sonra uluslar ve halklar arasındaki karmaşık ve nazik sorunu çözmeyi en önemli ve ertelenmez ödevi saymaktadır. Çekoslovakya da böyle ölkelerden biridir. Biz, ulusal sorunun çözümüne başlarken dünyada ilk sosyalist devletin zengin deneyine dayanıyorduk. Bu deney açıkça göstermektedir ki, ulusal sorun ancak proletarya enternasyonalizmi ilkelerine, ulusal sorunla ilgili Leninci öğreتيye dayanılarak hakça çözülebilir

ÇKP, daha İkinci Dünya Savaşından önce tüm ulus ve milliyetlerin eşitliği belgisini ortaya atmıştır. Sosyalist devrimin gerçekleşmesinden sonra bu ilkenin ardıcıl olarak gerçekleşmesi için büyük çalışmalar yapmıştır. ÇKP ulusların ve milliyetlerin gerçek eşitliğinin sağlanması içinde ulusal sorunun olduğu gibi sınıfsal kurtuluş sorunlarının da sosyalist devrim tarafından aynı zamanda, hep birlikte çözümlenmesine çok büyük önem veriyordu. Bilindiği gibi bunun en önemli koşulları da çeşitli bölgelerin ekonomik gelişme düzeyini eşitlemek, önceleri geri kalmış bulunan Slovak halkı ve diğer azınlıklar arasından işçi sınıfını oluşturmak ve kalifiye kadrolar yetiştirmektir. Bu işde ölkenin geri kalmış halklarına çıkar gözetmez yardım gösteren Çek Cumhuriyeti ve Çek işçi sınıfı çok önemli enternasyonalist bir rol oynamıştır.

ÇKP'nin sosyalist ulusal ilişkilerin utkusuna yöneltilmiş çalışmalarının doruk noktası federal devletin kurulması olmuştur. Bu devlette ulusların kendi yazgılarını serbestçe belirleme hakkı temelinde Çekler ve Slovaklar gönüllü olarak birleştiler ve geri kalmış uluslardan tüm vatandaşlara eşit hak sağladılar. Bu, halk egemenliğinin yeni örgütsel yapısında yansısını buldu. Federasyonu oluşturan her iki cumhuriyetin (Çek ve Slovak Cumhuriyetleri) de kendi bağımsız yasama organları, hükümetleri vardır. Federal Meclis iki kamaradan oluşur. Halk Kamarası'nı tüm ölkü çapın-

da belirli seçmen sayısına göre seçilen halk vekilleri oluşturur. Halklar Kamarası'nda ise her iki cumhuriyet de eşit sayıda halk vekiliyle temsil edilir. Ulusal eşitlik aynı zamanda her iki kamaranın aynı statüde oluşuyla sağlanır. Bir tasarının kanunlaşması için iki kamaranın da onaylanması gerekmektedir. ÇSSC Anayasası ulusal ilişkinlikten ötürü herhangi bir kimseye öncelik tanınmasını, yahutta herhangi birinin haklarının kısıtlanmasını yasaklar. Dokuz yıllık deney bize federasyon sisteminin kurulmasının doğru olduğunu göstermektedir. Federasyon sistemi her iki cumhuriyete kendi özgün kültürünü, ekonomilerini geliştirme olanağı verdi, Çekoslovakya devletinin birliğini güçlendirdi. Tüm bu başarıların yaratıcısı ve tüm temel sorunlara yaklaşımın güvencesi Çekoslovakya Komünist Partisi'dir.

Bilindiği gibi sosyalist demokrasinin özü, emekçilerin üretimin ve toplumun yönetimine, kent, il, bölge, cumhuriyet ve tüm federasyonun idaresine katılımının sürekli genişletilmesi demektir. İç ve dış politikamızın saptanması ve gerçekleştirilmesine olduğunca daha fazla vatandaşın dolaysız katılmasında, onların pasif seyirciler olarak değil, sosyalizm kuruluşuna aktif olarak katılan, kendi yazgılarının yaratıcısı olan kişiler olmasında sosyalizmin çıkarı vardır. Biz buna sosyalist demokrasinin derinleştirilmesinde çeşitli biçim ve yöntemlerden (vatandaşların çeşitli komisyonlara ve ulusal komitelere katılımından, toplumsal örgütlerde çalışmalarından tutan da önemli yasaların, ekonomik ve sosyal gelişmeyle vb. ilgili plânların tüm halkça görüşülüp tartışılmasına kadar) yararlanarak erişmeye çalışıyoruz.

Bu biçim ve yöntemlerin geliştirilmesi ve yetkinleştirilmesinde halk ege-menliğinin icracısı olan yasama organları üyeleri halk vekillerine büyük ödev düşmektedir. Onların politik ve insancıl nitelikleri yasama ve denetim çalışmalarının düzeyini belirler. Bizim halk vekillerimiz büyük ölçüde çaba ve zaman gerektiren halk vekili görevini üretimde, kooperatifte, bilim ve kültür alanında vb. temel işini sürdürerek yerine getirdiği için de halkın saygısını kazanmışlardır. Elbette devlet halk vekillerine görevlerini yerine getirebilmeleri için belirli olanaklar sağlıyor, fakat ülkemizde halk vekili olma fazla gelir sağlama kaynağı değildir Biz bunda halk vekilinin çalışmalarında gerçek özgürlüğü sağlayan parlamenterizmin üstünlüğünü görüyoruz. (Örneğin, burjuva parlamentosunda seçilmeleri bazen önemli ölçüde esrarengiz biçimde formüle edilen «seçim fonları»na ve aktiflikleri arkalarında bulunan tekelci burjuva gruplarına bağlı olan sayılabılır hangi karar verme özgürlüğüne sahiptirler? Bu sayılabılır ki aynı zamanda bankaların ve sanayi tröstlerinin yönetimine katılırlar, kendilerinden yardım gören kumpanyalar bunlara rüşvet verirler, «hediye» ve diğer değerli eşyalar verirler.)

Düşmanlarımız sosyalist parlamentonun etkin ve yetkili bir organ olma-

dığını söylüyorlar. Onlara göre bu parlamentoı oluşturana seçim sistemi halkın tüm katmanlarının kendi irade ve istemlerini belirtme güvencesinin olduğu gerçekten demokratik bir sistem değildir. Seçimlerin «demokratik olmayışı»nı da kendi adaylarını gösteren çeşitli politik gruplar arasında çatışmaların oluşmayışıyla, yığınsal enformasyon araçlarıyla güürültülu kampanyalar yürütülmemesiyle vb. izah ediyorlar.

Bununla ilgili olarak ne söylenebilir? Birincisi, bu gibi görüşlerin arında sosyalist topluma istiyerek veya istemiyerek burjuva toplumunun politik yaşamında yer alan ve kapitalist ilişkileri yansıtan demokrasi ölçütlerini dayatma yeltenişleri vardır. Biz böylesi bir tutumun ilkesel olarak doğru olmadığı görüşüdeyiz. Demokrasi, sınıfsal bir kavramdır. Sosyalist demokrasisinin ilkeleri ve ölçütleri burjuva demokrasisinin ilkeleri ve ölçütlerinden nitel bakımından farklıdır. Burjuva demokrasisinin ilke ve ölçütleri mekanik olarak sosyalizme aktarılamaz.

İkincisi, burjuva demokrasisinin, hatta en ileri olanı bile, emekçilere seçim sistemi vasıtasıyla politik yaşama dolaysız ve güçlü bir etki yapma olanağı verdiği doğru mudur? Örneğin, ABD'nde Kongre üyelerinin çoğunun, eyalet valilerinin çoğunun ve hattâ ABD Cumhurbaşkanı'nın cumhuriyetçilerden değil de demokratlardan oluşu Amerika'daki işsizlerin durumunu değiştirmiş midir? Amerika Cumhurbaşkanı kayıtlı seçmenlerin oyunun sadece yüzde 27'sini alarak seçildiyse, buna «halkın seçtiği» cumhurbaşkanı denilir mi? Seçime katılmayan yüzde 47'lik seçmen yığını acaba ne düşünüyor? Bilindiği gibi, Amerika'da kamuoyu yoklaması alanında çalışan birçok politikacı, ideolog ve uzman böylesi önemli bir vatandaşlık hakkını kullanmadaki yığınsal ilgisizliği vatandaşların burjuva demokrasisi kurumlarına karşı uğradıkları düş kırıklığının ortaya çıkışı olarak değerlendirdiler.

Bu yazıda ülkemizde halk egemenliği için yapılan tüm seçimler üzerinde durmayacağız. (1) Sadece şunu belirtmekle yetineceğiz: Bizim seçim sistemimiz seçmenlere adayları özgürce seçme güvencesi sağlıyor. Seçmenlerin seçim öncesi yapılan tüm toplantılara aktif olarak katılmalarını, böylesi seçim uygulamasına ve adaya güvenini, partimiz sosyalist demokrasinin önemli üstünlüklerinden biri saymaktadır. Örneğin, geçen yılki seçimönü toplantılarına ülkemizin aktif nüfusunun yarısından fazlası katılmıştır. Böylesi demokratik bir yöntemin mantıksal sonucu da seçimlere yığınsal olarak katılma (seçimlere katılma zorunluk olmadığı halde) ve Ulusal Cephe adaylarının oybirliğiyle desteklenmesi olmuştur. Çekoslovakya'da 1976 genel seçimlerin hazırlanması ve örgütlenmesine 1 milyondan fazla vatandaş katılmıştır.

(1) Bu konuyla ayrıntılı bilgi için T. Travniček'in yazısına bak. «Barış ve Sosyalizm Problemleri, Sayı 7, 1977.

Parlamentomuzdaki halk vekilleri birleşiminin Çekoslovakya toplumu-
nun sosyal-sınıfsal yapısını yansıtmaması, politik sistemimizin demokratizmini
göstermektedir.

ÇSSC Federal Meclisi üyelerinin yüzde 60'ı maddi üretimde çalışmakta-
dır, yüzde 28'i kadındır, yüzde 20 kadarı da gençtir.

Parlamentomuzda sanayi ve banka sermayesi temsilcilerine, büyük top-
rak sahiplerine yer yoktur. Bunlar diğer sömürücü tabakalar gibi, artık
bizim toplumumuzdan silinip gitmişlerdir. Böylece burjuva demokrasininin
nitelikleri olan birbirine karşı savaşan politik partiler, seçim öncesinde
çeşitli politik güçler arasında savaş, parlamentoda muhalefet için sosyal-
ekonomik temel yoktur. «Sosyalizmin demokratikleşmesi»ni örgütleyen
burjuva propagandacılarının sürekli telkin ettikleri gibi bunların yeniden
diriltilmesi, sosyalizme düşman güçlerin diriltilmesi demektir. Halkımız ise
buna hiçbir zaman razı olmayacaktır. Çünkü tarihsel deneyin de göster-
diği gibi, sosyalist toplumda muhalefet etmek, sosyalizme, halkın eme-
ğiyle kurduğu, her şeyiyle desteklediği düzene karşı çıkmak demektir.

Böylesi bir «politik muhalefet»in olmayışı, sosyalist demokrasininin zayıf-
lığı değil, tam tersine üstünlüğü anlamına gelir. Bu da ülkemizin efen-
disininin halkımızın olduğunun bir kanıtıdır. Emekçiler yasaları kendileri
hazırlarlar ve kabul ederler, kendileri bunları yayarlar ve uygulanmasını
sağlarlar.

Birçok kapitalist ülkedeki uygulamadan farklı olarak bizim Federal
Meclis'imiz yalnız yasama organı değil, aynı zamanda Anayasanın diliyle
konuşursak, «devlet egemenliğinin en yüksek organıdır». ÇSSC Cumhur-
başkanı, hükümet ve onun tek tek üyeleri, başsavcı ve Yüksek Mahkeme
eylemlerinden Federal Meclis önünde sorumludurlar. Ülkemizin tüm dev-
let ve ekonomik kurumları gerekli verileri ona sağlamakla yükümlüdürler.
Parlamentomuz ekonomik gelişmenin hedeflerini belirler, ulusal geliri
paylaştırır. Federal Meclis'in, onun kamara ve komitelerinin, halk vekille-
rinin çalışmalarının içeriği ve yöntemleri buna elverişlidir. Yasama çalış-
maları, karar ve kanunların yerine getirilip getirilmediğini denetimle,
koordinasyon ve örgütleme çalışmalarını denetimle tamamlanmaktadır.
Eksiklikleri gidermenin en önemli yöntemi ilkesel ve açık eleştiridir.
Federal Meclis'in kararlarını tüm yürütme organları yerine getirmekle
yükümlüdürler. Halk vekillerinin önerileri, soruları ve gensoru önerileri
karşısında bakanlar yalnız bunları yanıtlamakla yetinemezler. Onlar so-
mut öneriler almak zorundadırlar. Halk vekillerimiz plânlı çalışmaktadır.
Yasaların hazırlanmasına, Meclisin genel toplantı çalışmalarına uzun
zaman ayrılmaktadır. Bu da halk vekillerimize kendi seçmenlerinin dilek
ve istemlerini gözönünde bulundurarak, ulusal komitelerin ve toplum-
sal örgütlerin görüşlerine, bilim işçilerinin düşüncelerine dayanarak hazırl-

lanan her kararın pratik sonuçlarının ne olacağını zamanında saptayabilme olanağı vermektedir.

Fakat sosyalist demokrasinin üstünlüklerini iyice anlamak için yasama organlarının tüzüğünün ve pratik eylemlerini gözönünde bulundurmak yeterli değildir. Memleketimizde bu eylem başka düzeydeki temsili örgütlerin (bölge, ilçe ve yerel çaptaki ulusal komiteler), 200 bini aşkın halk vekilinin çalışmalarına dayanmaktadır. Çekoslovakya'daki ulusal komiteler halkın hayatını ilgilendiren herşeyin sorumluluğunu taşımakta; gerekli yetkilere sahip olan bu komiteler mali kaynaklardan ve idari yetkililerden de yararlanmaktadır. Bunlara Ulusal Cephe'de bir araya gelmiş olan bütün örgütleri katar, bunların çeşitli sorunların çözümündeki rolünü de gözönüne alırsak, Anayasamızdaki şu sözlerin manasını daha iyi anlamış oluruz: «Sosyalist Çekoslovakya Cumhuriyeti'nde tüm erk emekçi halkın elindedir.» Sosyalist demokrasiyi geliştirirken Lenin'in şu düşüncesinden esinlenmekteyiz: Sosyalist devlet «yığınların bilinci sayesinde güçlüdür. Bu devlet, yığınların her şeyi bildiği, her şey hakkında fikir yürütebildiği ve eylemlere bilinçli olarak katıldığı zaman güçlüdür». (2)

Düşmanlarımız sosyalist sistemi «iktidardaki partinin diktatörlüğü» formülüne indirgemektedirler. Biz, Federal Meclis'in eylemlerinin temelinde ÇKP'nin politikasının, her şeyden önce gelişmiş bir sosyalist toplumun kurulması için gerekli koşulların bulunduğunu gizlemiyoruz. Bunu nesnel olarak sosyalist toplumda L. I. Brejnev yoldaşın SSCB Yüksek Konseyindeki bir konuşmasında belirttiği gibi «tüm politik sistemimizin, bütün emekçi örgütlerinin ve sosyalist devletin çekirdeğini» (3) oluşturan komünist partisinin rolünün gitgide artması gerektirmektedir.

İktidar partisi olarak ÇKP toplumsal yaşamın başlıca sorunlarının çözülmesi için uygulanması gereken stratejiyi daima gözönünde bulundurmuştur ve bulunduracaktır. Halk vekilleri onun çizdiği doğrultudan bir emre uymak için değil, onun politikasını biricik doğru politika saydıkları için yürümektedirler. Şurasını da belirtmek gerek ki komünist halk vekilleri parlamento çalışmalarının özelliği gereğince, partinin kararlarını yaratıcı bir biçimde uygulamaya çalışmaktadırlar. Önemli bir nokta da halk vekillerinin parti politikasının hem yapıcısı hem de «uygulayıcısı» olmalarıdır. Komünist partisi, Ulusal Cephe onların zengin deneylerinden, profesyonel bilgilerinden, seçmenlerle sık sık yapılan görüşmeler sırasında edindikleri izlenimlerden yararlanıyor.

Komünistler diğer politik partilerin üyelerine ve partisizlere karşı tutumlarında Lenin'in belirlediği politik yönetimin metotlarını uygulamaktadırlar. Biz kendilerini partimizin politikasına somut, aydınlatıcı ve delil gös-

(2) V. I. Lenin, Bütün eserleri, c. 35, s. 21.

(3) «Pravda» gazetesi, 18 Haziran 1977.

tererek yaptığımız konuşmalarla, insani planda ise sabırlı ve anlayışa dayanan ilişkiler kurmakla kazanmaktayız. Bu nedenle komünist olmayan halk vekili arkadaşlarımız ÇKP'nin politikasını desteklemekle, seçmenlerinin de isteğine dayanan doğru bir rol izlediklerine inanmaktadırlar.

Şu var ki sosyalist demokrasi, onun içeriği, biçimi ve metodları tamamlanmış «model», ebediyen değişmeyecek bir şey değildir. Onun gelişmesi sürekli bir süreçtir. Bu süreci günümüzün ve geleceğin gereksinimleri, toplumun reel, nesnel ve öznel olanakları, uluslararası ilişkilerin gelişmesi etkilemektedir. SBKP'nin XXV. Kongresi, ÇKP'nin XV. Kongresi, diğer sosyalist ülkeler komünist partilerinin kongreleri sosyalist demokrasinin geliştirilmesi, emekçilerin yönetim işlerine gitgide daha aktif olarak katılması sorunlarına olağanüstü bir önem verdiler.

ÇKP, sosyalist demokrasinin gelişmesini yönetmekte ve günlük pratik eylemleriyle bu süreci desteklemektedir. Biz şu Leninci tezi çıkış noktası yapıyoruz: Demokrasiziz sosyalizm düşünülemez, gerçek demokrasi de sosyalizmsiz varolamaz. Anti-komünist propagandanın yaptığı gibi demokrasi ile sosyalizmi birbirine karşı koymak, bunların birlikte varolamayacağını savunmak reel durumu kasıtlı olarak tahrif etmek demektir.

Sosyalist demokrasinin sürekli geliştiğinin canlı bir örneği de SSCB'nin yeni Anayasa tasarısıdır. Bütün dünya, politik özgürlüklerin, sosyal ve vatandaşlık haklarının Sovyet insanların yaşamının doğal ve kopmaz bir parçası, onların yaratıcı girişimlerinin, politik aktifliklerinin ve emek alanındaki başarılarının teşvikçisi olan gelişmiş sosyalist toplumun büyük üstünlüklerini bir daha görme olanağına kavuşmuştur. Yeni Sovyet Anayasası, Büyük Ekimbr Sosyalist Devrimi'nin 60. yıldönümü törenlerine yaraşık bir katkıdır ve Lenin'in partisi tarafından yönetilen dünyanın ilk sosyalist devletinin güvenle yürüdüğü yolun doğru olduğunun kanıtıdır.

ÇKP, diğer sosyalist ülkeler komünist partileri gibi, bilimsel-teknik devrim aşamasında toplumun yönetiminde sübjektif etkenin büyük rolü olduğu görüşünü eyleminin temeli yapmaktadır. İşlerin başarıyla yapılması, çalışmaların başarıyla yürütülmesi herşeyden önce insanlara, onların politik olgunluğuna ve profesyonel niteliklerine, onların tüm sorunların çözümüne geniş olarak, aktif ve yaratıcı biçimde katılımına bağlıdır. Buradan da yasal olarak şu sonuç çıkmaktadır: Sosyalist parlamentolar dahil, tüm temsilî halk organlarının rolünün daha da artırılması gerekmektedir.

ÇKP XV. Kongresinin kararları Federal Meclis üyelerini kendi yasama, denetim ve örgütsel çalışmalarını daha da yetkinleştirmeye teşvik etmektedir. Bu, bizim yaşamla daha sıkı bağlar kurmaya, halkın gereksinmelerini daha iyi karşılamaya, emekçi halkın bilgeliğinden yararlanmaya, sıkı, düzenli, daha iyi bir kollektif çalışma sağlamaya çalışmamız gerektiği anlamına gelir.

Ana yön demokrasiyi genişletmek

SSCB YENİ ANAYASA TASARISI ÜSTÜNE

K. Karasev

Hukukçu (SSCB)

Derginin bu sayısı, SSCB Yüksek Konseyi'nin yeni Sovyet Anayasa tasarısını görüşmek için Kremlin'de olağanüstü toplandığı günlerde okuyucuların eline geçmiş olacaktır. Okuyucularımıza derginin bundan önceki sayılarında günümüzde neden yeni bir Anayasaya gereksinim duyulduğunu, tasarının Sovyet halkı tarafından nasıl karşılandığını anlatmaya çalışmıştık. (!) Derginin uluslararası çapta geniş bir okuyucu çevresi bulunduğunu, özellikle okuyucuların önemli bir kesiminin, doğru ve ayrıntılı enformasyon edinmenin kolay olmadığı burjuva dünyasında yaşadığını gözönünde bulundurarak bu konuyu sürdürmeyi gerekli bulduk.

Biz, çeşitli ülkelerin onlarca burjuva yayınına özel olarak ele aldıktan sonra bu kaniya vardık. Bunlardan yeni Anayasa tasarısı konusunda neler öğrenilebilir? Yeni Sovyet Anayasa tasarısını tüm olarak sadece Londra'da çıkan «Times» gazetesi yayınlamıştır; Fransız «Le Monde» gazetesi ise özetlemekle yetinmiş; yayınların ezici çoğunluğu ise yalnız yanlış haber verme ve iftira amacıyla kaleme alınmış «yorumlar» dizisine sayfalarını açık tutmuştur. Bunlar silâhlarını, tasarının özüne, ana doğrultusu olan sosyalist demokrasiyi genişletilmesi ve derinleştirilmesine yöneltiyorlar.

En başta tasarının, Sovyet devlet sisteminin demokratik temellerinin gelişmesini perçinliyen, günümüzdeki sosyalist halk egemenliğini, yurttaşlara sağlanan hak ve özgürlükleri belirten hükümler üzerinde sahtekârlık, tahrifat ve kalem oynatma yapıyor. Örneğin Avusturya'da çıkan «Die Presse» gazetesi, Sovyet yurttaşlarının haklarının genişletildiğini kabul ediyor, ancak hemen ardından «tasarı bunu ihtiyatla yapıyor» diye ekliyor. Batı Almanya'nın «Frankfurter Allgemeine» gazetesi daha ileri giderek «hakların kısıtlandığı»nı iddia etmeye kalkışıyor. Görülüyor ki, burjuva ideologları, yeni Sovyet Anayasa tasarısının çıkmasını, sosyalist toplumda güya çiğnendiği ileri sürülen «hak ve özgürlükleri savunma» adı altında meşhur kampanyayı daha da alevlendirmek için bir fırsat olarak kullanmak istemektedirler.

(!) Bak: «Barış ve Sosyalizm Problemleri» («Yeni Çağ») dergisi, sayı 8, 1977.

Bundan ötürü demokrasi, hak ve özgürlük sorunlarının gerçekte SSCB yeni Anayasa tasarısında nasıl çözümlendiğini gözden geçirmek yararlıdır.

Sözü geçen sorunların gözden geçirilmesine başlamadan önce metodolojik nitelikte bir not düşmek istiyoruz. Sorun şu: SSCB'nin yeni Anayasa tasarısıyla ilgili olarak burjuva basınında çıkan yorumlar dikkatle incelendiğinde her birinde ortak bir çizgi göze çarpmaktadır. Demokrasinin denek taşı, en iyi örneği olarak burjuva demokrasisinin alınışı. Açık veya gizli, fakat bu tür irdelemelerin hepsinde, kendine özgü bir mutlak koordinatlar sistemi bulunmakta ve bütün öteki sistemlerin değerlendirilmesi ve karşılaştırılması bu temel üzerinde yapılmaktadır.

Ne var ki, böyle bir yaklaşım, toplumsal olayların derin bilimsel analizi gerekliliğiyle bağdaşmaz. Çünkü, herşeyden önce burjuva demokrasisi mutlak ve en iyi değil, tersine kapitalist toplum ilişkilerine uygun, tarihsel açıdan geçici, yetkin olmayan, dar (gerçek halk egemenliğini, hak ve özgürlükleri sağlama bakımından) bir politik örgüt biçimidir. Tarihsel planda bunların yerleşmesi, şüphesiz, o zamanlar toplumun politik yaşamının demokratikleşmesine yardım etmişti, ancak bu süreç sınırsız değildi. Bu sürecin sınırları, kapitalist üretim biçiminin normal işlemesi için gerekli olan ve aynı zamanda burjuva toplumunun politik yapısının temelini oluşturan koşullara göre belirlenmektedir. Bu koşullar üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin dokunulmazlığı, iş gücünün serbestçe satılıp alınması, herkesin kanun önünde biçimsel eşitliği olarak sıralanabilir. Bunların dışındakiler burjuvaziyi pek ilgilendirmez. Burjuva demokrasinin öteki ilke, kural ve kurumları (bu arada şüphesiz ilerici niteliği olan genel seçim hakkı, temsil sistemi, yürütme organlarının seçim organlarına hesap verme yükümlülüğü, kişinin politik hak ve özgürlüğü) kapitalizmin tabiatına aykındır, ona yabancıdır, ya emekçilerin sınıf savaşının ya da belirli ölçülerde egemen sınıflar arasındaki boğuşmanın sonuçlarıdır.

Kapitalizmin anti-demokratik özü, onun günümüzde tekelleri devlet eliyle geliştirme aşamasında politik yaşamdaki reel eğilimlerde daha açık seçik belirmektedir. Kendi ekonomik ve politik egemenliklerini güçlendirirken tekeller, burjuva-demokratik kurumların etkisini azaltmaya, burjuva devletini kendi egemenlikleri için tam bir araç olarak kullanmaya yelteniyorlar. Dünyanın sosyalist olmıyan kesiminde en ardıcıl demokrasi savaşçısı olan komünistler, burjuvazinin tekelleri zümresinin egemenliğini sınırlama yönündeki dönüşümlerin gerçekleştirilmesini, sosyalizm yolunda önemli bir adım saymaktadırlar.

Politik alanda ilân edilen hak ve özgürlükler gibi demokratik ilkelerle üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet ve çalışan çoğunluğun burjuva azınlığınca sömürülmesinde cisimleşen sosyal-ekonomik ilişkiler alanındaki anti-demokratizm arasında çelişki, tüm burjuva demokrasileri, hatta

ilericileri için karakteristiktir. İşte bunun için burjuva demokrasisi biçimsel bir nitelik taşımaktadır ve burjuva diktatorasının politik biçimi olarak kalmaktadır. Bunun için burjuva demokrasisi gerçek halk egemenliği için bir örnek, sosyalist demokrasiyi değerlendirmede bir ölçüt olamaz.

Sosyalizm, burjuva demokrasisini şu noktalarda aşmakta ve diyalektik olarak yadsımaktadır: Sosyalizmde demokrasi sadece politik alanda kalmıyor, toplumsal yaşamın tüm alanlarını, en başta sosyal-ekonomik alanı, tüm yönetim sistemini kapsıyor. Böylece sosyalizm, emekçilerin daha önce elde ettikleri demokratik kazanımlara sahip çıkıp bunlara reel içerik kazandırmakla yetinmiyor, ayrıca demokrasiyi yeni biçimlerini, önceleri görülmedik demokrasi kurumlarını yaratıyor. Sosyalizm toplumun yönetimine tüm emekçi yığınlarının katılmasını sağlayarak ve bunun biçim ve koşullarını yaratarak gerçek halk egemenliğini oluşturmaktadır.

Toplumun politik yapısında nitel bakımdan yeni bir dönemi yansıtan SSCB yeni Anayasa tasarısını gerçekten bilimsel ve objektif bir yaklaşımla değerlendirirken şu sorunları da yanıtlamak gerekiyor: Yeni Anayasa emekçilerin toplumun yönetimine tam olarak katılmasını nasıl sağlıyor? Emekçilerin reel hak ve özgürlüklerini nasıl ve ne ölçüde güvence altına alıyor?

SSCB'nin yeni Anayasa tasarısına bu görüş açısından bakıldığı zaman görülecektir ki, kapitalist ülkeler anayasalarından farklı olarak yeni Sovyet Anayasası, gerçek demokrasiyi maddi temelini oluşturan toplumun ekonomik sisteminin temelini pekiştiriyor. Sosyalizmde bu temel, insanın insanın sömürmesini ortadan kaldıran üretim araçları üzerindeki toplumsal mülkiyettir. Emegın sömürden kurtuluşu kişi özgürlüğünün temel koşulu olduğu için, Anayasa tasarısının bu hükmü kişinin gerçek hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınması açısından büyük bir önem taşımaktadır. Önemli olan başka bir durum da, toplumsal mülkiyetin toplumsal yönetimi gerekli kılmasıdır. Sosyalist devlet, yeni Anayasa tasarısının bu ilkesine göre, tüm halk adına ve halkın çıkarları doğrultusunda ekonominin plânlı yönetimini gerçekleştirir. Demek ki, SSCB yeni Anayasa tasarısı, burjuva propagandasının iddia ettiği gibi demokrasiyi sınırlamıyor, tersine onu toplumsal çözümleyici alanı olan ekonomiye de yayıyor.

Anayasa tasarısında kişi hak ve özgürlükleri de ardıcıl biçimde güvence altına alınıyor. Tasarının konuyla ilgili bölümünde 36 madde vardır. Yani, 1936 Anayasasının ilgili bölümündekilerden 20 daha fazla. Ancak asıl sorun, elbette, aritmetik artışlarda değil, yeni maddelerin içeriğindedir. Bunlar, birincisi, bir bütün olarak, kişinin çalışma ve toplumsal-politik yaşamının temelini oluşturan hak ve özgürlükleri perçinleştirmektedir. Bunlar, çalışma, dinlenme, sağlığın korunması, sosyal sigorta, konut, manevi-kültürel değerlerden yararlanma gibi haklardır. Söz, basın, yürüyüş, miting, gösteri vb. özgürlükleridir. Bunlar, ikincisi, burjuva anayasalarında

olduğu gibi sadece ilân edilmekle kalınmıyor, maddesel, politik ve hukuksal dayanaklarla güvence altına alınıyor.

Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasasında örneğin, her yurttaşın «özgürce meslek ve çalışma yeri seçmek, istediği yerde öğrenim yapmak hakkına sahip olduğu» ilân ediliyor. Ancak Federal Almanya Cumhuriyeti yurttaşları bu tür deklarasyonların ne kadar değer taşıdığını çok iyi biliyor. Günümüzde bu ülkede anti-demokratik «meslek yasaklarına» dayanılarak büyük sayıda yurttaşların işten atıldığını hatırlatmak yeterlidir. Böylesi gerici bir kampanyanın kurbanlarının ezici çoğunluğunu ilerici görüşlü kişilerin, en başta komünistlerin oluşturduğu biliniyor. Bugün 1 milyon civarında işsiz insanın (ki bunlar yıllardır iş bulamamaktadır) bulunduğu Federal Almanya'da «işyeri seçme özgürlüğü» biçimindeki anayasal hüküm, bu insanlarla açıkça alay etmek değil midir? Filozofluk taslayan «Stern» dergisi «mutluluk daha çok seyahat yapabilmek değil; mutluluk çalışmak demektir» diye yazıyor. Yalnız şunu eklemek gerek: Eğer iş varsa.

Kapitalist düzende emekçiler, Anayasanın biçimsel olarak ilân ettiği hak ve özgürlüklerin gerçekleşmesi için bile çetin savaşlar vermek zorundadırlar. Gerçek demokrasinin ne olduğu konusunda başkalarına akıl hocalığı etmeye kalkışan kapitalist ülkelerin yönetici çevreleri, yaşamsal önemi olan birçok hak ve özgürlüklere anayasalarında yer vermemişlerdir. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri Anayasasında çalışma hakkından söz bile edilmiyor. Oysa çalışma hakkı olmayan bir yerde kişinin gerçek mutluluğu ve özgürlüğünden söz edilemez.

Hak ve özgürlüklerin tam olarak güvence altına alındığı

Sovyet toplumunda durum tamamıyla başkadır. Sosyalist pratikte gözlenen güvenceleri şöyle sıralayabiliriz: ekonomik (ekonomideki sosyalist sistemin varlığı, toplumsal üretim güçlerinin sürekli gelişmesi), politik (devletin ve tüm toplumsal-politik düzenin demokratizmi), örgütsel (kanunların uygulanması, yurttaş haklarının korunması ve gerçekleştirilmesi uğrunda devlet organlarının ve toplumsal kuruluşların çalışmaları) ve hukuksal güvenceler (hukuksal yöntemlerle hakların gerçekleştirilmesi olanacağını sağlayan adli kurumların bütünlüğü).

Sovyet geleneklerine göre güvenceler yeni Anayasa tasarısının kilit noktasını oluşturuyor, ilân edilen her haktan sonra bunun güvenceleri sıralanıyor. Bu, tüm hak ve özgürlükler, en başta sosyal-ekonomik haklar için geçerlidir. Bir tek örnek verelim: Tasarıda konut hakkı devlet ve toplumsal konut fonunun geliştirilmesi ve korunmasıyla, kooperatif ve özel konut

kuruculuğunun desteklenmesiyle, toplumsal denetim altında konutların adaletli dağıtımıyla sağlanmaktadır» deniliyor.

Yeni Anayasa tasarısında, ilk cümlesinden sonuncusuna kadar baştan aşağı kırmızı bir şerit gibi göze çarpan Anayasal hükümlerle güvenceler arasındaki sıkı bağıllık ilkesi, 1936 Anayasasına oranla yeni tasarının nasıl bir yenilik getirdiği, şimdi yürürlükte bulunan Temel Yasadaki kişi hak ve özgürlüklerini genişletme ve zenginleştirme yönünde yeni tasarının ne kadar ileri gittiği, neden bunlardan birçoklarının ancak şimdi Anayasaya geçtiği sorularına da gereken yanıtı vermektedir. Yeni düzende sosyal-ekonomik ilişkilerin olgunlaşmasıyla sosyalist demokrasinin reel içeriğinin de aynı oranda zenginleşmesi sosyalist demokrasinin karakteristik çizgisidir ve onu biçimsel burjuva demokrasisinden önemli ölçüde ayırdeden de budur. Ne var ki, bu uzun bir süreçtir. Sosyalist devrimin, gelişmeye ve yetkinleşmeye gerek duymadan, bir çeşit tamamlanmış demokrasi biçimini hemen yaşama geçirebileceğini düşünmek hayalciliktir. V. İ. Lenin şöyle der: «Toplumun ve kişi yaşamının bütün alanlarında, nüfusun ezici çoğunluğunun, daha sonraları da tüm nüfusun katılımıyla hızlı, gerçek ve doğrudan doğruya yığınsal bir ilerleme hareketi ancak sosyalizmle başlayacaktır.»⁽²⁾

SSCB'nin yeni Anayasa tasarısı, Sovyet toplumunun ulaştığı düzeyin ve gelişmiş sosyalist aşamanın gerektirdiği temel hak ve özgürlüklerin belirlenmesinde uygulanan derin bilimsel yaklaşımın belirgin bir örneğidir. Bu yaklaşım, yürürlükteki Temel Yasanın birçok hükmünün yeni içerikle zenginleştirilmesinde ifadesini bulmuştur. Bununla birlikte SSCB'nin yeni Anayasa tasarısı, Sovyet toplumunun, sosyal-ekonomik, politik ve tinsel yaşam alanında ulaştığı düzeyi, gerçekleri ve çizgileri yansıtan bir dizi yeni hak ve özgürlükleri de içermektedir. Bunlardan bazılarını sıralayalım, çünkü, yukarıda da belirttiği gibi, tasarıyı irdeliyen burjuva yorumcuları bunları hep görmezlikten geliyorlar.

Politik özgürlükler alanında, devlet ve toplum işlerinin yönetimine katılma hakkı (Sovyet yurttaşları bu hakkı daha Ekim Devrimi'nin zafere ulaştığı anda elde etmişlerdir, ancak bu hak şimdiye kadar doğrudan doğruya Anayasaya geçmiş değildi), çalışmalarındaki eksiklikleri eleştirme hakkı (bunlara resmi görevli veya sorumlular kanunca saptanan süre içinde yanıt vermek zorundadırlar, eleştiriden ötürü kovuşturmalar ise kesinlikle yasaktır) giriyor. Kişi hakları alanında örneğin, resmi görevlilerin kanunsuz davranışı karşısında her yurttaşın mahkemede dava açma hakkı, devlet kuruluşunun, toplumsal örgütün veya resmi görevlinin yasadışı hareketi sonucu zarara uğrayan yurttaşın tazminat hakkı bulunuyor. Sosyal-ekonomik ve kültürel haklar kapsamına da, daha önce belirttiğimiz

(2) V. İ. Lenin, *Bütün eserleri*, c. 33, s. 99–100.

sağlığı koruma, konut, devletten aile yardımı alma hakları, bilim, teknik ve sanat özgürlükleri girmektedir.

Bu sıralamayı daha da uzatabiliriz. Kanımızca, yukarıda söylenenler bile, SSCB'nin yeni Anayasa tasarısının bütün yurttaşlara birincisi, toplumsal yaşamın tüm alanlarında, bu arada çözümleyici olan ekonomik alanda hak ve özgürlükler sağladığını; ikincisi, içeriği ve genişliği bakımından böylesi hakları hiç bir burjuva anayasasının sağlamadığını; üçüncüsü, bu hak ve özgürlükler için sağlam temeller üzerinde maddi ve diğer güvenceler sağladığını kanıtlamak için yeterlidir.

Sosyalizmin düşmanları, sıralanan bütün hak ve özgürlüklerin, güya Anayasanın yurttaşların ödev ve yükümlülüklerini belirleyen bölümüyle hiçe indirildiğini ileri sürüyorlar. Örneğin, Londra'da çıkan «Times»ın sözlerine göre, Sovyet Anayasa tasarısında kişiyle devlet arasındaki ilişkiler «oldukça esnek, iki anlama gelebilecek bir biçimde ifade edilmiş»miş. Niçin? Tasarıda, hak ve özgürlüklerin yurttaşlar tarafından kullanılması, toplum ve devletin çıkarlarına, öteki yurttaşların haklarına zarar verecek bir biçimde olamaz, denildiği içinmiş. Bundan da şu sonuç çıkıyormuş: Ödev ve yükümlülükler «haklardan üstün geliyor». İtalya'da yayınlanan «Corriere della Sera»da da benzeri düşünceler ileri sürülüyor ve «bütün bu kısıtlamalar yurttaş haklarının kullanılmasını olanak dışı yapmaktadır» deniliyor.

Bu tür irdellemeler hakkında ne söylenebilir? Her şeyden önce bu tür yorumların sahiplerine, herkesin bildiği eski bir kuralı hatırlatmak istiyoruz: Ödevlerin olmadığı yerde haklar da olamaz. Sömürücü toplum formasyonlarına kıyasla sosyalizmin bu açıdan şu üstünlüğü vardır ki, sosyalizmde kişiyle toplumun çıkarları arasında bağdaşmaz çelişkilere zemin olabilecek her şey ortadan kaldırılmıştır. Demek oluyor ki, sosyalist mülkiyeti koruma ve güçlendirme, Anayurdu savunma, çocuklarının eğitimi için özen gösterme gibi toplumsal ödevlerin yurttaş tarafından yerine getirilmesi, aynı zamanda onun kendi çıkarlarına da uygun düşmektedir. Bütün bu politik, ekonomik ve tinsel ödev ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi, toplumun serpilip gelişmesi için ilkesel bir önem taşımaktadır ve bu da kişinin çok yönlü gelişmesinin başlıca koşuludur. Böyle bir durumda insan haklarının çiğnendiği ya da kısıtlandığı söylenebilir mi?

Şimdi, Sovyet toplumunun ve devletin çıkarlarına zarar verici eylemlere asla müsaade edilmeyeceğini vurgulayan tasarı hükümlerini anti-demokratik olarak göstermeye kalkışan burjuva yorumcularının düşünceleriyle ilgili görüşümüzü belirtelim. Bunlar, «muhalefetin, politik çoğulculuğun olmadığı yerde gerçek demokrasi nasıl olabilir?» diye soruyorlar. Bu sorunun en iyi yanıtı, ülkemizde reel sosyalizmin kuruluşu ve gelişmesinin 60 yıllık pratiği ve öteki sosyalist ülkelerin deneyimleridir. Sosyalizm, toplumsal

gelişme süreci içinde ortaya çıkan bazı çelişkileri çözümlenmek, çeşitli sınıf ve katmanların çıkarlarına cevap vermek, bunları uyumlaştırmak ve güçlükleri yenmek için kendi öz çözüm biçimleri ve yöntemleri bulup geliştirmiştir. Sosyalist toplumun sağlıklı ve başarılı gelişmesi, onun temel yönlerde ardıcıl ve sürekli ilerlemesi bu yöntemlerin yetkinliğini belgeleyen en somut göstergelerdir.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, burjuva basını, Anayasa tasarısının sosyalist halk egemenliği sistemini geliştiren ve kökleştiren hükümleri üzerinde şüphe yaratmak için gayret sarfediyor. Bunların ileri sürdüğü iddialar nelerdir? Bunların tüm «kanıtları» aslında bir noktada, devletin rolünün artırılması, merkeziyetçilik ile demokrasinin derinleştirilmesinin birbirine zıt, bağdaşmaz iki süreç olduğunda toplanmaktadır.

Gerçekte ise, ülkemizin ve öteki kardeş sosyalist ülkelerin politik gelişmesindeki deneylerin de gösterdiği gibi, bu süreçler birbiriyle sıkı sıkıya bağlıdır ve birbirini tamamlamaktadır. Anayasa tasarısı Sovyet toplumunda, gelişmiş sosyalizm koşullarında halk egemenliğinin güçlendirilmesinin ana yönlerini belirlemektedir.

Herşeyden önce bu, SSCB'nin politik temelini oluşturan halk vekilleri sovyetlerinin, toplum yaşamının önemli sorunlarının çözümündeki rolünün artmasıdır. Tüm öteki devlet organları: Yürütme, yönetim ve adli organlar Sovyetlere bağlıdır ve bunların denetimi altındadır. Sovyetlerin rolünün arttığını, örneğin, SSCB Yüksek Konseyi'nin Sovyet devletini ilgilendiren tüm sorunları çözmeye tek yetkili organ olması kanıtlamaktadır. Yerel sovyetler de sadece bölgesel sorunları çözümlenmekle yetinmeyip, öteki yerel organların tüm çalışmalarını denetlemektedir.

Sovyet egemenliği tam anlamıyla halkçı bir nitelik taşımaktadır. Bu durum sovyetlerin sosyal bileşiminde açıkça görülmektedir. 2,2 milyondan fazla halk vekilinin üçte ikisini işçi ve köylüler oluşturmaktadır. Sovyetler belirli süreler içinde seçmenlere hesap vermek zorundadır. Seçmenlerin güvenine layık olmıyanlar, seçmenler tarafından geri alınır. Son 10 yıl içinde yerel sovyetlerden 4 bin, SSCB Yüksek Şura'sından da 11 halk vekili geri alınmıştır. Sovyetler, tüm çalışmalarında, halk vekili olmıyan işçi, köylü, memur ve aydın temsilcilerinden oluşan geniş bir tabanın desteğine dayanmakta ve bunlar Sovyetlere çeşitli konularda yardım etmektedirler. (3)

Sovyet sosyalist demokrasisi sistemi içinde toplumsal yığın örgütleri (sendikalar, Sovyetler Birliği Gençlik örgütü-Komsomol, kooperatifler vb. kuruluşlar) önemli bir yer tutmaktadır. Örneğin, ABD'de çalışanların

(3) Daha ayrıntılı bilgi için bak: J. Piftman, S. Sudiman, Halkın Temsilcileri. «Barış ve Sosyalizm Problemleri» («Yeni Çağ»), s. 5, 1977, s. 396.

% 75'i sendikaların kapsamı dışında bırakılırken, SSCB'de sendikalar çalışan nüfusun tümünü kapsamakta ve bugün 113 milyon üyeyi çatısı altında toplamaktadırlar. Yeni Anayasa tasarısı, sendikaların ve öteki toplumsal yığın örgütlerinin «devlet yönetimine ve toplumsal eylemlere, politik, ekonomik ve sosyal-kültürel sorunların çözümüne» (7. madde) katılmasını öngörmektedir. Adı geçen örgütlerin olanakları büyüktür. Örneğin sendikalar, işletme yönetimiyle emekçiler arasında karşılıklı ilişkileri düzenleyen toplu sözleşmeler bağlamakta, işyerindeki çalışma güvenliği ve iş koşullarını denetlemektedir. Ülkedeki sanatoryum, dinlenme evleri ve benzeri kurumların hemen hemen tümü sendikaların emrindedir. Sendika komitesinin onayı ve bilgisi dışında hiç bir işçi işinden alınamaz. Toplumsal yığın örgütleri yasa önerileri girişimlerinde bulunma hakkına da sahiptirler. Bu durum Anayasa tasarısında hukuksal açıdan da güvence altına alınmıştır. Tasarıda ayrıca, emekçilerin üretim yönetimine katılma olanaklarının daha da genişletilmesini öngören hükümler getirilmekte ve emekçi kolektiflerinin bu alandaki rolü vurgulanmaktadır.

Sosyalist toplumun yönetilmesinde devlet ile toplum arasında, demokrasi ile santralizm arasında optimal biçimde uyumluluk sağlamak elbette karmaşık bir sorundur. Bu sorunun pratik çözümü, her şeyden önce Komünist Partisi'nin eylemiyle sağlanıyor. Ve bundan ötürü tasarının 6. maddesinde doğal olarak SBKP'nin Sovyet toplumunun yönetici ve yöneltici gücü olduğu vurgulanıyor. Parti bu rolünü, ayrı grup ve katmanların çıkarlarını tüm toplum çıkarları yönünde birleştirmekle, toplumun moral ve politik birliğini pekiştirmekle yerine getiriyor.

Hemen belirtelim ki, tasarının bu maddesi burjuva basınında ters yorumlamalara neden olmuştur. Örneğin, «Coriera della Sera» gazetesine göre «Yeni Anayasayla Sovyet devleti resmen partiye dönüştürülüyor» (?) Amerikan «New York Times» gazetesi ise, tersine Anayasada «komünistlerin halkla ilişkilerinde yasal hiç bir şey» görmüyor.

Gerçekte parti, ne devletin yerini alıyor ve ne de toplumun, halkın karşısında ayrı bir güç olarak duruyor. Partinin yöneticilik rolü, toplumsal gelişmenin ve uluslararası alandaki eylemlerin yönlendirilmesinde bilimsel yönetimi sağlamak gibi komünizm kurculuğunun önemli objektif gereksinimlerinden kaynaklanıyor. Bu rolü ancak ve ancak parti gerçekleştirebilir; çünkü parti, işçi sınıfının, tüm emekçilerin en ilerici, en bilinçli ve en örgütlü kesimini kapsamaktadır; çünkü parti, doğru politik bir çizginin saptanmasını ve uygulanmasını sağlayan bilimsel Marksist-Leninist öğretiyi silâhlanmıştır.

SBKP bütün görevlerini, devletin yerine geçmeden, toplumsal yığın örgütlerinin eylem alanını, yığınların atılğanlığını ve girişimciliğini daraltmadan yerine getirmektedir. Üstelik parti, kendi safalarında olsun, tüm

toplumda olsun demokratizmin en ardıcıl savunucu ve uygulayıcısıdır. Bu açıdan da parti, tüm yığın örgütlerine demokratik yaşam normlarını uygulamada örnek olmuştur, emekçilerin yaratıcı enerjisini çoğaltan güçlü impuls her zaman partiden gelmiştir.

SSCB'nin Anayasa'sındaki «Dış politika» bölümü, dünya kamuoyunda geniş yankılar uyandırmıştır. Bu bölümde, önceki sayıda da belirttiğimiz gibi, SSCB'nin dış politikasının, barış ve barış içinde yanyana yaşama politikasının özünün derin bir nitelendirilmesi yapılmakta ve bu durum şimdi Anayasal bir kural olmaktadır. Burada şu gerçeği belirtmek gerek ki, adı geçen bölüme, dünyamızın tüm halklarınca desteklenen ve Helsinki Konferansı Sonuç Belgesine geçen uluslararası ilişkilerin 10 ilkesi de yer almaktadır. Söz konusu ilkeler arasında kuvvet kullanmadan ve kuvvetle tehditten karşılıklı olarak vazgeçme, sınırların dokunulmazlığı, devletlerin toprak bütünlüğü, anlaşmazlıkların barışçı yollardan çözülmesi, içişlerine karışmama, insan hak ve temel özgürlüklere saygı, halkların eşit haklılığı, halkların kendi yazgısını kendilerinin belirlemesi hakkı vb. bulunmaktadır.

SSCB'nin öteki devletlerle kurduğu ve kurmakta olduğu ilişkileri her zaman bu ilkelere dayandırması, sosyalist toplumun devletsel yapısının derin demokratizmini, bu demokratizmin uluslararası ilişkiler alanını da kapsadığını kanıtlayan en parlak bir olgu değil midir? Ve kapitalist ülkelerde, bu ilkeleri Anayasal normlar olarak böylesi ardıcıl ve tam olarak perçinliyen bir temel yasa gösterilebilir mi? Görüldüğü gibi, SSCB yeni Anayasa tasarısı, bu açıdan sadece hukuksal değil, derin felsefi ve moral anlamı olan yenilikleri de içermektedir.

Yeni Anayasa tasarısının görüşülmesine milyonlarca insanın katılması, yeni Anayasanın tüm Sovyet halkının kolektif yaratıcılığının bir ürünü olduğunu söylememiz için yeterli bir kanıttır. Gelişmiş sosyalizmin Temel Yasası çok yakında «tasarı» olmaktan çıkacaktır. Ve bu da, dünyamızda kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını açan Ekim Devrimi'nin şanlı jübilesinin aydınlığında, Sovyet egemenliğinin 60. yıldönümü arifesinde gerçekleşecektir.

Suriye'de işçi sınıfının oluşması

Yakub Garro

Suriye Komünist Partisi MK üyesi

Günümüzde ulusal-demokratik devrimin başta gelen niteliklerinden biri, bilindiği gibi, bunların sosyal-sınıfsal yönlerinin önemli bir ağırlık kazanmasıdır. Yaşam gelişmeyle ilgili yeni ödevler ve sorunlar ortaya koyduğu ölçüde, toplumun değişik sınıf ve katmanları arasındaki çelişkiler ve savaş da sertleşmektedir. Doğal olarak, emperyalizmin veya bağlaşıklarının dolaysız saldırılarına uğruyan ülkelerde, örneğin bazı Arap ülkelerinde, bu arada Suriye'de, ulusal ödevler şimdiye kadarki gibi, çok büyük önem taşımaktadır. Ama burada da, bunların çözümünün karakterine en büyük, hattâ şimdiye kadar görülmedik ölçülerde etkiyi, değişik toplumsal sınıfların ulusal sorunlara yanışımına yansıyan sosyal ayrışma süreci göstermektedir. Başlıca sınıfsal güçler dengesindeki değişmeler, birçok ülkelerde bugünkü durumu ve bu ülkeler önünde açılan perspektifleri de etkilemektedir.

Birçok Asya ve Afrika ülkelerinde işçi sınıfının, ekonomik, sosyal ve politik yaşamın etkili bir unsuru olarak oluşması, bu bakımdan özel bir önem taşımaktadır. Bu ülkelerin ezici çoğunluğunda, işçi sınıfı henüz ağır basan toplumsal bir güç olmasa da yönetimdeki grupların somut politikasına, artan bir etki göstermektedir. Bu arada, işçi sınıfının sınıfsal konumunun içeriği, savaşımının yön ve biçimleri, şu veya bu ülkenin gelişmesine verilen genel doğrultunun karakterine, büyük ölçüde bağlıdır. Bu yazıda, Suriye'de işçi sınıfının oluşmasının, durumunun ve savaşımının bazı yönlerini aydınlatmayı deniyeceğiz. Kurtuluşuna kavuşan devletler arasında ilerici bir gelişmeye ilk yönelenlerden biri olan ülkemizde, bu doğrultuyu değiştirme denemelerini boşa çıkarma ödevi şimdi çok güncel olduğundan, bu sorun daha da ilgi çekici olmaktadır.

Suriye işçi sınıfının oluşma süreci, onun ulusal ve sınıfsal çıkarları uğrındaki savaşı, kendisini herşeyden önce sendikal hareketin gelişmesinde göstermiştir. Ülkemizde ilk sendika 1925'te, yani Suriye Komünist Partisi'nin kuruluşundan ancak bir yıl sonra oluşturulmuştur. Dokuma işçilerinin bir sendika kurması, Suriye'nin toplumsal gelişmesinde, tarihsel önemi olan bir olaydı. Bunun gerçekleşmesini önemli ölçüde, partimizin eylemleri ve o zamanki illegal organı «Kızıl Şafak» gazetesinin emekçi yığınlar arasında sosyalist bilinci yayması hazırlamıştır. 1928 yılında basımevi işçileri de, kendi birliğini kurdular. Daha sonra yeni birlikler oluşturuldu ve 1938'de, komünistlerin yoğun desteğiyle, İşçi Sendikaları Genel Federasyonu (ISGF) kuruldu.

Suriye'de sendikaların yarım yüzyıllık tarihi, sömürge rejimine, ardarda değişen gerici diktalara ve Batının Suriye'ye dayattığı emperyalist paktlara ve tasarımlara karşı ulusal-demokratik hareketle oluşan, bütünleşen, emekçilerin ekonomik, daha sonra da politik istekleri uğrındaki savaşlarının tarihidir. İlk utkusunu (ilk İş Yasası'nın çıkarılmasını) işçi sınıfı Haziran 1946'da, yabancı askerlerin Suriye'den ayrılmasından sonra sağladı.

Tutucu toplumsal gruplar, bu arada burjuvazi sendikal hareketin ekonomik çerçeveyi aşmasını engellemeyi çabalıyordu. 1952'de sendika üyelerinin herhangi bir politik partiye girmelerini yasaklayan bir buyrultu çıkarıldı. Ama emekçi yığınlar, sendikacı-komünistler ve sendikaların diğer ilerici üyeleri, bu gerici buyrultuya karşı geniş bir taarruza geçtiler. Özellikle 1956'da geniş boyutlara ulaşan grevler ve gösteriler sonucunda bu buyrultu kaldırıldı. İşçi sınıfının önemli bir utkusu da, erkte bulunanların önceleri kutlanılması yasak olan 1 Mayıs emekçi bayramı olarak tanınması oldu.

İşçi sınıfının sayıca artması ve politik aktifliğinin büyümesi, Suriye toplumunun gelişmesinde önemli etkenler oldu. Gerici sınıfların ve onların partilerinin, ulusal ekonominin hızla gelişmesini sağlamasının ortaya çıkması ölçüsünde, bunların halk düşmanı uygulamaları demaske olmuş, gelişmenin objektif gereksinimleri karşısında ilerici sosyal-ekonomik dönüşümler için gerekli koşullar oluşmuştur.

Dönüşümler süreci, özellikle Suriye burjuvazisinin sahibi bulunduğu birçok fabrika ve şirketin millileştirildiği 1964–1965 yıllarında hızlanmıştır. Yönetimdeki solcu Baasçıların bu yönde attıkları daha sonraki adımlar, önemli bir devlet sektörünün oluşmasına ve 1958'de ilân edilen toprak reformu uygulamasının hızlanmasını sağlamış, burjuvaziyi ve büyük mülk sahiplerini erkten uzaklaştırmış ve bunların etkisine güçlü bir darbe vurmuştur. Erkin devrimci demokratların eline geçmesiyle ilerici güç ve partiler, özellikle Komünist Partisiyle Arap Sosyalist Yeniden Doğuş Partisi BAAS arasında belirli bir işbirliği yapılması için gereken temel oluşmuştur. Bu işbirliğinin gelişmesi, 1972'de İlerici Ulusal Cephe'nin doğuşunu sağlamıştır ki, bütün bunlar Suriye'nin ilerici toplumsal gelişme yoluna girdiğini göstermektedir.

İlerici önlemlerin gerçekleşmesinde öncü rol işçi sınıfına değil, anti-emperyalist eğilimli devrimci demokratlara düşüyordu. Bununla birlikte, hiç kuşku yok ki, işçi sınıfının savaşı, bu dönüşümlerin karakterine damgasını vurmaktan geri kalmıyordu. Öte yandan, dış faktörlerin, herşeyden önce Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist devletlerin gücünün artması, bunların tüm gelişme alanlarında büyük başarılar elde etmesi gibi faktörlerin etkisi de görülüyordu. Suriye toplumunun geniş çevrelerinde, geri kalmış-

liğin ortadan kaldırılmasına, ulusal bağımsızlığın güçlenmesine, sürekli bir sosyal-ekonomik ilerlemeye elverişli tek yolun, sosyalizme doğru gelişme yolu olduğu görüşü yaygınlık kazanıyordu. Bu eğilim, erkteki BAAS Partisi içinde de belirmişti.

IV. Kongrede kabul edilen Parti Programı'nda belirtildiği gibi, çağımız koşullarında Suriye ulusal-demokratik devriminin utkusu, tarihsel ödevi gereğince sosyalizmin nesnel ve öznel temellerini hazırlamakla yükümlü bulunan kapitalist olmayan yoldan gelişme dönemini açtı. Bu temellerin başlıcaları, özünü sanayi proletaryasının teşkil ettiği, yeterli derecede güçlü ve aktif bir işçi sınıfının oluşması, bu sınıfın saflarında politik bilincin yüksek bir düzeye ulaşması, çalışmalarını bilimsel sosyalizm ilkeleri temelinde yürüten ve politik öncülük rolünü yükümlenen güçlü bir devrimci partinin varolmasıdır.

Bugün Suriye'de işçi sınıfının genel karakteristik çizgileri, toplumdaki yeri ve rolü nedir?

Herşeyden önce şunu belirtmek gerek ki, bizde çalışanların oranı hâlâ oldukça düşüktür ve aktif nüfusun ancak % 32'sini oluşturmaktadır. Bu oranın düşüklüğünün başlıca nedenlerinden biri, kadınların bugüne dek, özellikle şehirlerde, evişlerinin dışına pek az çıkmalarıdır. Suriye'de aktif nüfusun hemen hemen onda altısını oluşturan kadınlar, çalışanların ancak % 20'sini oluşturmaktadır. Bununla birlikte, ülkede belirli sosyal ve kültürel gelişmeler sağlanmış olması ve hayat pahalılığının sürekli artması, kadınları toplumsal yaşamın içine her geçen gün daha fazla çekiyor. Bu sürecin belirtilerinden biri, yalnız hafif değil, ağır sanayi işletmelerinde çalışan kadınların sayısının sürekli artmasıdır.

Bugün tüm çalışanların yarısı tarım, % 30'u hizmetler, ticaret, haberleşme, mali ve sosyal hizmetlerle ulaşım alanına düşmektedir. Bazen oldukça hızlı bir gelişme göstermesine karşın, şimdilik işgücünün ancak % 11,5'inden yararlanan sanayiın zararına da olsa, genellikle gelir oranı daha yüksek olduğu için sözkonusu alanlar, işgücü «çekim merkezi»nin ağırlık noktası durumundadır. Suriye Komünist Partisi, bu durumun aralıksız uygulanacak önlemlerle değiştirilmesi gerektiği görüşündedir.

İşçi Sendikaları Genel Federasyonu'nun verilerine göre, 1972'de 153,3 bini devlet, 209,6 bini de özel sektörde olmak üzere, tarım dışı alanlarda çalışanların sayısı 363 bine ulaşmıştır. % 20-25'i memur olan bu emekçilerin örneğin dörtte üçünün üretim alanında çalıştığını kabul edersek, gerçekten üretimde görevli personelin 209-220 bin olduğunu ve çalışanların yıllık artış oranının % 8'i bulunduğunu gözönünde tutarsak, sözkonusu personelin bugün 280 bin kişiye yakın olması gerekir.

Böylece, sanayi işçilerinin aktif nüfus içindeki oranı hâlâ düşük olduğu, ama ekonomik gelişme süreciyle birlikte sürekli olarak arttığı ortaya çıkar.

yor. İşçi sınıfının gerçek rolünü değerlendirirken, sanayide çalışanlar işçinin ulusal gelire düşen ortalama katkısının tarımda çalışanlarınkinden hemen hemen iki misli fazla olduğunu unutmamak gerek. (1974 yılında ulusal gelirin % 25'i sanayi alanında sağlanmış, bunun % 23,5'ni devlet sektörü vermiştir). Üretim sürecinin önemli ölçüde hava koşullarına bağlı olduğu tarıma oranla, sanayide, özellikle devlet sektöründe daha etkin üretim araçları kullanıldığı için, bunun böyle olması doğaldır. Böylece, sanayi daha hızlı geliştiği için işçi sınıfının ekonomik alanda, gelecekte ise toplumsal-politik alandaki rolü diğer sosyal gruplara oranla daha hızla artıyor. İşçi sınıfı yalnız nicel bakımdan değil, «nitel» bakımdan da büyüyor, yani genel kalifikasyon düzeyi yükseliyor, özellikle birçokları Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerin yardımıyla kurulan ve kurulmakta olan devlet işletmeleri sektöründe konsantrasyon yoğunlaşıyor, proletaryanın sınıfsal-politik bilinçlenme süreci de hızlanıyor.

Emekçilerin sayıca artması, bu süreçlerin yansıması olarak belirlenebiliyor. Örneğin 1955'de sendika üyelerinin sayısı 27,6 bin iken, on yıl sonra 79,6 bine, 1972'de ise 191,8 bine yükseldi. Burada karakteristik olan, sendika üyelerinin % 70'inin devlet sektöründe çalışan emekçiler olmasıdır. Özel sektörde çalışanların ancak üçte biri sendikalara üyeyken, devlet sektöründe emekçilerin altıda beşi sendikalara katılıyor.

200 bin kişi olan tarım işçilerinin sayısında da artış görülüyor. Bunlar en fakir köylülerle birlikte, köyde devrimci gücün temelidir ve sanayideki işçi sınıfının başlıca bağlaştığı durumundadır. Ne yazık ki, tarım işçilerinin sendikası yoktur. Bunlar köy emekçileri federasyonuna katılıyorlar. Komünistler ve ülkenin öteki devrimci güçlerinin temsilcileri, köy proletaryasının, daha önce mevcut olan sendika örgütlerini yeniden kurma olanaklarına kavuşması için direniyor.

Emekçi yığınların sınıfsal-politik bilinç düzeyinin genel bir yükselişinden söz ederken, nesnel ve öznel güçlüklerle dolu bu sürecin karmaşıklığını şüphesiz gözden uzak tutamayız. Bu güçlüklerin bir bölümü, sosyal-politik koşullarda, ilerici politika ardıcıl olarak uygulanmaz ve emperyalist tekel-lerin sömürücülük eylemleri karşısında ulusal demokrasiyi koruma önlemleri yetersiz kalırsa bazı olumsuz olgulardan, uluslararası kapitalist emek bölümünün elverişsiz sonuçlarından, yerli asalak ticaret burjuvazisinin bozguna eylemlerinden, sabotaj ve moral bozuklağından kaynaklanıyor.

Böylesi güçlüklerin ortadan kaldırılması ve bazılarının daha da derinleşmesi, kısmen erki elinde tutan güçlerin sınıfsal niteliğinden, bunların yığınların tükenmez enerjisine yeterince dayanmamasından, toplumun tüm ilerici güçlerinin olanaklarından yeterince yararlanılmamasından ileri geliyor. Suriye'de toplumsal gelişmenin sosyal yönleri, kuşkusuz, işgal altındaki toprakların kurtarılması ve Filistin halkının yasal haklarının sağ-

lanmasını öngören, başlıca ulusal ödevler çerçevesi içinde toplanıyor. Sınıf savaşının sürdüğü böylesine karmaşık politik koşullar, devrimci güçlerin çalışmalarında belirli güçlükler yaratıyor ve bu savaşı frenlemek, sosyal-sınıfsal ödevleri gölgelemek için sağcı çevrelerce sık sık kullanılıyor.

Gelişmekte olan öteki ülkelerde olduğu gibi, Suriye'de de işçi sınıfının yedek kaynağı köylüler ve yavaş yavaş işçi durumuna düşen zanaatçılardır. Köylülükten gelen işçilerin, köyle olan sıkı ekonomik bağlarını korudukları sık sık görülüyor. Örneğin, Fırat barajıyla birlikte kurulan Tabkan kentinde 108 işçiyle yapılan anket sonucunda bunların % 48'inin topraktan ek gelir sağladıkları anlaşılmıştır. Kuşkusuz, ücretliler ordusunun yedekleri, sınıfsal eğitim okulundan geçmediğinden, proletaryanın safklarına küçük burjuva psikolojisini, dar görüşlülüğü ve politik sallantı eğilimini de getiriyorlar.

Kuşkusuz işçi sınıfının politik olgunluğuna eğitim düzeyi de etki göstermektedir. Emekçiler arasında okur-yazar olmayanların sayısı azalmıyor, hattâ basbayağı artıyor. (İşçi Sendikaları Genel Federasyonu'nun 1974'de yapılan XVIII. Kongresine sunulan rapora göre, 1963'te bu oran % 52 iken, 1972'de % 57 olmuştur.) 1 Ocak 1974 verilerine göre, devlet dairelerinde ve devlet sektöründe çalışanların % 15'i, okuma-yazma bilmeyen kimselerdir.

Böyle bir durum, kuşkusuz, toplumsal emek verimliliğinin artışını frenliyor. Ülkede, mesleki hazırlık düzeyinin yükselmesi için büyük çabalar harcanıyor, ancak kalifiye olmayan işçiler hâlâ Suriye işçi sınıfının ezici çoğunluğunu oluşturuyor.

Fiyatların ve ev kiralalarının sürekli artması, ulaşım güçlükleri, reel ücretlerin düşmesi, dolayısıyla de emekçilerin yaşam koşullarının kötüleşmesi nedeniyle oldukça geniş ölçüler alan ve özellikle kalifiye işçiler arasında yoğunlaşan çok yönlü ve bu sırada yurt dışına yönelik iş gücü göçü sorununa da değinmek gerek. Bu göçün başka bir yönü de, özellikle hizmetler alanında ve zanaatçılar arasında, ekonomide devlet sektöründen özel sektöre geçişlerdir. Bu koşullarda devlet sektörü işletmeleri, yeni, hazırlıksız işçi gruplarıyla doluyor ve bu işletmelerin bazıları, üretim eğitimi yapılan atölyelere dönüşüyor ki, bu durum ekonomik göstergelerin düşmesine, maliyetin artmasına ve iş gücünün boyuna değişmesine yolaçıyor. Kötü yaşam koşulları, emekçilerin giderek daha büyük bir bölümünü, iş saatinden sonra ek gelir kaynağı aramaya zorluyor. Böyle bir olanağı da çoğu kez özel sektör sağlıyor.

Suriye işçi sınıfının oluşmasını, yaşamını ve savaşını belirleyen nesnel ve öznel etkenlerin bazıları bunlardır. Koşulların bütün karmaşıklığına karşın işçi sınıfının, ülke yaşamında oynadığı politik rol artıyor. Devrimci

sürecin değişik gelişme dönemlerinde ülkemiz emekçileri, birçok önemli kazanımlar elde etmişlerdir. Netekim, işçi sınıfının temsilcileri devletleştirilen işletmelerin idare kurullarının çalışmalarına katılıyor. Halk Konseyinde (parlamento) sayıtların % 51'ini işçiler, köylüler ve zanaatçılar oluşturuyor. İşçi Sendikaları Genel Federasyonu ile Köy Emekçileri Federasyonu Başkanları 1976'dan bu yana, Yüksek Plânlama Kurulu'nun çalışmalarına katılıyor.

İşletmelerde işçi kontrolünü gerçekleştirmek amacıyla, İSGF 1974 yılında üretim komiteleri ve konseyleri kurulmasını kararlaştırdı. Bu, sendikaların önemli bir girişimidir. Bu üretim komiteleri ve konseylerinin bölgesel kongrelerini yapması, daha sonra, Başbakanın ve birçok bakanların, BAAS yönetimi ve İSGF Yürütme Bürosu temsilcilerinin de katılımıyla Şubat 1976'da Ulusal Kongrelerini gerçekleştirmeleri, sosyalizme yönelişin ekonomik temeli olan devlet sektörünü savunma, onun sosyal-ekonomik etkinliğini artırma, üretim plânlarının hazırlanmasına ve bunların uygulanmasındaki kontrol işlerine katılma vb. uğrundaki savaşta işçi sınıfının kararlılığını gösterdi. Söz konusu konseylerin mevcudiyetini ve yetkilerini kesinlikle yasalaştıran kanunların çıkarılması kuşkusuz, işçi sınıfının aktifliğini daha da arttıran bir unsur olacaktır. Partimiz, bu komite ve konseylerin üretimle ilgili çeşitli sorunların çözümündeki rolünün önemli ölçüde artırılmasının yararlı olacağına inanıyor.

Suriye işçi sınıfı ve emekçileri, İsrail saldırısına karşı koymak ve özellikle ülke savunmasını güçlendirmek için, bütçenin dörtte üçünü bulan yüksek düzeyde harcamalar yapılması zorunluluğunun doğurduğu ağır durumun, tamamıyla bilincindedir. İşçi ve emekçilerimiz, yaşam koşullarının iyileştirilmesi yönündeki girişimlerini, ulusal, ilerici politikayı desteklemeye yönelik direnişleriyle, emperyalizme, siyonizme ve gericiliğe karşı savaşla örüyor. Emekçilerimiz, bu iki ödevin, birbirine kopmaz bir biçimde bağlı olduğunu biliyor. Şunu belirtmek gerek ki, bunun bilincine varmış olması, Ekim 1973 Savaşı sırasında ve sonraki dönemde olduğu gibi, devlet sektöründe üretimin artırılmasına yönelik hareket içinde de işçi sınıfının aldığı kesin yurtseverce tutumda yansısı ve yansımadır.

Burada, bütün gelişmekte olan ülkelerdeki durumun özelliği olan, ilerici yöneliş unsurunu belirtmek gerek. Emekçi yığınların sınıfsal politik bilincinin artması, kendi çıkarları ve istekleri uğrundaki savaş, kapitalist gelişme yolundaki ülkelerdekine oranla, giderek daha değişik içerik ve biçimler, olumlu karakter kazanıyor. İşçi sınıfı kendini muhalefette saymıyor ve gerici güçlerce ilerici rejimlere karşı kullanılacak eylemlere girişmiyor. Suriye işçileri arasında biçimlenen emeğe karşı yeni nitelikteki tutum, devlet sektöründe emek verimliliğini artırma azmi, emek yarışmaları düzenlenmesinde, ürünlerin kalitesinin iyileşmesinde vb. kendini gösteriyor.

Aynı zamanda Şu da kuşku götürmez ki, ilerici politikanın desteklenmesi; onun yign temelinin genişletilmesi ve gelişme plnlerinin başarıyla uygulanması için, emekçiler yararına önlemlerin gerçekleştirilmesi, işi sınıfına, onun sendikal ve politik örgütlerine güvenilmesi, toplumsal yaşamın tüm alanlarında işi sınıfının rolünün artması zorunludur. Üretim ve emek verimliliği düzeyini yükseltmek, büyük bir önem taŐımakla birlikte, yetersizdir. Ulusal gelir dağılılımının karakteri, emekçi yignların yaşamının iyileştirilmesi için yapılanlar da, en azından o kadar önemlidir. Hem pratik, hem mantıki bakımdan apaçıktır ki, işçilerin durumu ile ilgilenmeden, işgücünün boyuna değişmesine karşı örgütsel nemler almadan, üreticileri üretim koşullarına ve sonuçlarına «bağlamadan» üretim ve emek verimliliğinin artırılması olanaksızdır. Komünist Partisine göre, ülkedeki sosyal değişiklikleri yansıtn, emekçilerin istek ve çıkarlarına daha uygun bir iş kanunu çıkarılması bir zorunluktur. Alfabetizliği ortadan kaldırmaya, işçilerin meslek ve yeni tekniği benimseme yeteneğini daha yüksek düzeye çıkmaya yönelik, çok yönlü çabalar harcamak gerek.

Suriye'nin sosyal-ekonomik gelişme sorunlarıyla, İsrail saldırısına karşı ulusal savaş arasındaki sıkı bağı yukarda belirtmiŐtik. Yakın-Doğu sorununu bir bütün olarak ve özellikle Suriye'yle ilgili bölümü (işgal altındaki topraklarımızın kurtarılması) hangi yollardan ve hangi araçlarla çözümleneceğini, ülkemizdeki sosyal-ekonomik ve politik süreçlerin karakterine etkisini göstermemesi olanaksızdır. Erki elinde tutn çevrelerin, baŐvurduđu halkın ulusal çıkarlarına zıt olan «kısmi uzlaŐmalar» yöntemlerine uygun olarak, ekonomik ve sosyal ilişkilerde belirli olumsuz sonuçlara yolaçan, yabancı ve yerli sermayeye «kapıları açma» politikasının uygulandığı Mısır'daki olayların gelişme süreci, bu kanıyı bütün açıklığıyla doğruladı. Mısır halk yignlarının 18–19 Ocak 1977 ıkıŐları, bu politikaya verilen yasal bir yanıt oldu.

Suriye işi sınıfı ve tüm devrimci güçler, İsrail saldırısının yarattığı sonuçların ortadan kaldırılmasının, Yakın-Doğu sorununa çözüm bulunmasının, bu arada Filistin halkının yasal haklarının sağlanması tek yolunu, kısmi ve uzlaŐmacı değil, genel bir çözüm uğrndaki savaşı, başta ABD emperyalizmi olmak üzere, emperyalizm konusunda hiçbir hayale yer bırakmayan ardıcıl ve kesin bir anti-emperyalist politika için mücadeleyi sürdürmekte görüyor. Arap kurtuluş hareketinin en güçlü ve en sadık bağlaşıkları olan Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist lkelerle çok yönlü iŐbirliđini savunmak ve güçlendirmek, İlerici Ulusal Cephe içindeki birliği pekiŐtirmek ve onun oynadığı rolü artırmak, bu cepheyi oluşturan partiler arasında, herşeyden önce de BAAS ile Suriye Komünist Partisi arasındaki işbirliği alanını genişletmek, emekçi halk yignlarına dayanmak ve bu yignların ertelenmez, yaşamsal istek ve çıkarlarını savunmak aynı amaca yöneliktir.

Günümüz Suriye'sinde işçi sınıfı, fakir köylülük ve köy proletaryasıyla, ilerici eğilimli orta katmanlarla birlikte savaş yürüten başlıca devrimci güçlerden biridir. Bu sınıfın çıkarlarını savunan İşçi Sendikaları Genel Federasyonu, ilerici, anti-empyralist politikanın korunması ve güçlenmesi uğrunda, Suriye'ye başka bir yön verme doğrultusundaki tüm deneme ve eylemlere karşı, daha aktif bir savaştan güç oluyor. Bu ulusal sendika örgütü, devletin ulusal ekonomide, dış ve iç ticaretteki rolünün artırılması, Suriye'nin sosyalist ülkelerle ekonomik ilişkilerinin geliştirilmesi için savaşıyor, asalak bürokrasi burjuvazisine ve hayat pahalılığının yükselmesi tehlikesine karşı, ücretlerin artırılması ve halk yığınlarının yaşamının iyileştirilmesi uğrunda savaşa yardımcı oluyor. ISGF yurt içindeki İlerici Ulusal Cepheyi destekliyor, dünya ulusal kurtuluş hareketleriyle dayanışma konumlarında işbirliği ilişkilerini geliştiriyor ve Dünya Sendikalar Federasyonu bünyesinde yer alıyor. Bu çalışmaların iyileştirilmesi için, örneğin, demokratizm ilkelerine özellikle yönetim organlarının seçiminde eksiksiz uyulmasını sağlamak ve diğer olumsuz tarafları ortadan kaldırmak gerek. Bu gibi kusurların ISGF'yi gözden düşürme ve baltalamaya çalışan gerici çevrelerce, sendikalar içinde çeşitli güçlükler yaratma, bunların halk yığınlarını örgütleyici, mobilize edici ve eğitici işlevini engelleme yönünde kullanıldığını unutmamak gerek. Gerici çevrelerin bu tür denemelerine karşı çıkmak, Suriye komünistlerinin yanısıra, işçi hareketinin sınıfsal ve ulusal rolüne yüksek değer biçen, bu hareketin daha da güçlenmesi için çalışan bütün güçlerin, değişmez görevidir.

Ülkedeki devrimci güçler, bu arada komünistler, ilerici kazanımların korunması ve geliştirilmesi için savaşıyorlar. Bu güçler, Suriye'nin emperyalizme, sosyalizme ve gericiliğe daha sert bir biçimde direnmesi ve bunların baskılarına karşı koyabilmesi, Ekim Devrimi'nin ülkesiyle öteki sosyalist ülkelerle kurulmuş dostluğun bayrağını elden bırakmaması, sosyalizme doğru yönelişin sürdürülmesi, şimdiye kadar olduğu gibi, bundan böyle de Arap kurtuluş hareketi içinde ilerici bir rol oynaması için çaba harcıyorlar ve bu savaşta Suriye işçi sınıfının önemi, ağırlığı ve etkisi sürekli olarak artıyor.

Çağrı

Halkımızın üstüne büyük bir tehlike yürüyor. Faşizm tehlikesi. Zamlar, enflasyon peşpeşe bastırıyor. İşsizlik, pahalılık dayanılmaz ölçülere varıyor. İşbirlikçi burjuvazi, ülkeyi saran çok yönlü bunalımların ağır sonuçlarını işçi sınıfının, emekçi yığınların sırtına yüklüyor. Egemen çevreler eskisi gibi hükümet edemiyor. Hükümet ortakları arasında yağmayı paylaşma boğuşması süregidiyor. Burjuvazi, elindeki parlamentoyu işletemez olmuştur. Bunalım, seçimlerden sonra toplumda politik yapıyı daha da sarsıyor.

Emperyalizmle işbirliği kuran tekelci burjuvazi, üst holdingler büyük kârlar, vurgunlar vuruyor. Bu vurgun ve ağır sosyal baskılar, geniş emekçi yığınların gözlerini açıyor. Adalet Partisi, sosyal tabanını yitiriyor, yalıtılıyor. Bu durumda AP'nin hükümet ortakları, kendilerini yürüttükleri halk düşmanı politikanın dışındaymış gibi göstermeye çalışıyorlar. İşbirlikçi burjuvazi, vurucu gücü olan MHP'yi bu taktikle, sosyal demagojiyle öne sürüyor. Bu faşist parti, Hitlercilerin küflü yöntemlerini kullanıyor. Açlığı, pahalılığı, kuyrukları, yokları kudurtan hükümet partilerinden biri olan Türkeş'in partisi, bunları «kaldıracağını» söylüyor. Baskıyı, terörü yoğunlaştırırken, sahte «barış» çağrılarını yapıyor. Hükümet emperyalizme, NATO'ya, Uluslararası Para Fonu gibi emperyalist tekellerin örgütlerine kölece kulluk ediyor. NATO'nun saldırganlık manevralarına katılıyor, silâhlanma yarışına hız veriyor. İçerde orduyu işçi sınıfına, halka karşı kullanma eğilimini açığa vuruyor.

Yerli-yabancı tekellerin örgütü MESS, Maden-İş sendikasının beşinci ayına giren grevinin karşısına polisi, devlet gücünü çıkarmak için hükümete yeşil ışık yakıyor.

Bu tehlikeli gidişin karşısına en başta işçi sınıfı dikilmiştir. Sınıf sendikacılığı geliyor, güçleniyor. Maden-İş'in grevi ile ulusal çapta ve uluslararası plânda güçlü bir dayanışma hareketi oluşuyor. Demokratik, anti-faşist, anti-emperyalist güçler işçi sınıfının çevresinde yer alıyor. Ulusal Demokratik Cephe ülküsü geniş emekçi yığınlara mal oluyor. Bu ülküye yaygın bir örgütlenmeyle, yığın eylemleriyle somut bir güç haline getirmek, yaşama geçirmek gündemde duruyor.

Faşizm tehlikesi kapıyı çalarken, gerici, egemen çevrelerin önemli bir saldırı hedefi de DİSK oluyor. Kimi CHP'li sendikacılar da böylesi bir

saldırının aleti durumuna düşüyor. Türk-İş yöneticilerinin «Genel grev» oyalamacasından sonra verdikleri muhtıra, polisin yetkilerini arttırma istemleri, sarı sendikacılığın işçi sınıfının haklarına karşı olduğunu bir kez daha açığa vuruyor. Genellikle TKP düşmanlığı, sınıf sendikacılığına saldırıyla atbaşı gidiyor.

CHP yöneticileri, Demirel hükümetinin açık halk düşmanı politikası ve faşist tehlikenin artması karşısında parlamento içine kapanmış, suskun, pasif duruyorlar. Kimi legal sosyalist partilerin yöneticileri de Ulusal Demokratik Cephe hareketine yan çiziyor, hatta ona karşı tutum alıyorlar. Ancak bu partilerin içinde, ulusal demokratik güçlerin eylem ve cephe birliğinden yana olanlar, faşist tehlikeyi görenler vardır. Bu durumda onlar eli kolu bağlı duramazlar.

TKP, işçi sınıfının, halkımızın karşısında taşıdığı sorumlulukla faşist tırmanışı göğüslüyor. Partimiz, işçi sınıfının birliğini savunuyor, bütün anti-faşist, anti-emperyalist güçlerin cephe birliğinin somut bir platform çerçevesinde gerçekleştirilmesi için savaşıyor. Ulusal Demokratik Cephe'nin yaşama geçirilmesi, faşist tehlikenin yuvası olan Demirel hükümetinin devrilmesi, demokratik, halktan yana bir hükümetin işbaşına getirilmesi, halkın zam, enflasyon, pahalılık cehenneminden kurtulması ordunun emperyalizme bağımlılıktan, faşist tırmanışa dayanak olmaktan çıkarılması, bölgemizde barış ve güvenliğin sağlanması için savaş günceldir ve zorunluktur.

Ulusal Demokratik Cephe hareketi, yığınsal gösteri ve direnişlerle, yaygın bir örgütlenmeyle, faşist tırmanışı durdurabilecek gücü kendi içinde taşımaktadır. TKP, büyük tehlikeye karşı geniş emekçi yığınları, bütün ulusal güçleri birliğe, savaşa çağırıyor.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

5 Ekim 1977

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın 75. doğum yıldönümü tüm parti örgütlerince, kardeş komünist partilerince kutlanmıştır. İ. Bilen yoldaş çeşitli nişanlarla ödüllendirilmiştir.

«Halkların Dostluğu» nişanı

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Yüksek Sovyet Prezidyumu, TKP MK Genel Sekreteri Bilen yoldaşı 75. doğum günü nedeniyle barış, demokrasi ve sosyal ilerleme uğrunda savaşta yaptığı katkı, Sovyetler Birliği Komünist Partisi ve Türkiye Komünist Partisi arasındaki kardeşçe ilişkilerin gelişmesi ve güçlenmesi, iki ülke halkları arasındaki dostluğun gelişmesine büyük katkılarından ötürü «Halkların Dostluğu» nişanıyla ödüllendirmiştir.

18 Ekim 1977

«Karl Marks» nişanı

TKP MK Genel Sekreteri Bilen yoldaşa, uluslararası komünist ve işçi hareketinin güçlenmesi ve pekişmesi, barış, halkların dostluğu ve sosya-

lizm savaşındaki olağanüstü başarılarını değerlendirerek 75. doğum yıldönümünde «Karl Marks» nişanı sunulmuştur.

*ASBP MK Genel Sekreteri
ve DAC Devlet Konseyi başkanı
Erich Honecker*

18 Ekim 1977

**«9 Eylül 1944»
nişanı**

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi, TKP MK Genel Sekreteri Bilen yoldaşı «9 Eylül 1944» nişanıyla ödüllendirmiştir.

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın kısa biyografisi

İ. Bilen yoldaş, 18 Ekim 1902 yılında Rize'de doğmuştur. Oranın yerlisi değildir. Babası, deniz subayı – öğretmendi. Bilen yoldaş İstanbul'da büyümüştür. Kasımpaşa – Kulaksız'da oturuyorlardı. Orta öğrenimini bitirdikten sonra hem liseye gidiyor, hem akşamları motor makinisti kurslarında eğitim görüyordu. Buradan, Tersanede motor-makine onarımı fabrikasına girdi.

1917–1918 yıllarıydı. Rusya'da kopan Büyük Ekim Sosyalist Devrimi dünyayı yerinden oynatmıştı. Sonra, padişahlık, emperyalist gruplardan Almanya'nın yanında yer alan İttihatçılar hükümeti, o zamanki egemen çevreler Birinci Dünya Savaşı'ndan yenik çıktılar. Enver'ler halkı, milleti – memleketi yüzüstü bırakıp kaçtılar. Korkunç bir yıkım geldi. Memleket uçurumlara yuvarlandı. Emperyalist saldırganlar, Antant devletleri orduları Anadolu'ya daldılar, İstanbul'a girdiler. Birinci Dünya Savaşı, bir yanıyla, yarı sömürge Osmanlı imparatorluğunu emperyalist gruplar, devletler arasında bir üleşme savaşıydı. Bu üleşme kanlı bir yağmaya döndü. İngiliz, Fransız, Amerika, İtalyan, Yunan orduları, herbiri Türkiye'nin bir yanına oturdu. Bu durum halk arasında, yığınlar, katmanlar arasında, özellikle emekçiler, işçiler arasında sarsıcı tepkiler yarattı.

İstanbul'un belli semtleri, ayrı ayrı, İngilizlerin, Fransızların, Amerikalıların kontrolü altına girdi. Tersanelere, İ. Bilen yoldaşın çalıştığı fabrikaya İngilizler elkoymdu. Böylesi bir ortamda, özellikle bu fabrikada İ. Bilen yoldaş hem somut biçimde sömürüyle, hem somut olarak yabancı boyunduruğuyla yüzyüze geldi. Bu iki faktör, üstelik ve özellikle kapitalizme, emperyalizme, sömürgecilik sistemine ilk yıkıcı yumruğu indiren Kızıl Ekim Devrimi'nin etkileri İ. Bilen yoldaşın, işçi sınıfına özgü bilinçlenme sezsini etkiledi. Bu edimsel bir işlevdi. Bu, bir komünistin yetişmesi için tükenmez bir kaynaktı.

İ. Bilen yoldaşın komünist savaşçısı yolunu bulmasında, Türkiye Komünist Partisi'ne girmesinde öz teyzesinin oğlu Mehmet Aruz'un yardımı olmuştur. Aruz, Ekim Devrimi'ne, iç savaşıyla katılmıştı. Bolşevikler partisine girmişti. 1919'da, Mustafa Suphilerin İstanbul'a gönderdikleri büyükçe bir komünist grubun başındaydı. Saldırganlara karşı savaşta, ulusal bağımsızlık, kurtuluş savaşında bu grup önemli rol oynadı. Gene bu grup, daha çok İstanbul'da TKP'nin gelişmesine somut katkılarda bulundu. Aruz'un takma adı: «Baba Mehmet»ti.

1908 burjuva devrimi olduğu zaman İ. Bilen daha ilk okul çağı başlamıştı. Bu devrimi, Rusya'da patlayan 1905 burjuva demokratik devrimi etkilediydi. Türkiye'de bu burjuva devrimi de güdüktü. Burjuvazi cılızdi. Devrimin açılmasına, halka, yığınlara inmesine karşıydı. Daha ilk günden padişahlıkla, derebeyi ve toprak ağalarıyla uzlaşma yoluna gitti. Eski devlet mekanizmasını yıkmadı, kırmadı. Kendi çıkarlarını koruyacak biçime sökmeye çalıştı bu mekanizmayı. Meclisleri olan Anayasalı bir padişahlık düzeni kurdu. Yarı sömürgelik durumu olduğu gibi kaldı. Devlet içinde bir devlet olan «Genel Borçlar Kurulu – Düyun-u Umumiye» egemenliğini sürdürdü. İttihatçılar, hepsi, emperyalist gruplarla, yabancı sermayelerle, hızla, uzlaşma yolunu tuttu.

Lenin'in vurguladığı gibi, bu burjuvazi zayıftı, uyusucuydu, yığınları gerçek bağımsızlığa çağırıyordu. Ve, Osmanlı imparatorluğunda başlayan proletarya savaşımına düşmandı.

İ. Bilen yoldaşın okul çağı böylesi çapraşık, eskiyle yeninin vuruştugu, işçi sınıfının ve savaşımının yeni yeni oluşmaya başladığı bir döneme rastlar. Bu çelişkiler okullarda da böyleydi. Okullarda, hem «padişahım çok yaşa» diye bağırılıyor, hem «yaşasın özgürlük, adalet, eşitlik, kardeşlik» diye şarkı söyleniliyordu. Ama nede olsa eski, bağnaz medrese sistemi, öğrenim sistemi yıkılıyordu. Matematik, geometri, fizik, kimya, temel bilim dersleri dersliklerde başyeri alıyordu. İ. Bilen'in din dersleriyle arası hiç iyi olmamıştır. Okulu en iyi notla bitirmişti.

«Adalet, eşitlik, kardeşlik» diyen burjuvazi, en adaletsiz, en eşitsiz, kardeş – mardeş tanımayan bir düzen kurdu, böylesi bir politika izledi. İşçiköylü hareketlerine terörla saldırdı. Ulusal azınlıklara karşı barbarca bir kırım, baskı uyguladı. Şovenizmi alabildiğine körükledi. Türk'leri, Laz'ları, Kürt'leri, Ermeni'leri, Arap'ları, dinleri, mezhepleri birbirine düşürdü. Korunç bir Ermeni kırımını ülkeyi baştan aşağı taradı. Ve, daha kanlısı: Türk askerlerini, tâ Galiçya'dan Yemen-Basra çöllerine kadar, Birinci Dünya Savaşı'nda, emperyalistler hesabına, ateş boylarında ölüme sürdü, milyonlarca insanı yerlerinden yurtlarından etti. Halk açlıktan kırıldı. Anadolu buğdayları, pamuğu, her şeyi Almanya'ya aktı. Büyük harp zenginleri türedi. O zamanki gençliğin, insanların yaşamı böylesi bir cehennem süreci içinden geçti. İ. Bilen de bu süreci, halkla birlikte paylaştı. Bütün bunlar İ. Bilen yoldaşın üzerinde haksız, emperyalist harplere karşı düşmanlık nefret duygularını kamçıladi.

Bu çıkmazdan çıkar yol, kurtuluş yolu nerdeydi? Bu sorunun yanıtı bütün görkemiyle, sönmez ışınlarıyla insanlığa kurtuluş yolunu gösteren Kızıl Oktobr Devrimi'nin yaktığı, başı göklerde, deniz feneriydi. Büyük Oktobr utkuya ulaşmıştı. Tüm ülkelerin işçi ve emekçilerine olduğu gibi, Türkiye halkına da kurtuluş yolunun ulusal bağımsızlık için, sosyalizm için savaşı yolu olduğunu gösteriyordu!

Lenin tüm dünyaya devrimin ilk buyrultusunu: Barış Buyrultusunu okudu. Emperyalistlerin sömürgeleri, bu arada Türkiye'yi aralarında paylaşmak için yapmış oldukları gizli anlaşmaları açıkladı. Ve, çarlığın da ortak olduğu bu anlaşmaları yırttı. Devrim, tüm uluslar için kendi yazgısını özgürce belirleme ilkesini koşulsuz tanıdı. Köylüye toprak verdi.

Bu çağrı halkımızı da yürekten ilgilendiriyordu. Barış ve ulusal bağımsızlık savaşı kapiya dikilmişti. Salgıncılara karşı gerilla savaşları yer yer başlamıştı. Kurulan komünist örgütler, gruplar, tâ baştan ayaklanan, silâha sarılan halk güçlerinin yanında yer aldılar. Ateş büyüdü. Mustafa Kemâl Samsun'a çıkmadan çok önce, 50 bin çete Anadolu'nun dört yanına yayılmış, iç ve dış düşmanlara karşı çakmak çalıyordu. Bu halk hareketinin büyümesi, genişlemesiyedir ki, ulusal burjuvazi emperyalist salgıncılara karşı savaşa girdi. Böylece memlekette emperyalist kölecilere karşı geniş bir ulusal cephe oluştu. Bu cephenin somut biçimi Kuva-i Milliye oldu.

Türkiye Komünist Partisi, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin dolaysız etkileri altında ve Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın ateşleri içinde kuruldu. 10 Eylül 1920'de TKP'nin I. Kongresi toplandı. Bu kongre bütün komünist grupları bir çatı altında topladı. Kongrede 15 örgütten 75 delege vardı. Partinin programı, tüzüğü, strateji ve taktiği onaylandı. Merkez Komitesi seçildi. Politik Bürosu, seksiyonları, Genel Başkanı, Genel Sekreteri açıklandı. Böylece, TKP'nin kurulmasıyla Türkiye proletaryasının savaşı, bunun yanı sıra ulusal kurtuluş savaşı yeni, tarihsel bir aşamaya yükseliyordu. Türkiye işçi sınıfı eline yepyeni tip bir araç, Leninci bir örgüt alıyordu. Parti ulusal kurtuluş savaşına örgütlü, silâhlı katılma kararı aldı.

TKP'nin kurulması, ulusal kurtuluş savaşının giderek demokratik devrime yönelmesi burjuvaziyi korkuttu. O, politik erki elinde tutmak, hegemonyasını yürütmek yolundaydı. Sonra, içerde büyük toprak iyeleriyle, komprador-büyük burjuvaziyle, dışarda emperyalist parabalalarıyla ilerde uzlaşma kapılarını kapamadı. Eski Osmanlı Sayıtlar Meclisinden oluşturulan Millet Meclisi alaşımı bu açıdan da önemlidir. Sonra Londra konferansının yaklaştığı bir sırada, emperyalistlerin Sevri boyunduruğunu Türkiye'nin boynuna vurmak istedikleri bir dönemde burjuvazinin, o zamanki politikacıların içten pazarlıklı tutumları çok geçmeden ortaya çıktı. Bu burjuvazi sınıfsal niteliğini, korkaklığını, gaddarlığını, hileciliğini, ezildiği için emperyalizme, sömürgeci sınıf olduğu için işçi sınıfına, emekçi yığınlara, halka karşı olduğunu hemen ispatladı. Önceden hazırlanan özel bir plânla, kurtuluş savaşının en dar boğazlarda olduğu bir sırada, savaş boylarındaki değişik kesimlerden ordu birliklerini çekti. İsmet (İnönü), Refet (Bele) paşalarının komutasında bu kuvvetleri gerillaların-halk çetelerinin üstüne sürdü. Bunları arkadan vurdu. Ve hemen, 1921 yılının başında, Ankara'da legal partiyi bastı, yöneticilerini tutukladı. «İstiklâl Mah-

kemesi»ne verdi, zindanlara doldurdu, sürgünlere yolladı. Ve, Mustafa Suphi'leri pusuya düşürdü, 1921 yılı Ocak ayınının 28'ini 29'una bağliyan gece TKP Merkez Komitesi, Politik Bürosu üyelerini Karadeniz'in karanlık sularında boğdurdu.

Burjuvazinin bu kanlı saldırısı halk arasında, özellikle işçi yataklarında, TKP sıralarında, parti örgütlerinde derin izler bıraktı. Burjuvaziye karşı kin ve nefret duygularını kamçılıdı. Bu, yeni yeni gelişmekte olan parti için ağır bir yaraydı. Sağalması kolay olmadı. Ancak, 1922'de Ankara'da toplanan II. Kongreyle kendine geldi.

İ. Bilen yoldaşın Türkiye Komünist Partisi'ne girişi böylesi çetin bir döneme rastlar. Partinin İstanbul örgütünün yeraltı eylemleri çok yanlıydı. Özel bir seksiyon kurulmuştu. Başında «Baba Mehmet» vardı. Bu seksiyonun bir çok birbirinden ayrı alt grupları, tek tek adamları vardı. Kimi adam kaçırıyor. Kimi ajanları, «İngiliz dostlarını», Fransızlarla, Amerikalılarla, Yunanlılarla çalışanları izliyordu. Kimi, İstanbul'daki yabancı asker birliklerinin içinde, İngilizce, Fransızca bildiri, broşürler dağıtıyorlardı. Ama, bu seksiyonun başlıca görevi: 1. Silâh, cepane bulmak. Bunları Anadolu'ya aktarmak. 2. Taşıt araçları sağlamak, bu silâhların ulaşımını güvence altına almak. 3. Vurucu gruplar, çeteler kurmaktı.

İ. Bilen yoldaşın çalıştığı fabrika küçüktü. Ama, bir çok bakımdan önemli bir yuvaydı. 1. İşçilerin motorcularla, şoförlerle, silâhları alınmış, aylak aylak Tersane'de, Kasımpaşa'da, Haliç'te kahvelerde, ötede beride dolaşan, düşmana diş bileyen deniz erleriyle bağları, yakınlıkları vardı. 2. İşçilerin çoğu gençti. Hemen hemen hepsi ilk ve orta okullardan gelmeydi. Hemen hepsinde salgıncılara karşı açık bir kin vardı. İyi yönüyle gençliğin romantizmi vardı. 3. Almanya'da bulunmuş, 1918-1919 yılı Kızıl Spartaküs çıkışlarına katılmış bir kaç komünist ustabaşı vardı.

Partinin Haliç Komitesi, ayrıca partinin özel seksiyonu bu fabrikaya önem veriyordu. Gençlik grubu aktifti. Her yere dalıyordu. Yavaş yavaş bu grup devrimci bir yol tutmaya, biçim almaya başladı. İ. Bilen yoldaş, «Baba Mehmet»le olan yakınlığı nedeniyle, bu gençler arasında başı çekiyordu. Partiden gelen her işi yapıyordu. Bu grup, kent içinde vurucu, sıkı disiplinli, küçük bir gerilla ekibi niteliği alıyordu. Motorlarla silâh kaçırmakta, Hintli askerler arasında çağrı dağıtmakta, azılı gericileri pataklamakta, her şey vardı görevleri arasında.

Anadolu'ya silâh kaçıırken, taşıtların geçeceği yolları güvence altına almak sorunu günceldi. Bu yollardan biri İzmit, Geyve, Akyazı üzerinden, öteki Boğazdan Kandıra, Sakarya, Adapazarı taraflarından geçiyordu. Buralar, o sıralar, Anzavur'ların yataklarıydı.

Parti özel seksiyonu, Haliç fabrikalarında genç, uyanık, partiye çok yakın işçilerden silâhlı bir gerilla ekibi kurdu. Başlarında, Sovyetler'de

karşı devrimcilere, «Beyaz orduculara» karşı savaşmış Kürt Süleyman adında bir assubay vardı. İ. Bilen yoldaş bu grubun içindeydi. 1920 yılının kış aylarıydı. Geyve boğazında bir çarpışma sırasında, 18 yaşında Bilen yaralandı. İstanbul'a döndü. İyileştikten sonra yeniden, çetesiyle, Kandıra-Sakarya boylarında vuruştı. Bu grup, gezginci, akıncıydı. Anadolu'nun bir başından bir başına dalıp çıktılar. Dönüp dolaşıp İstanbul'a geldiler. İ. Bilen'in fabrika arkadaşlarından makinist Hayrullah'ın mezarı Kefken adasındadır. O, silâh yüklü motoru düşmana teslim etmedi. Başka bir arkadaşı, makinist Kara Ahmed'in kurşunlarla delik-deşik ölüsünü Sakarya'nın bulanık suları götürdü.

İ. Bilen yoldaş ilk savaş ateşlerinden geçiyordu. Partiyeye daha da bağlanmıştı. Ve, 1922 yılının Mart ayında TKP'ye girdi. Üyeliğe, İstanbul parti örgütünün Haliç Komitesi aldı.

Çok zor bir durum vardı. Kukla İstanbul – padişah hükümeti bir yandan, emperyalist salgıncılar öte yandan memleketeye daha da çullanmışlardı. Komünist Partisi'ne karşı Ankara hükümeti baskısını sürdürüyordu. Parti sıralarını, kadrolarını aktif üyelerle doldurmak, işçi yataklarında örgütlenmek, örgüt kurmak vazgeçilmez, ertelenmez sorun olmuştu.

Haliç Komitesi İ. Bilen yoldaşı örgüt ve propaganda işlerine verdi. O, çalıştığı fabrikadaki temel örgütten bu görevine başladı. Bu görev hiçte Cebali'de – Keresteciler'de, İngiliz dostu, çaçaron, zebella Sait Molloy, kuru soğanla pataklamaya benzemiyordu. Hele Tersanenin Hasköy kapısında nöbetçi İngiliz askerinin başına çuval geçirmeye, alıp götürmeye hiç benzemiyordu. Bu iş bilgi, Marksist bilgi isterdi. Oysa genç Bilen Marks'ın, Engels'in, Lenin'in yalnız resimlerini görmüştü Komintern'in «Enternasyonal» dergisinde. Bu dergi de Fransızca gelirdi. Bu dergileri Boğazdan, İngiliz kontrolünden geçirmesini, gereken yere götürmesini beceriyordu. Ama içinde ne yazıldığını okuyamıyordu.

Marksist literatür Türkçe yoktu. Bir «Aydınlık» dergisi vardı. Kuru, ağdalı bir dil kullanılıyordu. Başında, dergiyi, legal «İşçi-Çiftçi» Sosyalist Partisi» çıkarıyordu. Bu parti, küçük burjuva-sosyalist karması bir aydınlar grubunun yığınağı ve oportünizmin yuvası idi. Bu parti, TKP ile bağlıydı. Sonradan CHP'nin sekreteri olan Atıf Kansu, gene bu partinin ekonomi uzmanı, burjuvazinin, kapitalizmin savunucusu olan Nizamettin Ali gibiler, patentali oportünist Şefik Hüsnü (Değmer) gibiler vardı. Bunların çıkardığı keçi boynuzu dergiden bir şey almak çok zor oluyordu. Maksim Gorki'nin «ANA»sı vardı. Ama «bir çiçekle yaz gelmez». İşçi sınıfına, onun savaşına, bu savaşın üstün geleceğine, komünizme içten, sarsılmaz bir inanç vardı. Kızıl Oktabr'un yaz çiçekleri, onun gür ülküleri kanla, ateşle, işçi sınıfının savaşlarıyla, halkların ulusal bağımsızlık-kurtuluş savaşlarıyla, hele Sovyetlerde Lenin'in-Bolşevikler Partisi'nin yönetiminde

yepyeni dünyanın utkudan utkuya ulaşmasıyla Oktobr'un çiçekleri Türkiye proletaryasının, halkının da gönlünü, gözlerini açıyordu. Emperyalist salgıncılara karşı savaş, Antep'ten, Çukurova'dan tâ Sakarya'lara kadar ateş boylarında kırankırana gidiyordu. Savaş son, kesin kertesine yükseliyordu.

TKP'nin II. Kongresi çok karmaşık, zor koşullar içinde 15 Ağustos 1922'de Ankara'da açıldı. Polis provokasyon yaptı: Kongrenin toplanacağı salonu yaktı. İçişleri Bakanlığı önceden izin verdiği halde, kongre açılınca onu yasakladı. Kongrenin toplantıları yarı gizli, yarı açık oldu. Komintern'nin, bazı kardeş partilerin temsilcileri, delegeleri katıldılar kongreye.

Bu çok önemli, partinin çalışmalarını, politikasını bu dönemde kesinlikle çizecek olan ve çizen bu yüksek foruma, İstanbul örgütünün başını tutan Şefik Hüsnü Değmer grubu katılmadı. Kongreyi sabote etti. Bu olay, partide küçük burjuva, kariyerist, oportünist grupçukların içyüzlerini açığa vuruyordu. Bunda M. Suphi'yi çekememezlik ve baş olmak tutkusunu da vardı.

Şefik Hüsnü grubunun bu tutumu İstanbul örgütünde, Haliç Komitesinde, parti üyeleri arasında tepkiler uyandırdı. Protestolar oldu. İ. Bilen *yoldaşın bağlı olduğu parti örgütü de bunlar arasındaydı*. Bu olay üstüne tartışmalar, eleştiriler sürdü gitti. Böylesi bir tepki yerindeydi. Anti-Leninici, bozguncu, oportünist eğilimlerle savaş zorunluktuktu. Buna karşılık Ankara kongresinin başarıyla sona ermesi, özellikle aldığı tarihsel kararlar, önemler, İstanbul'da da, parti örgütlerinde, parti üyeleri arasında olumlu karşılandı, desteklendi. Parti bütün komünistleri, bütün örgütlerini, bütün halkı, düşman üzerinde kesin utku sağlamak için ateş boylarında savaşa çağırıyordu. Bu, partinin konumunu, saygınlığını, işçi sınıfının bu savaşta yerini, öncülüğünü, hegemonyasını sağlamak yolunda bir savaştı. Kongreye gitmemek, onu sabote etmek bu savaştan kaçmaktı.

II. Kongreden 15 gün sonra büyük meydan savaşı başladı. Düşman baştan-başta ezildi, 9 Eylülde İzmir'de denize döküldü. Düşmanın, emperyalistlerin, böyle 9 günde tepelenmesi yalnız Başkomutanın işi değildi. *Burada halkın, bütün ulusal güçlerin ve de işçi sınıfının ne tansıklar yaratabildiğini somut biçimleriyle gösteren etkenler vardır*. Emperyalistlerin ve onların elinde bir maşadan başka bir şey olmayan Yunan kralı Konstantin ordularının daldıkları yerlerde ayakları altındaki topraklar kaynıyordu. Halk ne bulduysa, eline ne geçirdiyse onunla düşmanı kovaladı. «Kuva-i Milliye» atlıları daha İzmir'e inmeden halk, en başta Halkapınar fabrikalarını işçileri silâha sarıldılar, düşmanı kovaladılar, Konak alanından temizlediler. Bunların arasında komünistler, İ. Bilen'in arkadaşlarından Defterdarlı, gene Haliç'ten Suphi – parti adı Şakir – vardı. Bunlar, partinin

İzmir'de ilk temel örgütünü, bu kent düşman elindeyken kurmuşlardı. Daha sonra bu örgüt il komitesini oluşturdu.

Bu olaylar, halkın bu tür silkinışı, komünistlerin Kongre kararlarını kanlarıyla uygulaması, düşman üzerinde sağlanan utkuyu demokratik dönüşüme, devrime çevirmek eğilimi burjuvaziyi, savaşın, utkunun bütün meyvelerine konmak isteyen burjuvazinin tümünü korkuttu. Utkuya ulaşan burjuvazi dişlerini, tırnaklarını daha da gösterdi. Utkunun üstünden üç gün sonra, 12 Eylül 1922'de, İngiliz yanlısı Başbakan Rauf Orbay'ın eliyle Türkiye Komünist Partisi'ne yasak kondu. Buyruk yukardan, Başkomutan ve Meclis Başkanı M. Kemal'den geliyordu. Emekçi halka, işçi sınıfına, Komünist Partisi'ne karşı savaşta burjuvazinin bütün dalları, ağalarla, kompradorlarla birlikte zorluk çekmediler. Burjuvazinin, utkunun hemen arkasından böylesine açık bir baskıya gitmesi, bu yasaklama, bu önlem politik erki, egemenliği eline geçirenlerin nereye yöneldiklerini, ne yapmak istediklerini ortaya koyuyordu. Bununla burjuvazi: 1. Toprak ağalarına, kapitalistlere, kompradorlara, bunların mülklerine, özel iyelik ve sömürü sistemine dokunmayacaklarını, bunları koruyacak ve savunacaklarını açıklıyor, onlara garanti veriyordu. 2. Emperyalistlerle, yabancı sermayelerle uyuşmaya, onlarla yakınlık kurmaya hazır olduğunu göstermek istiyordu. 3. Komünizme karşı olduğunu, bu tutumunu hem dışarıya, yabancı sermayelere, parababalarına, hem içerde ortaklık kurduğu ağasına, beyine, zenginine, sömürge sınıflara bir kez daha açıklıyordu. Burjuvazi, Komünist Partisi'ne karşı izlediği baskı yolundan yürüdüğünü, 28 Ocak 29'a bağliyan kanlı gecenin karanlıklarından ayrılmadığını belirtiyordu.

TKP Merkez Komitesi, hükümetin partiyi yasaklamasını sert bir kesinlikle yerdı, protesto etti. Bu yasaklamayla burjuvazinin amacının ne olduğunu kamuoyuna, halka duyurdu. «Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümetine» başlığını taşıyan bu protesto tarihsel bir belgedir. Bu belgeyi partinin Genel Sekreteri Salih Hacıoğlu, Kızıl Sendikalar Genel Sekreteri, Gençler Birliği Bürosu sorumlusu, Kadınlar Kolu Seksiyon Şefi ve Politik Büro üyelerinden Sadrettin Celâl (Antel) imzaladılar. Protesto mektubunda özellikle çarpıcı şu olaylar vurgulanıyor:

«Burjuva efendiler, ... Avrupa emperyalistlerine karşı utkuyu kazandıran Türkiye'nin işçi ve fakir köylüleridir ... bir ulusal hükümetin dağılmadan kurulmasını sağliyan Türkiye işçi ve yoksul köylüleridir ... Anadolu'da üç yıl süren silâhli savaşta – Kuva-i Milliye savaşında – işçi ve köylülerden fazla özverilik gösteren başka bir sınıf yoktur ... Elindeki malını, evlâdını, kanını ve canını bu uğurda saçtı ve döktü ... Siz, boş ve yalancı vaatlerden başka bir şey yapmadınız ... İşçi ve köylülerin omuzları üzerinde kurduğunuz tahta oturduktan sonra bütün vaatlerinizi unutunuz. Yalancı olduğunuz meydana çıktı ... Türkiye işçi ve köylüleri örgütünün sesini boğmaya kalktınız. O, işçi ve köylülerin partisidir. Bu sınıflar

var oldukça, o yaşayacaktır . . . Komünist Partisi uluslararası bir varlıktır. Uluslararası proletarya ordusunun Türkiye'deki bir koludur. Uluslararası bu ordu var oldukça Siz bu partiyi yok edemezsiniz . . . o daima ayakta duracaktır. Partimizi yasaklama, . . . Avrupa emperyalistleriyle pazarlıklara girişme yolundaki tutumunuzla bağlıdır. Komünistler, politikanızın içyüzünü halka açarak maskelerinizi yere düşürmektedir . . . Biz, Türkiye komünistleri susmayacağız. Bu haksız ve barbarca saldırınızı kesinlikle protesto ederiz . . .»

Memlekette sınıfların karşılıklı yeralımı süreci, politik denge değişiyordu. Sınıf savaşları yeni bir aşamaya geçiyor, yeni bir döneme giriyordu. Son Osmanlı padişahı ve İstanbul'daki kukla hükümeti tasını tarağını topluyordu. Halk savaşmış, egemenliğe burjuvazi oturmuştu. Savaştan işçisi, köylüsü, geniş yığınlar eli boş çıkmıştı. Gene de, utkunun estirdiği sarhoşluk havası, özellikle orta katmanların da başlarını döndürmüyor değildi. Bu hava, TKP'nin içinde, aydın, küçük burjuva kökenli üyeler arasında da beliriyordu. Kimileri kendilerini açığa vurdular. Oportünistler başta geliyordu.

Merkez Komitesi'nin Meclisi, hükümeti protesto etmesi partide, üyeler arasında, işçiler arasında olumlu, sevinçle karşılandı. Bu, bir silkinme, uyarma çağrısıydı. Partinin yeni bir strateji, yeni bir taktik çizmesi, yeni savaş yöntemleri, örgüt biçimleri uygulaması zorunluk oluyordu. Parti gizli, yeraltı, illegal eylemlere geçiyordu. Kadroları buna göre yetiştirmek, hazırlamak, ayarlamak gerekiyordu. İstanbul örgütü, bir yanıyla yarı gizliydi. «İşçi-Çiftçi Sosyalist Partisi» varlığını biraz daha sürdürdüydü.

Böylesi bir durumda İ. Bilen yoldaş, Merkez Komitesi kararıyla, Sovyetlere, Moskova'ya, «Doğu Emekçileri Komünist Üniversitesi»ne gönderildi.

★

İ. Bilen yoldaş, motorlu bir yelkeniyle geçti Karadenizi. Makinistti bu motorda. Yanında, «gemici» Komintern'le bağlı, Kalakof adında bir yoldaş vardı. Buharalıydı. Eski Bolşeviklendendi. Türkçe bilirdi. Türkiye'ye TKP'nin durumunu görüp öğrenmeye gelmişti. Sivastopol'a çıktılar. Sovyet toprağına bastılar. Yelkenliyi, kaptanıya, tayfalarıyla limanda bıraktılar. Onlar yollarını biliyordu. Trene bindiler. Ver elini Moskova!

Yol boyunca çetin iç savaşların olduğu yerlerden geçtiler. Perekop geçidi. Budöni'nin kızıl atlıları geçmişlerdi, bu dardaracak kara şeridinin üstünden. Kızıl Ordunun komutan ve erleri, burada, savaşta o zamana kadar görülmemiş bir tansık yaratmışlardı. Bu akılla Kızılordu Vrangeli, karşı-devrimcileri, çarlığın kalıntılarını, bunları destekliyen emperyalistleri, Fransızları, hepsini denize sürmüşlerdi. Kırım'dan kaçanları, kılıç artığı «beyaz-orducu» general döküntülerini İstanbul'da görmüştü İ. Bilen. Bun-

lar sürüldü. İlk günlerde kılıçlarıyla, omuzlarında apoletleriyle, çizme-leriyle dolaşıyorlardı. Beyoğlundaki Tünelden Taksim'e piyasa yapıyorlardı. Bu caka çok sürmedi. Bu subaylardan kimileri, gene bu caddede, belle-lerinde kılıçları, omuzlarından göğüslerine sarkan akselbantlarıyla, ellerin-de çukolata satarlardı.

Kızıldünya, karşı-devrimci beyazorduların baştan aşağı ezmekle, emperyalistleri Sovyet topraklarından kovmakla, Kırım'ı, Kafkas'ları bunlardan kurtarmakla, menşevikleri, Taşnakları, Musavatçıları, hepsini silip süpür-mekle Sovyetler Türkiye halkının ulusal kurtuluş savaşına en büyük yar-dımı yapmışlardı. Üstelik genç Sovyet hükümeti, Lenin'in kendisi, o za-man Kızıldünyadan kesip, Türkiye halkına, emperyalist salgıncılara karşı çakmak çalan komşusuna silâh, cepane, ilâç, para, ne varsa vermişti. O zaman gerillalar – çeteler de, asker de Rus tüfeklerine: «Vurduğu yerden ses getirir» – utku getirir derlerdi. Öyleydi. Türkiye halkı bunu, bu yar-dımları hiç bir zaman unutamaz!

(Biyografinin öteki bölümleri gelecek sayılarımızda yayımlanacaktır)

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi

Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşa

Çok değerli İ. Bilen yoldaş,

TKP Merkez Komitesi, bütün parti örgütleri, bütün Türkiyeli komünistler adına 75. doğum yıldönümünü en derin, yoldaşça duygularla, içtenlikle kutlar.

Değerli yoldaş,

Senin yaşamın, TKP'nin savaş tarihiyle sıkı sıkıya örülmüştür. Ömrünün 55 yılı, Türkiye Komünist Partisi'nin sıralarında savaşmakla geçmiştir. Genç bir işçi, Türkiye halkının yiğit bir evladı olarak emperyalist salgıncılara, yerli işbirlikçilerine karşı, ulusal kurtuluş savaşının çetelerinde, ateş boylarında yer aldın. Bundan 55 yıl önce İstanbul-Haliç örgütünde, Türkiye işçi sınıfının savaşkan öncü kolu Türkiye Komünist Partisi'nin, partimizin sıralarına katıldın.

Ulusal bağımsızlık, barış, demokrasi ve sosyalizm için TKP'nin savaşı, senin savaş yolun, ağır baskı, terör altında, «hapis, zindan, kan» içinde geçmiştir. Yükselen işçi sınıfının güç kaynağına dayandın, proleter dirençlik, devrimci özveri, bolşevik atılcılık gösterdin, böylelikle bu çetin engellerin üstesinden gelmeyi bildin. Her zaman Marksizm-Leninizmin ülkü ve ilkelerine, proletarya enternasyonalizmine sıkı sıkıya bağlı kaldın. Komünist moralini tertemiz tuttun. Türkiye Komünist Partisi'ni işçi sınıfının savaşını, halkımızın ulusal çıkarlarını Ağır Ceza'da, zindanlarda, her yerde, her zaman savundun. Komintern'de dünya komünist hareketinin sıralarında yılmaz bir savaş eri olarak görev aldın, Türkiye Komünist Partisi'ni temsil ettin.

Anti-komünizmin, anti-Sovyetizmin her türüyle sürekli savaşın. Partimizin, yüce Lenin'in partisi SBKP ile sarsılmaz kardeşliği, kopmaz dayanışmasını gözbebeğin gibi korudun. Dünya devrim hareketinin, barışın yıkılmaz kalesi, büyük komşumuz Sovyetler Birliği ile, Sovyet halkıyla halkımızın dostluğunu sürekli savundun. Dünya komünist hareketinin 60. yılını kutladığı Kızıl Ocak'ta ulkü ve ilkelerine şaşmaksızın bağlı kaldın. Anti-komünizmin, anti-Sovyetizmin eski ve yeni biçimlerine karşı, Maoçuluğa, Troçkizme, TKP düşmanlığına karşı savaşı partimiz bugün Senin önderliğinde yürütüyor, bundan böyle de yürütecektir.

TKP sıralarına girdiğin günlerden beri, partimizin emperyalizme, işbirlikçi burjuvaziye karşı olduğu gibi sağ ve «sol» oportünistlere karşı verdiği savaşımın da içinde, en önlerinde yer aldın. Partimizin ideolojik arılığını, Leninci birliğini herşeyin üstünde tuttun. Bu savaşımında işçi sınıfına

güvendir, ona dayandın. Parti yıkıcılarının, bozguncuların, likidatörlerin her dönemde amansız düşmanı oldun. Partinin değişik düzeylerinde illegal ve legal savaş biçimlerini ustalıklı, yaratıcılıkla uyguladın. Parti kadrolarının eğitilmesi, yetiştirilmesi için canla başla savaştın.

Değerli yoldaş,

TKP Merkez Komitesi Politik Bürosu'nun, partimizin yaşamında tarihsel bir dönemeç olan 24 Mayıs 1973 günlü kararlarında, bu kararların uygulanmasında, partimizin atılım dönemine geçmesinde sonuçlandırıcı bir rol oynadın.

TKP bugün yığınlara iniyor, işçi sınıfının, halkımızın ulusal ve sosyal kurtuluş savaşını örgütüyor, «Fabrikalar kalemizdir!» belgisini yaşama geçiriyor. Emekçi yığınlar, partimizin sesine kulak veriyor. ATILIM savaş bayrağı oluyor. TKP sert sınıf savaşları içinde gelişip güçleniyor. «TKP'ye özgürlük!» artık ulusal bir sorun olmuştur. Partimizin saygınlığı, etkinliği sürekli artıyor. O, ülkemizin geleceğinde artık tek politik seçenek oluyor. Bütün bu gelişmeler, değerli yoldaş, Senin Leninci önderliğinde gerçekleşiyor.

Bugün Türkiye derin ekonomik, politik, sosyal bunalımların burgacında kıvranıyor. İşçi sınıfı burjuvazinin egemenliğine karşı savaşır duruma gelmiştir. İşçi sınıfı emekçi yığınların savaşına öncülük ediyor. İşbirlikçi burjuvazi eskisi gibi kolay kolay hükümet edemiyor. Faşist tehlikenin baş gösterdiği böylesi bir durumda TKP'nin sorumluluğu artıyor. Partimiz, işçi sınıfının birliği, işçi-köylü bağlaşıklığı, bütün anti-emperyalist, anti-faşist güçlerin eylem birliği, Ulusal Demokratik Cephe'nin oluşturulması için savaşıyor. TKP, bu savaşın başarıya ulaşması için, işçi sınıfından Leninci kadrolar yetiştirilmesi işini başa alıyor.

Değerli İ. Bilen yoldaş,

TKP, Senin Leninci önderliğinde, Genel Sekreterliğinde bu görevlerin üstesinden gelecektir. Türkiye Komünist Partisi, komünistler böylesi bir durumda, Senin gibi bir yöneticisiyle kivanç duyuyor.

TKP Merkez Komitesi, Sana sağlık dolu nice yıllar, uzun uzun ömürler diler.

*Komünist selâmlarımızla
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

18 Ekim 1977

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri

I. Bilen yoldaşa

Sevgili Bilen yoldaş!

Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi adına ve kendi adıma 75. doğum gününü candan kutlarım.

Sen, tüm yaşamını Marksizm-Leninizmin büyük idelerinin gerçekleşmesine adadın, her zaman proletarya enternasyonalizmine ve Sovyetler Birliği'ne bağlılığını kanıtladın.

Senin önderliğinde Türkiye Komünist Partisi, Türkiye işçi sınıfı ve öteki emekçi katmanlar üzerindeki etkinliğini önemli ölçüde yükseltti. Türkiye komünistleri, ülkelerinin mutlu geleceği uğrunda ki çetin savaşı, giderek güçlenen atımlarla sürdürüyorlar. Onlar, bu savaşta bizim aktif dayanışmamıza güvenebilirler.

Sevgili Bilen yoldaş, Almanya Sosyalist Birlik Partisi sana sağlık ve gericiliğe karşı, Türkiye'de sosyalizmin kutsal amaçlarının gerçekleştirilmesi uğrunda ki savaşta güç ve kuvvet diler.

Sosyalist selâmlarımızla!

*Almanya Sosyalist Birlik Partisi
Merkez Komitesi Genel Sekreteri
E. Honecker*

Berlin 18 Ekim 1977

Türkiye Komünist Partisi MK Genel Sekreteri

I. Bilen yoldaşa

Değerli Bilen yoldaş,

75. doğum yıldönümünüz nedeniyle Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi, Sizi bütün Bulgar komünistleri adına candan kutlar.

Sizin kişiliğinizde Türkiye Komünist Partisi'nin sadık evlâdını, onun uzun yıllar boyu önderini, uluslararası komünist ve işçi hareketinin aktif fonksiyonerini, Marksizm-Leninizm fikirleri için savaşan sadık savaş erini kutluyoruz.

Size Bilen yoldaş, Türkiye işçi sınıfının ve emekçilerinin çıkarı için, partilerimiz arasında kardeşçe işbirliğinin güçlenmesi için, yüce komünist ülkelerin utkusu için verimli çalışmalar, sağlık ve mutluluk dileriz.

*Bulgaristan Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

18 Ekim 1977

75. doğum yılı töreninde TKP MK Genel Sekreteri Bilen yoldaşın yaptığı konuşma

(özet)

Değerli konuklar, değerli yoldaşlar,

Doğmak bir şey değil, 55 yıllık parti yaşamında başta gelenin savaşmak olduğunu öğrendim. Ama kimin için? İşçi sınıfının, proletaryanın çıkarı için son nefese kadar savaşmak. Bu da ancak Komünist Partisi'nin içinde olur. İkinci edindiğim deney, savaşın enternasyonalist oluşudur. İyi bir proletarya enternasyonalisti, Leninci olabilmek için kendi halkının, kendi proletaryasının kurtuluşu için savaşmak gerekir. Ve ancak bu savaşta proletarya enternasyonalizmine kenetlenmek mümkündür. İşçi sınıfının, emekçilerin faşizme, gericiliğe, emperyalizme karşı savaşta güç kaynağı enternasyonalizmdir. Bu dayanışmanın eylem alanında somut sürdürülmesidir.

Bugün benim doğum günüm nedeniyle kardeş partilerin selâmlamaları, onların bizim bu enternasyonalist çizgimizi desteklediklerini, bizim de bu bağları koruyacağımızı dosta düşmana göstermiştir. Söylenen yapılan, saygı ve sevgiyle sunulan ne varsa hepsi benim değil, partimindir. Sıralarında olmakla onur duyduğum partinindir.

Başta gelen bir deneyim var ki, hepsinden kutsaldır. Türkiye Komünist Partisi'nin, Türkiye komünistlerinin büyük komşumuz Sovyetler Birliğiyle, Lenin'in partisiyle, bolşeviklerle çok sıkı ve güçlü bağlar kurmasıdır. Bunu bundan böyle de savunacağız. Partimizin, kurucuları, Suphi'ler, Hacıoğlu'lar bize SBKP ile sıkı bağların sürdürülmesini miras bıraktılar. Ben, Marksizm-Leninizmin, dünya devrimlerinin merkezi Moskova'da Bolşeviklerin arasında yetiştim, onlardan öğrendim. Bunu hiç bir zaman unutmayacağım. Sovyet dostluğunu genç kuşaklar da unutmayacak.

Partimizin güçlenmesinde, oluşmasında geleneksel bağımız olan ikinci parti, Alman komünistlerinin partisidir. Alman ve Türk komünistleri Spartaküstlerin şahlandıkları günlerde kanlarını döktüler barikatlarda. Kardeşlik de buradan başladı. Biz komünistler Diyarbakır kalesinde, karanlık zindanlarda yatarken, Alman komünistleri 3 bin 500 kilometre ötede bizi unutmadılar. Herşeyleriyle bizi desteklediler. Sonraları Komintern'de Wilhelm Pick'le çalıştım. Gizlilik koşullarında daha birçoğlarıyla çalıştım. Bu savaş kardeşliği, proletarya enternasyonalizmi dayanışması bugüne dek daha gelişti, daha da verimli oldu. Biz bu dostluğu, Karl Marks'ın anlayurdu üzerindeki ilk sosyalist devletin bizimle dayanışmasını canla başla savunacağız.

Benim yaşamım, savaş kesimlerinde Bulgaristan Komünist Partisiyle de sıkı bağlarla örülmüştür. Bulgaristan komünistleriyle birlikte zıندانlarda yattım. Sokaklarda dövüştüm. Bulgar komünistleriyle kelepçeli 1.500 kilometre yol yürüdüm. 10 yıl boyunca Dimitrof yoldaşla, onun yönetiminde Komintern'de çalıştım.

Öteki sosyalist ülkeler ve kapitalist devletlerin birçok komünist partileriyle geleneksel savaş arkadaşlığımız vardır. Bizim enternasyonalizmimiz böylesine savaşlarda çelikleşmiş, böyle bir hamurla yoğrulmuştur.

Partimizin güçlenmesiyledir ki, hem yurdumuzun önündeki görevlerin altından kalkabiliriz, hem de bununla proletarya enternasyonalizmi görevlerimizi yerine getirir ve ancak böylece dostlarımızın yüzünü güldürür, sapık akımlara, Maocu'lara, yollarını şaşıranlara ve Sovyetler Birliğine, Leninizme dil uzatanlara karşı savaşabiliriz. Avrupa karasında bugün tek illegal parti TKP'dir. Ama bu illegalite görelidir. TKP bugün Türkiye'de en sağır köşelere, köylere kadar, her yere adını duyurdu, partinin saygınlığı arttı. Belgileri grevlerde, 1 Mayıs'larda, kimi zaman kanlı çatışmalarında, savaş alanlarında yayılıyor. Memlekette savaşlar kıran kırana gidiyor. Partinin 57 yıllık birikiminin acılarını, sevinçlerini hepsini Leninci atılganlık ve soğuk kanlılıkla savunmak gerekiyor. Yoldaşlarımıza teşekkür ederim, savaşttık, savaşacağız.

TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın «TKP'nin Sesi» radyosuna verdiği demeç

Soru: Bilinçli yaşamınızın 55 yılını TKP'ye adadınız. Bu 55 yıllık savaşın sizce belirleyici dönemi nedir? Genç kuşaklar bu savaş deneyinden ne gibi sonuçlar çıkarabilir?

Yanıt: En başta partiye girişim gelir. Partiye ben, dünyayı kökünden sarsan Kızıl Oktobr'un etkileri altında gelişen ulusal bağımsızlık savaşı içinde, işçi sınıfının sıralarından gelerek girdim. İşçi sınıfının devrimci gücünü savaşlar içinde tanıdım. Partimiz beni, bu savaşlar içinde yetiştirdi. İşçi sınıfına, Komünist Partisine, Leninizme, proletarya enternasyonalizmine bağlılığı partimin sıralarında öğrendim. Partinin dışında komünist olamaz.

Partimizin tüzüğündeki birinci madde, Lenin'in partililik ilkelerini tümüyle içerir. Yalnız parti programını, kararlarını tanımak yetmiyor. Yalnız kesenek ödemek yetmiyor. Partiye bütün ömrünü tümüyle vereceksin. Bu tartışılmaz, su götürmez devrimci bir gerçektir. Partiye zorla girmiyorsun. Partiye bir örgüt içinde gönüllü giriyorsun. Parti disiplinine, Leninci ilkelere, devrime bağlılık bir bilinç, bir onur sorunudur.

Ben bir komünist olarak üyeliğe ilişkin bu Leninci, devrimci ilkeyi her komünistin, her parti üyesinin kendi yaşamına ardıcıl olarak geçirmesi ve onu sonuna kadar savunması zorunluluğuna inanıyorum.

Partinin genç kuşaklarına salık vermek istediğim ikinci bir nokta da şudur: İşçi sınıfının gücüne inanmak, devrimin utkusuna inanmak, olayları olduğu gibi görmekle sıkı sıkıya bağlıdır. Savaşta gitgeller vardır. Biz bunu yaşadık. Partinin yükselme, gerileme, yerinde sayma, yeniden atılım yapma gibi birbirinden ayrımlı dönemleri olmuştur. Böylesi dönemlerde ne dünyayı gül pembe görüp başdönmesine kapılmak, ne de ortalığı kapkara görmek, paniğe yuvarlanmak . . . Her ikisi de bir komüniste yabancıdır. Partimiz böylesi dönemleri yaşadı.

Bununla bağlı daha bir olay var: düşmana karşı olduğu gibi, parti içinde her tür oportünizm belirtisine karşı da ardıcıl ve Leninci bir savaş yürütmek zorunludur.

Partimiz bugün kalkınma ve atılımlar içindeyse, biz bunu, dünya sosyalist sisteminin güçlenmesi ve Türkiye işçi sınıfı hareketinin yükselmesine, bunların yanısıra böylesi bir savaşım anlayışını başa almamıza borçluyuz.

Partimizin en güçlü yönü, onun proletarya enternasyonalizmine bağlılığı, Leninizme bağlılığı, Sovyetler Birliği Komünist Partisiyle sıkı kardeşçe dayanışmaya bağlılığıdır. Partimizin kurucuları Mustafa Suphi, Etem

Nejat, Salih Hacıoğlu yoldaşlar bu ilkeleri göz bebeğimiz gibi korumakla bizi görevlendirdiler. Bu uğurda canlarını verdiler. Partimizin en güçlü yanı işte budur, uluslararası komünist ve işçi hareketinin kopmaz parçası olmasıdır. Genç partili yoldaşlarım, TKP'nin genç kuşakları: Gerici-faşist güçlerin ateşleri altında, her boydan ve her soydan oportünistlerin saldırıları altında çetin bir savaş yolundan yürüyorsunuz. Partimizin savaş yolu Leninci yoldur, Suphi'lerin, Hacıoğlu'larının yoludur. Bunu unutmayın. Ülkemizde, Türkiye'mizde Anadolu'da da sosyalizm üstün gelecektir. Bunun güvencesi Komünist Partisinin sarsılmaz birliğidir. İşçi sınıfına, onun devrimci savaşına sıkı sıkıya bağlılıktır. Onun daha da güçlendirilmesidir. 55 yıllık savaş yaşamım bana bu gerçeği öğretti.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı

L. İ. Brejnev yoldaş

Çok değerli L. İ. Brejnev yoldaş,

Lenin'in ülkesi Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği, dünyamızda kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını açan Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 60. yılına yeni bir Anayasa ile giriyor. Yeni Sovyet Anayasasının onaylanması dünya devrim sürecinin ve dünya barışının güçlenmesinde rol oynayan büyük bir politik olaydır.

Türkiye Komünist Partisi, Türkiyeli komünistler yeni Anayasanın onaylanması nedeniyle Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ni, Sovyet halkını en içten duygularla kutluyor. TKP bu Anayasayı halkımızın ulusal bağımsızlık, barış, demokrasi, toplumsal ilerleme ve sosyalizm savaşımına ışık tutan esinleyici bir belge olarak selâmlıyor. Biz Türkiyeli komünistler Lenin'in öğütlerini başarıyla gerçekleştiren Sovyet halkının bu kollektif ürününü kendi halkımıza tümüyle tanıtmayı borç biliyoruz.

Yeni Sovyet Anayasası Sovyet devletinin 60 yıllık gelişmesinin yoğunlaşmış, parlak bir dökümüdür. Yeni Anayasada çizilen yol, Kızıl Oktobr'un ışıklı yoludur. Bu Anayasa, SBKP'nin Marksizm-Leninizm ülkü ve ilkelerini ardıcıl bir biçimde yaşama geçirilmesinin somut kanıtıdır. 140 milyon Sovyet yurttaşının tartıştığı gelişmiş sosyalist toplumun bu temel yasası sosyalist demokrasinin en yüksek düzeydeki gelişkinliğinin, yetkinliğinin açık bir göstergesidir.

İnsanlığın gerçek özgürlük, demokrasi, barış ve ilerleme haritası olan SSCB Anayasasının hazırlanmasında Siz, L. İ. Brejnev yoldaş tükenmez yaratıcı enerjinizle büyük katkıda buldunuz.

Sovyet Anayasasının hazırlanış yöntemi ve içeriği emperyalist ve her türden revizyonist propagandayı, anti-Sovyetik yaygarayı çürütüyor. Yurttaş haklarını en özlü biçimde güvence altına alan, daha da genişleten yeni Anayasa emperyalist çevrelerin, barış düşmanlarının «insan hakları» kılıfı altında yürüttükleri ideolojik saldırıya karşı etkili bir silâh görevi görüyor.

Bu tarihsel kazanım Sovyet halkıyla halkımız arasındaki dostluğun gelişmesi, iki ülke arasında işbirliği, iyi komşuluk ilişkilerinin derinleştirilmesi, kalıcı bir barışın sağlanması yolunda yeni başarılarla yol açacaktır.

Komünizmin ışıklı yolunu açan yeni Anayasa Sovyet halkına kutlu olsun!

Yaşasın SSCB!

Yaşasın SBKP!

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

7. 10. 1977

İsveç Komünist İşçi Partisi'nin Kongresine

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, tüm Türkiye komünistleri ve emekçileri adına Kongrenizi selâmlar ve başarılı çalışmalar diler.

Partiniz, ülkenizde demokratik bir süreç sağlamak amacıyla tekellerin egemenliğine, büyük burjuva hükümetinin halk düşmanı politikasına karşı, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin çıkarları, tüm demokratik güçlerin birliği için savaşıyor.

Türkiye Komünist Partisi, İsveç Komünist İşçi Partisi'nin haklı savaşıyla dayanışma içindedir ve Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde partinizle bağlıdır.

Savaşınızda, bundan böyle de yeni başarılar dileriz.

*Komünist selâmlarıyla
TKP MK
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

24 Ekim 1977

Devrim hareketinde beliren sorunlar ve TKP

A. Saydan

Kapitalizmin genel bunalımı Türkiye'de sanılanın üstünde derin ve hızlı bir şekilde yansıyor. Bunun sonucu olarak, burjuvazinin iç ayrışmalarını, işçi hareketindeki gelişmeleri, sınıf sendikacılığı ve Ulusal Demokratik Cepheye ilişkin bazı sorunları bir daha ele almak zorunda kaldık.

Burjuvazi değil bunalımların üstesinden gelmek, onu sınırlı da olsa frenlemek olanaklarını tamamen yitirmiş, emperyalist tekellere, bankalara daha geniş ölçüde teslim olmuştur. IMF uzmanları Türk burjuvazisini ve onunla birlikte bütün ülkeyi ameliyat masasına yatırmış ve iflâsını ilân etmişlerdir. Bu ameliyatın sonuçlarını bir bölümüyle biliyoruz. Devalüasyon, olağanüstü zamlar, ücretlerin dondurulması, yani bunalımın daha geniş ölçüde halk yığınlarına yükletilmesi, enflasyon ... Demirel hükümeti kapitalizmin dayattığı ağır bunalımların yükü altında şaşkına dönmüş, ipin ucunu iyice elinden kaçırmıştır. Büyük sermaye çevreleri ve uluslararası emperyalist tekeller bundan ötürü bir AP-CHP ortaklığı üzerinde durmaktadırlar. Ve bunu da yeni bir askersel darbe tehdidi ile yürütmektedirler.

Bunalımların derinleşmesi ile, burjuvazinin çöküşü paralel yürümektedir. Bu çöküş içinde CHP'ye egemen olan yönetim kurtuluşu sağa kaymakta bulunmaktadır. CHP yönetimi, ya da tekeller dışı kalan burjuvazinin politik akımı açık seçik anti-emperyalist bir politika uygulamadıkları sürece, liberal ve reformist politikaları ne olursa olsun, er geç emperyalizmin ve büyük sömürü ve talan çevrelerinin politik çizgisine girmeye mahkûmdurlar. CHP yönetiminde bugün bu gelişmeyi ibretle izlemekteyiz. CHP yönetimi bir burjuva akımını temsil ettiğinden sömürü düzeninden yanadır. İşçi sınıfının emekçi halkın egemenliğinin kurulmasına ve iktidarı bunların temsil ettiği güçlerin ele almasına karşıdır. Nevar ki, tekeller dışı kalan burjuvazinin tekellerle ilişkisi onun çıkarlarını temsil eden politik akımlara, aşırı gerici faşist burjuva akımlarına kıyasla reformist bir nitelik kazandırıyor. Fakat, sömürücü bir zümrenin temsilcisi olan reformistlerin eylem sınırı dardır. Ve bu sınırın günün birinde aşırı sömürü çevrelerinin çıkarlarıyla birleştiğini görüyoruz. CHP yönetiminde bugün bu gelişme egemendir. Öylesine ki, bu yöneticilerin AP yöneticileriyle ortaklaşmayı kabul etmenin ötesine de geçerek MHP yöneticileri, yani Türkeş ve yandaşlarıyla da kendi çıkarları açısından bir araya gelmeye hazır oldukları görülmektedir.

Bu durum, burjuvazideki ayrışmanın sürekliliğinin de bir belirtisidir. MHP yöneticileri bir yandan AP örgütlerine el koymak, AP yığınınına dayanarak, Demirel grubunu, yani Türkiye'nin Hindenburgçularını, Von Papenlerini bir yana atarak iktidarı tek başlarına ele alma gibi faşizmin klâsik tırmanma yolundadırlar. AP içinde bazı çevreler bu tehlikeyi görüyor ve tehlike çanlarını çalıyorlar. Fakat NATO çevreleri ve en başta Amerikan emperyalizmi askersel bir darbe gibi Türkesçilerin bu yoldan iktidara tırmanmalarını da gündeme almıştır. Buna paralel olarak CHP içinde daha belirgin bir sol gelişme başgöstermiştir. Bir kısım CHP yöneticisinde Ecevit grubunun pasif muhalefetine, yığınlara sırt çevirmesine, Ulusal Demokratik Cephe girişimlerini torpillemesine ve giderek muhalefetten vazgeçmesine karşı sert bir tepki gelişmektedir.

Derinleşen bunalım, burjuva partileri arasında kısaca belirttiğimiz bu ayrışmaları keskinleştirdi. Fakat bu bunalımlar, burjuvazinin halka karşı, özellikle işçi sınıfına karşı yürüttüğü sömürü ve baskı politikasının daha geniş bir şekilde belirmesi ve geniş emekçi yığınlar tarafından görülmesine de neden oldu. Yığınların uyanmasından işçi hareketi önemli kazanımlar sağladı. Bunların başında TKP'nin programı ve politik savaş sloganları ile, işçi hareketine demokratik ve sosyalist yön verilmesinde daha etkili olma olanakları açıldı. Bu gelişme, Komünist Partisinin yasaklanmış olmasına karşın, yığınsal olabileceği gibi, Türkiye için önemli bir özelliği de vurguladı. Sınıf savaşının bugünkü aşamasında TKP, yasaklanmış olmasına karşın işçi sınıfı içinde ideolojik ve örgütsel bakımdan yığınsal bir şekilde yerleşebildi. Bu, Türkiye'de toplumsal gelişmenin kendine özgü niteliklerinden biridir. Bu nitelik aynı zamanda işçi sınıfı sıralarında yerleşmekle yasakları işlemez hale getirmenin, faşist yasaların çemberini kırmanın mümkün olduğu gerçeğini sergiliyor. TKP'nin bu gibi bir gelişme göstermesiyle ki sınıf sendikacılığını da Türkiye'de bugüne kadar görülmemiş ölçülerde geliştirmek mümkün olmuştur. Şüphe yok ki, bu gelişme bugünün işi değildir. TKP'nin en az yarım yüzyıllık sürekli ve çok ağır şartlarda yürütülen savaşının sağladığı birikimin bir ürünüdür. Sınıf sendikacılığının gelişmesi, sınıf uzlaşmacılığı, sınıf barışı ilkelerine dayanan sarı sendikacılığın erimesi, çökmeye yüz tutması anlamına gelir. Bu süreç Türkiye'de belirgindir. Fakat, belirgin olan bir başka nokta da devrimci, gerçek, yani ileri demokrasiye ve sosyalizme yönelik yığın hareketlerinin gelişmesidir. Yığın hareketleri, yani gençlik, köy emekçileri, kadın, barış, aydın hareketlerinin gelişip serpilmesidir. Bu hareketler bugün Türkiye'de devrim sürecinin yığınsal dayanakları durumuna gelmişlerdir. Ve işçi sınıfının en güvenilir bağlaşıklarıdır. Bunların başında da köy emekçilerinin örgütlenmesi ve örgütsel olarak işçi sınıfının bağlaşıkları durumuna gelmesidir. Bu, Türkiye'de başta gelen devrimci süreçtir. TKP bu bağlaşıklıkı kurmak ve geliştirmek, ona yığınsal bir nitelik vermek için olağanüstü çaba harcadı. Bu konuda, başarılar elde ettiği gibi başarısızlıklara da

uğradı. Fakat şu son yılların gelişmesi, başarıların daha ağır bastığını, başarısızlıkların gittikçe azalmakta olduğunu göstermektedir. Bu devrimci kazanımı daha da geliştirmek, işçi sınıfı ile köy emekçilerinin memleket ölçüsünde örgütsel biçimde bağlaşıklığını güçlendirmek önemli bir sorun olarak çözüm beklemektedir.

Bir yandan sınıf sendikacılığının gelişmesi, bir yandan da yığınsal devrimci örgütlerin kökleşmesi işçi sınıfının öncü politik örgütü tarafından ortaya atılan Ulusal Demokratik Cephe fikrinin yığınsal gelişmesini ve geniş emekçi yığınlarına mal olmasını sağladı.

İşçi sınıfının öncü partisinin uzun zamandan beri savunduğu anti-emperyalist, anti-faşist bir anlam taşıyan Ulusal Demokratik Cephe fikri, memleket ölçüsünde geniş yankılar uyandırmıştır. Parti dışı geniş çevreler, ordu içindeki yurtsever assubay ve erler bir ulusal demokratik cephenin kurulması zorunluğunu kavramaya başladılar. Sınıf sendikalarının somut olarak bir çağırıyla bu konuyu işçi sınıfına ve geniş emekçi yığınlarına yansıtmaları Ulusal Demokratik Cephe sorununun yığınsal ve örgütsel bir nitelikle gelişmesini güçlendirdi. Yığın örgütlerinin önemli bir kısmı bu fikre katıldı. TKP bu gelişmeyi memnurlukla karşıladı.

Burjuvazi memleket ölçüsünde stratejik hedeflere ulaşabilecek bugünkü gelişmeyi yani sınıf sendikalarının güçlenmesi ve Ulusal Demokratik Cephe girişiminin başarıya ulaşmasını baltalamak için sınıf sendikalarının içinde geniş bir saldırıya girişti. Aynı zamanda bu saldırılarının uzun bir süredir devam eden Maden-İş grevine rastlaması da hesaplıydı. Büyük burjuvaziye karşı işçi sınıfının en güçlü direnişi olan Maden-İş grevi ile sınıf sendikacılığı ve UDC hareketi aynı darbeyle vurulmak, yenilgiye uğratılmak isteniyordu. Hükümet çevreleri, büyük sermaye sahipleri, emperyalist tekeller, CHP'nin sağ kolu bu saldırıda kendilerine düşen rolleri yüklediler.

İşbirlikçi burjuvazi bu gelişmeleri baltalamak, frenlemek ve durdurmak için önce TKP düşmanlığına, anti-komünizme hükümet düzeyinde kuvvet verdi. TKP düşmanlığı hükümetin politik eylemlerinin temeli durumuna geldi. Büyük burjuvazinin, emperyalizmin ideologları AP-CHP ortaklığının temelini anti-komünizme dayatmayı başta gelen şart olarak kabul ettiler. Ve bu tutumlarının paralelinde DISK'e karşı saldırıyı örgütlediler. Bu saldırıda CHP'nin sağ kolu ve bazı CHP'li ve oportünist sendika yöneticileri de rol oynadılar. Maksatları DISK'i sınıf sendikacılığı çizgisinden çıkarıp, sınıf uzlaşmacılığına götürmekti. Resmi çevreler TKP düşmanlığını, sağcı CHP'lilerin de yardımıyla, DISK'teki saldırılarının hareket noktası haline getirdiler. Böylece anti-komünizm ve TKP düşmanlığı burjuvazinin elinde demokratik hakları çiğnemek, elde edilen hakları geri almak ve işçi sınıfının, toplumun demokratik gelişmesini baskı altında tutmak ve engellemek yönlerinde bir silâh olarak kullanma niteliği bir daha belirliyordu. Bu

konuda sağcı CHP'liler sınıflarının, yani burjuvazinin çıkarlarını korumak için DİSK'te tuttıkları bazı konuları hareket noktası haline getirmişlerdir. Burjuvazinin DİSK içindeki ajanlarının saldırısı herşeyden önce sınıf sendikalarına, özverili çalışmalarıyla, işçi sınıfının haklarını savunma uğrunda harcadıkları olağanüstü çabalar sonucunda bazı kilit noktaları hak etmiş olan ileri, işçi sınıfı yanlısı, ya da sınıf sendikacılığına bağlı olanlara yöneldi. Burjuvazinin ajanları her şeyden önce bunlara çullandılar. Sorun yalnız sağcı CHP'lilerin DİSK'te burjuvazinin çıkarları doğrultusundaki manevralarıyla kalmıyor. Legal sosyalist partilerine bağlı olan bazı kişiler ve yayın organları da burjuvazinin DİSK'e saldırdığı en kritik anlarda bu saldırıya katılmak ve fırsatı ganimet bilen yıkıcı, anti-TKP ve sınıf sendikacılığına karşı bir politika sürdürmekten geri durmadılar. Oysa, sosyalizme gerçekten de bağlı olanların tutumu Türkiye işçi sınıfının en önemli kazanımlarından biri olan sınıf sendikacılığını savunmakta ve bu konuda küçük, dar parti çıkarlarını feda etmek gibi bir bilinç düzeyine ulaşmış bir politikanın uygulanması gerekirdi. Legal sosyalist partilerin yöneticileri bu sınıfsal bilinci gösteremediler. Bu bakımdan sınıf sendikacılığına karşı saldırı çok yönlü bir nitelik kazandı ve bu saldırı aynı zamanda Ulusal Demokratik Cepheyi de kapsadı.

Bu saldırılar sonucunda sınıf sendikalarında komünistlerin uygulayacakları politikaya ve Ulusal Demokratik Cepheye ilişkin sorular geniş bir tartışma konusu oldu. TKP'nin sınıf sendikacılığı konusundaki tutumu açıktır ve bu tutum partinin son Konferansında kabul edilen Parti belgelerinde açıklıkla belirtilmiştir.

Bu konuda Parti Plâtformu'nda şöyle deniyor: «Bugün partimizin önünde duran temel ödevlerden biri, işçi sınıfının birliğini daha geniş ölçüde sağlamak ve bu yönde örgütsel ve ideolojik çalışmaları yoğunlaştırmaktır . . . İşçi sınıfının en bilinçli, en savaşkan kolunun TKP saflarında politik, ideolojik, örgütsel birliğini sağlamak. Bu birlik çevresinde işçi sınıfının öteki kesimlerini toplamak, kendi öz çıkarları için ortak savaşa sokmak, eylem birliğini sağlamak. Politik, dinsel inançlarına bakmadan, milliyet, ırk ayrımı gözetmeden, en geniş işçi yığınlarını sömürüye, baskılara karşı bir tek sınıfsal sendikal çatı altında toplamak, sendikal birliği sağlamak. Komünistlerin görevi, işçi sınıfını, savaşın içinde, sınıf bilinciyle eğitmek, burjuvazinin işçi sınıfına aşılacak istediği ideolojileri, ekonomizmi, reformizmi, sınıfların uzlaşması, sınıf barışı görüşünü, sarı-sendikacılığı demaske ederek, işçi sınıfının her düzeydeki birlik sınırlarının kapsamını durmadan genişletmektir.» (Yeni Çağ, Mart 1977, s. 271.)

TKP MK Organı Atılım'da ise şöyle deniyor: «Yığın örgütlerinin ödevi, sömürülen, baskı altında tutulan emekçilerimizi, bu sömürüye karşı örgütlemek, onları bir çatı altında toplamaktır. Lenin, yığın örgütlerinde sömürüye karşı savaşmak gibi ortak bir nitelik üzerinde durmayı ve yığın

örgütlerinde bu amaçla toplanan emekçilerin dinsel ve politik inançlarıyla çatışmamayı, onları sınıf savaşının gelişme süreci içinde eğitmeyi ve onların sınıfsal bilincini ancak bu savaş içinde yükseltmeyi salık veriyor.» (Atılım, Ağustos 1976.)

Gerçekten de sendikalar işçi sınıfının sınıfsal ve yığınsal örgütleri olduğundan buralarda değişik politik inançlara bağlı işçilerin ve sendikacıların bulunması doğaldır. Örneğin DISK'te CHP'li, komünist, sosyalist işçi ve sendikacılar bulunduğu gibi, dini inançlara bağlı olan ve olmayan sendikacılar ve işçiler ve vardır. Hiç bir politik akıma bağlı olmayanların bulunduğu gibi, örneğin AP gibi büyük burjuvazinin politik örgütüne şu yada bu ölçüde bağlı, ona oy veren işçi ve emekçiler de vardır. Ama, çoğu zaman aldanıp da büyük burjuvazinin partisine bağlanmış, ya da ona oy verir duruma gelmiş bir işçi, sınıf sendikalarında işçi olarak oy verdiği partinin savunduğu sınıfa, patrona karşı en keskin sınıf savaşlarına, grevlere katılıyor. Demek oluyor ki, sendikalarda ve özellikle sınıf sendikalarında sorun değişik politik akımlara bağlı işçi ve emekçilerin alışımını sağlamaktır. Ama hangi düzeyde ve hangi ilkeler etrafında? Türk-İş yönetiminde yoğunlaşan uzlaşmacılar bu alışımı reformizm, burjuvaziyle anlaşma, sınıf uzlaşmacılığı ilkelerine göre gerçekleştirmek istiyorlar. Bu tutum işçi sınıfının sınıfsal çıkarlarına taban tabana zıttır ve ona karşıdır. Bu alışım yalnız sınıf sendikaları düzeyinde gerçekleştirildiği zamandır ki, işçi sınıfının sınıfsal çıkarlarına uygun düşer. Bu ilke yapısal bakımdan sınıf sendikacılığına uygun sendikalarda ve bugünkü duruma göre DISK'te gerçekleşebilir. İşçi sınıfına düşman burjuva ajanları bu düzeyde demaske edilerek saf dışı edilecek ve yine bu düzeyde değişik politik akımlara bağlı işçi ve sendikacılar arasında birlik, daha açık bir deyimle işçi sınıfının birliği buralarda kurulacak, genişletilecek ve güçlendirilecektir. İşçi sınıfının birliği sendikalarda, özellikle sınıf sendikalarında kurulamadı mı başka hiç bir yerde kurulamaz. İşçi sınıfının politik öncü partisinde, TKP'de, en ileri, en savaşkan ve en bilinçli kolunun birliği kurulabilir. Bu kol işçi sınıfının öncüsü, sınıf savaşının çekici lokomotif gücüdür. Güçlenmesiyle sınıf sendikacılığını da güçlendirir. Bu bakımdan işçi sınıfının birliğini etkileyen başlıca güçtür. Onu zafere, gerçek bir demokratik düzene ve sosyalizme ulaştıracak başlıca güç onun öncü, politik örgütüdür. Ama sınıf sendikacılığı da değişik inançlardaki işçi ve emekçileri emperyalizme, sömürüye, baskıya karşı demokratik haklar ve gerçek kurtuluş için savaşa yönelterek, bu savaşı örgütleyerek işçi sınıfının daha geniş birliğini sağlamakla bu savaşa büyük bir katkıda bulunur. Sendikaların sınıfsal niteliğini güçlendirmesi, geliştirmesi ve sürekli olarak elde tutulabilmesi için komünistlerin bu sendikalarda kilit noktalarını tutmaları, yönetimi sağlamaları gerekir. Bu zorunlu ve kaçınılmaz bir koşuldur. Nevar ki, komünistler bu yerleri işçi sınıfının ekonomik ve politik savaşımını ustaca, en fazla, özveri ve yığıtlikle savunarak elde

ederler. Ve komünist olmayan, şu ya da bu noktada komünist partisinin programını paylaşmayan, hatta ona karşı olan işçi ve sendikacılarla sınıf sendikacılığı plâtfomunda bağlar kurarlar. Partimizin programının bazı noktalarını paylaşmayan, hatta ona karşı olan herkes anti-komünist değildir. Bu durumda olan herkesi anti-komünist olarak kabul ettik mi, hem işçi sınıfının birliğini, hem de geniş cephe politikasını uygulamakta zorluklar çekeriz, hatta bunları imkânsız hale getiririz. Komünistlerin görevi, işçi yığınlarını sendikalarda ikna yoluyla, sınıf savaşı içinde eğitmek, bilinçlendirmek ve sınıf savaşını bu gibi bir anlayışla sürdürmektir.

Bugün Türkiye'de sınıf sendikacılığı vardır. Gelişmekte ve güçlenmekte olan bir varlıktır. Politik, sosyal bir güçtür, hatta burjuvazinin egemenliğini sarsabilecek, egemenliğe ağırlığını koyabilecek boyutlardadır. Tartışma konusu, sınıf sendikacılığı var mı, yok mu sorunu değildir, tartışma sınıf sendikacılığını güçlendirme sorununun çözümlenmesine ilişkindir, aynı zamanda böyle bir amaca yardımcı olmalıdır. Amaç, kimilerinin yaptığı gibi, sınıf sendikalarının yığını, onun gerçek sınıf yöneticilerine karşı çıkarmak olmamalıdır. Bu gibi bir tutum sınıf sendikacılığını engellemek, güçten düşürmek, parçalamak, bölmekten başka bir anlama gelemmez. Bu konuda tartışılacak sorun sınıf sendikalarının yönetimine sızmış olan reformistleri, uzlaşmacıları, burjuvazinin gizli, açık ajanlarını yine sınıf savaşımı içinde açığa vurmak ve saf dışı etmektir.

Sınıf sendikacılığına karşı büyük burjuvaziden, reformist burjuvaziden ve legal sosyalist partilerden gelen saldırıların niteliği bu değildir. Hatta öylesine ki, «sol»dan ve sağdan gelen bu saldırılar bugün işçi sınıfımızın en büyük kazanımı olan sınıf sendikacılığını zayıflatmak ve bölmekte birleştiler. TKP düşmanlığında bir araya gelmek onları bu gibi bir sonuca yöneltti. Legal sosyalist partiler, kendilerine ve dar parti çıkarlarına göre, «bir sınıf sendikacılığı» anlayışı ileri sürmektedirler. Onlara göre, ancak, kendi partilerine yamanmış bir sendika sınıfsal nitelik kazanmış olabilir. Bu yanlış bir ölçüdür. Sınıf sendikacılığının doğru ölçüsü, sömürü düzeyine, emperyalizme karşı işçi sınıfının demokratik haklarını sürekli geliştirmek ve onu sosyalizme ulaştırmak için verilen savaşımdır. Bunun dışındaki kalan bütün ölçüler sınıf sendikacılığı anlamıyla bağdaşamaz, zümre sendikacılığı olmaktan ileri gidemez. Bu konuda olumlu ve temel dayanak noktası olan işçi sınıfının en bilinçli, en ileri kolunun sınıf sendikacılığını tam olarak benimsemesidir. Maden-İş'in grevi ve genellikle grevler, Maden-İş'in son kongresi ve DISK içinde Ulusal Demokratik Cephe'ye karşı saldırıya geçenlerin tutumu bu gerçeği doğruluyor. DISK içinde burjuva reformizmini temsil eden sendikacılar UDC'nin özüne saldırımadılar. Onu açıkça inkâr etmek cesaretini gösteremediler. Çünkü bunu yaptıkları takdirde saf dışı edileceklerini görüyorlardı. Bundan ötürü UDC'nin özüne değil, deyimine saldırdılar ve bu saldırıyı da TKP düş-

manlığı ile kardılar. Fakat, anti-emperyalist, anti-faşist, demokratik güçlerin eylem birliği fikrini yığın karşısında bırakamadılar.

Bu durum bundan sonra savaşın gelişme yolunu da gösteriyor. Bu bilinen bir yoldur. Yani işçi sınıfına dayanarak, onunla bütünleşerek, sınıf sendikacılığını geliştirmek ve onun paralelinde de bütün anti-faşist, anti-emperyalist, sosyalizmden yana güçlerin eylem birliğini sağlamak. Bu temele dayanmayan eylem birliği girişimleri köksüz bir ağaç gibi kalmaya mahkûmdurlar. Geçmişte bu tabanın, işçi sınıfının dışında yapılan cephe girişimleri, eylem birliği, güç birliği denemeleri kağıt üzerinde kalmış ve saman alevi gibi sönüp gitmiştir. İlk defa UDC fikri şimdi yığınlara mal olmuş, onu oluşturma istemleri en geniş yığınlar ve örgütlerce benimsenmiş, hükümet, onu destekleyen en azılı sömürücü ve en gerici çevreler, emperyalizmin işbirlikçileri bütün güçleriyle UDC girişimine saldırmışlardır. Bunun da nedeni, yukarıda dediğimiz gibi, UDC fikrinin işçi sınıfının politik, sendikal örgütleri tarafından benimsenmiş olmasıdır. TKP, Ulusal Demokratik Cephe'nin, yani bütün anti-emperyalist, anti-faşist güçlerin eylem birliğinin uzun vadeli bir savaşım sonucunda gerçekleşebileceğini, bunun kolay ve basit bir iş olmadığını, her zaman belirtmiştir. TKP tersine inanışları da eleştirmiştir. «Uzun yıllar birçok devrimci, TKP'nin Ulusal Demokratik Cephe politikasının kolayca ve büyük zorluklarla karşılaşmadan uygulanabileceğini sandı. Bunun için de bazı sloganların sık sık tekrarlanması yeterli olacağına inandılar.» (Atılım, 1 Ekim 1976.)

Ulusal Demokratik Cephe, bütün anti-emperyalist, anti-faşist, demokratik güçlerin eylem birliği bir partinin, bir grubun, ya da bazı kişilerin fantezisinden doğmuş bir kavram değildir. Türkiye toplumunun objektif gelişme koşullarından çıkan bir harekettir. Türkiye'de emekçi yığınları emperyalizmin, işbirlikçilerin büyük sermaye ve toprak sahiplerinin, en gerici, en sömürücü çevrelerin dayattığı düzenin niteliklerini günlük yaşamlarında görüyorlar. Enflasyon ve pahalılığın, faşist baskıların, işsizlik ve yoksulluğun gittikçe emekçi yığınlarını daha geniş ölçüde sarması Türkiye'de geniş emekçi yığınlarına sömürü düzeninin ve yöneticilerinin gerçek yüzünü göstermektedir. Emperyalizme karşı onun işbirlikçilerine karşı geniş bir hareketin varlığını bugün Türkiye'de burjuva ideologları bile inkâr edemiyorlar. Hatta gerici sömürücü zümrelerin politik çıkarlarını temsil eden MHP, MSP gibi akımlar, AP içinde Kâmuran İnan gibi şeyhler, ağalar geniş emekçi yığınlarından gelen bu tepki karşısında kendi savundukları düzene karşı «eleştirici» çıkışlar yapmak zorunda kalıyorlar. Halk yığınlarını kendi istemlerinin çerçevesinin içine çekerek zincire vurmamak, sömürü düzeninde tutmak politikasını sürdürmeye çalışıyorlar. Devrimcilerin, demokrasiden, sosyalizmden yana olan herkesin ödevi bu durumu görmek, emekçi halkı gerçek kurtuluşa götüreceği yolun seçilmesinde, devrimci bir eylem birliğinin gerçekleşmesinde kendilerine düşen

ödevi yerine getirmektir. UDC'ye karşı yapılan saldırıların bugün hızla gelişen bu harekete zarar verdiği bir gerçektir. Ancak bu hareket hiç bir zaman durmayacaktır. Öylesine durmayacaktır ki, devrimcilerin elinden kaçtığı zaman bunu halk düşmanları «benimseyerek» onu halka karşı bir düzenin varlığını sürdürmekte kullanacaklardır.

İşçi sınıfının UDC'yi benimsediği ve bunun çevresinde önemli bir emekçi yığının halkalandığı bir gerçektir. Bu yolda önemli bir birikim sağlanmıştır. Maden-İş Kongresinde UDC Kongre kararı haline gelmiştir. DISK Kongresinde gündeme alınmasına reformist sendikacılar bile karşı çıkmamışlardır. DISK'te bunu gerçekleştirmek, yani kongre kararı haline getirmek, şüphe yok ki, UDC girişimine yeni bir atılım olanağı sağlayacaktır. Aynı şey, öteki yığın örgütlerinde de sağlandığında, asgari bir plâtformun ortaklaşa hazırlanması aşaması, yeni TKP'nin 3 Ağustos 1977 tarihli bildirisinde belirlenen hedefin gerçekleştirilmesi aşaması başlayacaktır.

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini ve TKP'nin diğer yayınlarını, listesini yayınladığımız kitapçılardan satın alabilirler.

1. «Yeni Çağ» 1,- DM
2. «Atılım» 0,50 DM
3. L. İ. Brejnev, «Lenin'in 100. yıldönümü, SBKP'nin XXIV. Kongresi, SSCB'nin 50. yılı» 5,- DM
4. Nazım Hikmet, Bütün Eserleri (8 cilt) cildi 7,50 DM
5. Bilimsel komünizm 7,- DM
6. Lenin (biyografisi) 5,- DM
7. Sovyetler Birliği Komünist Partisinin Programı 3,- DM
8. Büyük Ekim 50 yaşında 3,- DM
9. S. Üstünel, «Savaş Yolu» 10,- DM
10. S. Üstünel, «Günümüzde TKP» 5,- DM
11. S. Üstünel, «Güneşli Dünya» 5,- DM
12. S. Üstünel, «Türkiye Olayları – 1973» 1,- DM
13. A. Saydan, «Sınıf savaşında yeni aşama» 5,- DM
14. A. Saydan, «Alman Demokratik Cumhuriyeti» 3,- DM
15. A. Saydan, «Yedi Sosyalist Ülkede Dün-Bugün-Yarın» 3,- DM
16. A. Saydan, «Sovyetler Birliğinde 12 Gün» 2,- DM

Ayrıca dergimize abone olmak ve TKP'nin diğer yayınlarını edinmek isteyenler aşağıdaki adrese başvurabilirler:

1 BERLIN 10
Postfach 100229
Berlin (West)

Batı Berlin adresine ödemeler şu konto numarasına yapılır:

Buchhandlung
Postscheckkonto 342 441
Berlin (West)

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçıılardan satın alabilirler:

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung

5100 Aachen

Löhergraben 4

Buchhandlung Ludwig Feuerbach

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

Progress-Buchhandlung

5300 Bonn

Oxford Straße 17

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

Dein Buch Volksbuchhandlung

2800 Bremen 1

Richtweg 4

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Büchershop Angela Davis

4600 Dortmund

Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung

4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8520 Erlangen

Schiffstraße 5

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4300 Essen 1
Viehofer Platz 14
Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»
6000 Frankfurt/Main
Schumannstraße 56
Buchzentrum in der Goethestraße
6000 Frankfurt/Main
Goethestraße 56
Buchhandlung Walter Herbster
7800 Freiburg
An der Mehlwaage 2
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
6300 Gießen
Schiffenberger Weg 1
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3400 Göttingen
Burgstraße 24
Internationale Buchhandlung GmbH.
2000 Hamburg 13
Johnsallee 67
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3000 Hannover
Hamburger Allee 37
Buchhandlung kollektiv GmbH.
6900 Heidelberg
Plöck 64a
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3500 Kassel
Werner-Hilpert-Straße 5
Kollektiv-Buchhandlung
2300 Kiel 1
Falckstraße 16
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5000 Köln
Fleischmengergasse 31
Buchhandlung Rosa Luxemburg
4150 Krefeld
St.-Anton-Straße 86

Bücherzentrum Süd-West
6500 Mainz
Bilhildisstraße 15
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
6800 Mannheim
U 2, 3
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3550 Marburg
Am Grün 56
Buchhandlung Libresso
8000 München 40
Türkenstraße 66
Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4400 Münster
Steinfurter Straße 15
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8500 Nürnberg
Weinmarkt 12 a
Dein Buch Volksbuchhandlung
2900 Oldenburg
Am Damm 26
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8400 Regensburg
Glockengasse 7
Lenchen Demuth-Buchladen
6600 Saarbrücken
Nauwieser Straße 13
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5900 Siegen
Freudenberger Straße 18
Buchhandlung Hornung und Steinbach
7000 Stuttgart
Wilhelmsplatz 1
Buchhandlung W. A. Bastigkeit
5500 Trier
Lindenstraße 10
Friedrich-Engels-Buchhandlung
5600 Wuppertal-Elberfeld
Gathe 55–57

İÇİNDEKİLER

Sayfa

<i>Todor Jivkov</i>	
Oktobr Devrimi'nin sönmez ışığı	865
<i>Hose Soares, Rodni Öhman</i>	
Kendine güvenen bir toplum	878
<i>Alois Indra</i>	
Sosyalist parlamento, halk egemenliğinin bir aracıdır	898
<i>K. Karasev</i>	
Ana yön demokrasiyi genişletmek	910
<i>Yakub Garro</i>	
Suriye'de işçi sınıfının oluşması	919

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin çağırısı	927
xx: TKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın kısa biyografisi	929
xx: TKP Merkez Komitesinin TKP Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşa mesajı	940
xx: ASBP MK Genel Sekreteri E. Honecker yoldaşın TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşa mesajı	942
xx: BKP Merkez Komitesinin TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşa mesajı	942
xx: 75. doğum yılı töreninde TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın yaptığı konuşma	943
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın «TKP'nin Sesi» radyosuna verdiği demeç	945
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın SBKP MK Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı L. İ. Brejnev yoldaşa mesajı	947
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın İsveç Komünist İşçi Partisi'nin Kongresine mesajı	948
<i>A. Saydan</i>	
Devrim hareketinde beliren sorunlar ve TKP	949